

De Gemeenteraad van Albrandswaard

Uw brief van:	Ons kenmerk:	1160396/1160425/br
Uw kenmerk:	Contact:	B. Rousse
Bijlage(n):	Doorkiesnummer:	14735
	E-mailadres:	b.rousse@bar-organisatie.nl
	Datum:	4 april 2016

Betreft: Raadsinformatiebrief Bomenvervanging- en bomenstructuurplan 2017-2027 Albrandswaard

Geachte raadsleden,

INLEIDING

Openbaar groen levert een grote bijdrage aan de leefbaarheid en sfeer van de buitenruimte. De inwoners hechten grote waarde aan het openbare groen en de aanwezige bomen. Om die reden heeft het college een speerpunt gemaakt van het boomonderhoud- en vervangingsplan in het collegeprogramma 2016 – 2018. Dit plan omschrijft een veilige, kwalitatief hoogwaardige bomenstructuur en geeft inzicht in toekomstige vervanging van bomen met het doel instandhouding van de bomenstructuur.

KERNBOODSCHAP

Bomen krijgen helaas niet altijd de mogelijkheid om tot een volwassen boom uit te groeien. De meest geschikte boomsoorten aanplanten en een goed beheer zijn hiervoor noodzakelijk. Een doordacht bomenbeleid draagt bij aan realisatie van het gewenste eindbeeld.

Door het vaststellen van het Bomenvervanging- en bomenstructuurplan 2017-2027 is het beschermen van de bestaande bomenstructuur en het ontwikkelen van gewenste bomenstructuren geborgd.

Het plan dat nu voorligt is een aanvulling op het Bomenstructuurplan uit 2007. Deze aanvulling is nodig omdat uit een veldinventarisatie blijkt dat het oorspronkelijke plan niet overal aan de gewenste beeldkwaliteit en beleving voldoet. Op een aantal locaties zijn kleine- en grote knelpunten geconstateerd. Om die redenen wordt het Bomenstructuurplan uit 2007 met een aantal nieuwe alinea's aangevuld. Deze nieuwe alinea's worden opgenomen in het Bomenvervanging- en bomenstructuurplan 2017-2027 Albrandswaard.

TOELICHTING

De ambitie van het Bomenvervanging- en bomenstructuurplan 2017-2027 is om de groeiomstandigheden voor bomen in Albrandswaard te verbeteren en te behouden. Om vitale bomen te krijgen moet er bij aanleg reeds voldoende boven- en ondergrondse ruimte aanwezig zijn om tot een volwassen boom te kunnen uitgroeien. De belangrijkste uitgangspunten van het plan zijn een vitaal bomenbestand en het motto "Bomen als drager van een groene gemeente".

Betreft: Raadsinformatiebrief onderhoud status bomen

CONSEQUENTIES & DUURZAAMHEID

Naar mate de bomen binnen de gemeente ouder worden neemt het aantal vervangingen toe. Het belangrijkste aspect is ziekte, verkeerde soort en ouderdom met als gevolg toename van onveiligheid.

Om te voorkomen dat het groene karakter en het boombestand achteruit gaat is dit Bomenvervangings- en bomenstructuurplan 2017-2027 opgesteld. Hiermee willen we het groene karakter van de gemeente Albrandswaard waarborgen en worden de bestaande structuren en het ontwikkelen van gewenste bomenstructuren beschermd.

Daarnaast is de transitie van het beheer en onderhoud van bomen een innovatief proces te noemen. Jaarlijks wordt 1/3^e gedeelte van het bomenbestand geïnspecteerd en 1/3 gesnoeid op basis van de ten aanzien van veiligheid en onderhoud vastgestelde snoeibehoefte. Deze beheercyclus is efficiënt en daardoor kostenbesparend.

VERVOLG

Op de gemeentepagina in 'De Schakel' en op de gemeente website zal aandacht besteed worden aan het vaststellen van het Bomenvervangings- en bomenstructuurplan 2017-2027 Albrandswaard.

COMMUNICATIE & PARTICIPATIE

Het kappen van bomen heeft impact op onze samenleving. Maatregelen die overwogen worden ten aanzien van gezonde bomen worden in overleg met betrokken inwoners bepaald. Indien tot kap en herplant van bomen wordt overgegaan, wordt vroegtijdig contact met belanghebbenden gezocht.

Met de stichting Bomenridders Albrandswaard is voorafgaand aan dit collegebesluit het voorgenomen Bomenvervangings- en bomenstructuurplan 2017-2027 afgestemd. Vastgelegd is de afspraak dat voorafgaand aan de bewonersparticipatie en uitvoering van kap en herplant overleg plaatsvindt.

BIJLAGEN

1. *Bomenvervangings- en bomenstructuurplan 2017-2027 Albrandswaard (1160429)*
2. *Bijlage 1: Meerjarenoverzicht (1160432)*
3. *Bijlage 2: Overzicht tekening Bomenvervangings- en bomenstructuurplan 2017-2027(1160439)*
4. *Bomenstructuurplan 2007 (1160450)*

Met vriendelijke groet,
het college van de gemeente Albrandswaard,
de secretaris, de burgemeester,

Hans Cats

drs. Hans-Christoph Wagner

BIJLAGE 1: Meerjarenoverzicht

2017

STRAAT	BOOMSOORT	AAN TAL	REDEN	KOSTEN- raming	JAAR
Topaaslaan	Kastanje	5	Kastanjebloedingsziekte	€ 3.500,00	2017
Heuvelsteijn	Kastanje	20	Kastanjebloedingsziekte	€ 14.000,00	2017
Bakkersparkweg	Noot	2	Verkeerde standplaats	€ 1.400,00	2017
Schroeder van der Kolklaan	Es	2	Teruglopend in vitaliteit, slechte conditie (ETS)	€ 1.400,00	2017
Van Gogh Allee	Prunus	12	Teruglopend in vitaliteit	€ 8.400,00	2017
Park Rhoon	Populier	6	Veroudering, takbreuk en teruglopend in vitaliteit	€ 6.000,00	2017
Albrandswaardsew eg	Iep/linde	50	Nieuwe aanplant	€ 35.000,00	2017
De Warnaar	Wilg	2	Watermerkziekte	€ 1.400,00	2017
Pieter de Raedtstraat	Es	2	Teruglopend in vitaliteit, slechte conditie (ETS)	€ 1.400,00	2017
F. van der Poest Clementlaan	Liquidambar	8	Te dicht op elkaar, teruglopend in vitaliteit	€ 5.600,00	2017
		109		€78.100,00	

2018

STRAAT	BOOMSOORT	AAN TAL	REDEN	KOSTEN- raming	JAAR
Elzenhoven	Els	29	Worden te groot voor locatie (verkeerde boomsoort keuze)	€ 29.000,00	2018
Binnenbaan	Esdoorn	6	Veroudering, slechte conditie	€ 4.200,00	2018
De Meeting	Sorbus	2	Einde levensduur	€ 1.400,00	2018
Landvoogd/Heraut	Esdoorn	6	Veroudering, slechte conditie	€ 4.200,00	2018
		43		€38.800,00	

2019

STRAAT	BOOMSOORT	AAN TAL	REDEN	KOSTEN- raming	JAAR
Duivenvoorde	Esdoorn	2	Veroudering, slechte conditie (ETS)	€ 1.400,00	2019
De Warnaar	Peer	13	Einde levensduur	€ 13.000,00	2019
G.J. Rooimanspad	Wilg	18	Veroudering, slechte conditie	€ 12.600,00	2019
		33		€27.000,00	

2020

STRAAT	BOOMSOORT	AAN TAL	REDEN	KOSTEN- raming	JAAR
Bachlaan	Esdoorn	28	Veroudering, slechte conditie	€ 19.600,00	2020
Biezenlaan	Watercipres	22	Worden te groot voor locatie (verkeerde boomsoort keuze)	€ 55.000,00	2020
		50		€ 74.600,00	

2021

STRAAT	BOOMSOORT	AAN TAL	REDEN	KOSTEN- raming	JAAR
Beatrixlaan	Esdoorn	11	Slechte conditie	€ 7.700,00	2021
Saffierlaan	Watercipres	22	Worden te groot voor locatie (verkeerde boomsoort keuze)	€ 55.000,00	2021
		33		€ 62.700,00	

2022

STRAAT	BOOMSOORT	AAN TAL	REDEN	KOSTEN- raming	JAAR
Wilgenhoven	Watercipres	12	Worden te groot voor locatie (verkeerde boomsoort keuze)	€ 30.000,00	2022
Albrandswaardseweg	Es	61	Teruglopend in vitaliteit, slechte conditie	€ 42.700,00	2022
		73		€ 72.700,00	

2023

STRAAT	BOOMSOORT	AAN TAL	REDEN	KOSTEN- raming	JAAR
Lange Zantelweg/ Akkerstraat	Es	20	Teruglopend in vitaliteit, slechte conditie (ETS)	€ 14.000,00	2023
Heuvelsteijn	Eik	40	Teruglopend in vitaliteit, slechte conditie	€ 40.000,00	2023
		60		€ 54.000,00	

2024

STRAAT	BOOMSOORT	AANTAL	REDEN	KOSTEN-raming	JAAR
Robijnhoven	Watercipres	5	Worden te groot voor de locatie (verkeerde boomsoort keuze)	€ 12.500,00	2024
Saffierhoven	Watercipres	4	Worden te groot voor de locatie (verkeerde boomsoort keuze)	€ 10.000,00	2024
Van Leeuwenhoekstraat	Esdoorn (bol)	8	Teruglopend in vitaliteit, einde levensduur	€ 5.600,00	2024
Rijsdijk	Es	29	Teruglopend in vitaliteit, slechte conditie (ETS)	€ 20.300,00	2024
		46		€ 48.400,00	

2025

STRAAT	BOOMSOORT	AANTAL	REDEN	KOSTEN-raming	JAAR
Portlandse Baan	Oosterse plataan	14	Worden te groot voor locatie (verkeerde boomsoort keuze)	€ 35.000,00	2025
Kleidijk	Es	11	Teruglopend in vitaliteit, slechte conditie (ETS)	€ 7.700,00	2025
Saffierlaan	Els	6	Worden te groot voor locatie (verkeerde boomsoort keuze)	€ 15.000,00	2025
		31		€ 57.700,00	

2026

STRAAT	BOOMSOORT	AANTAL	REDEN	KOSTEN-raming	JAAR
Schroeder van der Kolklaan (noordkant)	Essen	50	Teruglopend in vitaliteit, slechte conditie (ETS)	€ 35.000,00	2026
		50		€ 35.000,00	

2027

STRAAT	BOOMSOORT	AAN TAL	REDEN	KOSTEN- raming	JAAR
Achterdijk	Essen	13	Teruglopend in vitaliteit, slechte conditie (ETS)	€ 9.100,00	2027
		13		€9.100,00	

TOTAAL in periode 2017-2027	€ 558.100,00
------------------------------------	---------------------

KOSTEN PER JAAR	€ 55.810,00
------------------------	--------------------

Bomenvervanging- en structuurplan

2017-2027

Albrandswaard

Datum: 28 november 2016

Opsteller: Bianca Rousse

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1	Doelstelling	3
2.	Huidige situatie.....	4
3.	Knelpunten	4
3.1	Ziekte en plagen.....	4
3.2	Verschraling bomendiversiteit.....	7
3.3	Boven- en ondergrondse ruimte	7
3.4	Verkeerde boomsoortkeuze	8
3.5	Nieuwe wetgeving flora en fauna	10
4.	Boomvervangingsplan.....	11
4.1	Waarom is dit plan geschreven	11
4.2	Boomvervangingsperiode 2017-2021.....	11
4.3	Boomvervangingsperiode 2022-2027.....	13
5.	Verandering beheer en onderhoud bomen.....	13
5.1	Strategisch bomenbeheer	13
6.	Financiën.....	14
7.	Aanbevelingen.....	14
8.	Bijlage	15
Bijlage 1:	Meerjarenoverzicht	15
Bijlage 2:	Tekening Bomenvervangings- en structuurplan 2017-2027	15

1. Inleiding

Bomen dragen bij aan een aantrekkelijke, groene leefomgeving. Ook in Albrandswaard vervullen bomen deze functie. Daarbij versterken bomen zowel binnen als buiten de kern de herkenbaarheid van de dijken en zorgen bomen voor een groen beeld van de diverse wijken. Bomen dragen hierdoor bij aan de groene uitstraling en het hoogwaardige woon-, werk- en leefklimaat van Albrandswaard.

Binnen Albrandswaard zien we dat bomen niet altijd de mogelijkheid krijgen om tot volle wasdom te komen. Juiste aanplant en goed beheer zijn hiervoor noodzakelijk. Er zijn alleen allerlei factoren zoals bijvoorbeeld beperkte groei ruimte of in het verleden verkeerde keuzes qua aanplant van soorten waardoor de bomen onder druk staan.

Het Bomenvervangings- en structuurplan moet bijdragen in het behoud en realisatie van een veilige, kwalitatief hoogwaardige bomenstructuur in Albrandswaard. Het geeft voor de komende tien jaar inzicht in de vervanging van bomen met als doel instandhouding en ontwikkeling van de bomenstructuur. Dit inzicht is nodig zodat de beschikbare middelen efficiënt ingezet kunnen worden.

Het plan is een aanvulling op het huidige bomenstructuurplan uit 2007 dat als basis dient.

1.1 Doelstelling

De hoofddoelstelling van dit bomenvervangings- en structuurplan is het in stand houden en ontwikkelen van een duurzaam en veilig bomenbestand, waardoor een waardevolle en karakteristieke bomenstructuur in Albrandswaard gewaarborgd is.

Dit wordt bereikt door de volgende subdoelstellingen in beeld te brengen en te beantwoorden:

Subdoelstelling 1.

Om de hoofddoelstelling te realiseren is het van belang om de groeiomstandigheden voor bomen in Albrandswaard te verbeteren/behouden. Bomen moeten voldoende boven- en ondergrondse ruimte krijgen om tot volle wasdom te komen en vitaal te blijven. Een vitaal bomenbestand creëren is dan ook een belangrijk uitgangspunt van dit plan.

Subdoelstelling 2.

Het plan dient inzicht te geven in locaties waar in het verleden verkeerde keuzes zijn gemaakt qua boomsoort en waar vanwege diverse knelpunten bomen vervangen moeten worden. Dit leidt tot een overzicht met locaties waar bomen verwijderd en vervangen worden in de komende 10 jaar en wat de daarbij behorende kosten zijn.

2. Huidige situatie

De huidige en belangrijkste boomstructuren in de gemeente Albrandswaard zijn vastgelegd in het bomenstructuurplan 2007. Het doel van het vaststellen van een bomenstructuur is het beschermen van de bestaande structuren en het ontwikkelen van gewenste bomenstructuren. Bij toekomstige ontwikkelingen is het zo vooraf duidelijk welke structuren moeten worden behouden. Dit biedt de gelegenheid om deze structuren zorgvuldig in nieuwe plannen in te passen.

Uit veldinventarisatie blijkt echter dat het huidige bomenstructuurplan niet overal aan de gewenste bomenstructuur voldoet of dat er knelpunten zijn.

Buiten is geconstateerd dat er grote en kleine knelpunten zijn waardoor op verschillende locaties een vitaal bomenbestand moeilijk te realiseren is. Daarnaast blijkt dat nieuwe wetgeving en verandering in beheer en onderhoud belangrijke onderdelen zijn om een vitaal bestand te realiseren en te behouden. De kleine en grote knelpunten uit de veldinventarisatie zijn:

- Ziekte en plagen
- Verschraling bomendiversiteit
- Boven- en ondergrondse ruimte
- Verkeerde boomsoort keuze

Nieuwe wetgeving:

- Flora-en fauna;

Verandering van het beheer en onderhoud bomen:

- Bomenbeheer

3. Knelpunten

3.1 Ziekte en plagen

Ziekten en plagen zijn een natuurlijk verschijnsel. Bomen met een verminderde conditie zijn echter extra kwetsbaar voor aantasting door insecten, bacteriën of virussen. Bomen die in ongunstige omstandigheden verkeren door bijvoorbeeld gebrek aan ruimte hebben vaak te kampen met zuurstof tekort, droogte en wortelbeschadiging. Deze bomen zijn gevoeliger voor ziekte en plagen.

In het bomenbestand van Albrandswaard is de laatste jaren een aantal ziektes en plagen geconstateerd. Op de belangrijkste voor Albrandswaard wordt hieronder kort in gegaan:

- Essentaksterfte (ETS) is sinds 2008 in Nederland aanwezig. De eerste meldingen van de ziekte in Nederland kwamen in 2010 uit het noorden van ons land. Vooralnog

blijkt dat de ziekte nog vrij onbekend is. Essentaksterfte wordt veroorzaakt door de schimmel vals essenvlieskelkje. De schimmel tast de Europese es *Fraxinus excelsior* en sommige andere essensoorten aan.

Symptomen:

De aantasting is te herkennen aan donkere verkleuringen in de bast, beginnend bij de bladaanzet en takaanzet. Onder de schors is duidelijk te zien dat de bast afgestorven is. Rond de tak sterft het topdeel af (dode takken).

Bestrijding:

-De essen in Albrandswaard worden conform strategisch bomenbeheer gecontroleerd . De uit de inspectie geconstateerde dode takken die gevaar opleveren zullen worden weggezaagd. Als de risico's toenemen, gaat niet zo maar de zaag in de boom, maar worden de bomen jaarlijks geïnspecteerd om de boom zo lang mogelijk te behouden.

-Voor ETS is een apart monitoringsprogramma opgezet, op deze wijze kunnen wij de ETS goed volgen en tijdig hierover communiceren.

In het meerjarenoverzicht (bijlage 1) zijn de vervangingskosten voor de essen die mogelijk in de toekomst vervangen dienen te worden opgenomen. Het doel hiervan is om de financiële gevolgen in beeld te brengen. Het uitgangspunt blijft zo lang mogelijk handhaven van de bomen.

- Iepziekte wordt veroorzaakt door een schimmel die zich via de iepenspintkever en via wortelcontact kan verspreiden. De schimmel verspreidt zich door de houtvaten, waarop de boom de vaten afsluit. Door het afsluiten van de houtvaten verdroogt de boom en sterft af.

Bestrijding:

-Jaarlijks controle iepen conform strategisch bomenbeheer.

-Aangetaste bomen dienen te worden geveld en ontschorst. De schors dient te worden vernietigd.

- Eikenprocessierups, van april tot augustus gaan eikenprocessierupsen op zoek naar nieuwe eikenbladeren. Ze lopen in lange processies over de stam van eikenbomen; vandaar de naam eikenprocessierups. De rupsen vreten aan de bladeren van de eikenbomen en beschadigen zo de boom.

De brandharen van de rupsen veroorzaken bij direct contact irritaties bij mensen en dieren. Voorbeelden hiervan zijn jeukende huid en rode uitslag, rood ontstoken oogwit en een branderig gevoel. De eikenprocessierups is een gevaar voor de volksgezondheid en dient daarom ook direct bestreden te worden.

Bestrijding:

-Door middel van het uitzetten van aaltjes, zogenaamde nematoden. Hierbij zetten wij een natuurlijke vijand van de eikenprocessierups in. Deze minuscuul kleine aaltjes zoeken de rupsen op en schakelen de rups uiteindelijk uit. Voordeel van deze methode is dat hij kan worden toegepast voordat de rups brandharen ontwikkelt en geen bestrijdingsmiddel is.

- Kastanjebloedingsziekte, op de stam en gesteltakken van de paardenkastanje ontstaan roestbruine vlekken welke een donkerbruine stroperige vloeistof afscheiden. In de nazomer stopt deze vochtafscheiding en drogen deze vlekken in. In het daarop volgende jaar de bast rond de vlekken en sterft af.

Bestrijding:

-Bomen niet snoeien. Wanneer bomen toch gesnoeid moeten worden dient het gereedschap na elke boom te worden ontsmet.

-Zieke bomen hoeven niet direct te worden geroid. Wanneer de bomen een gevaar voor hun omgeving vormen, moeten ze worden verwijderd. Het restmateriaal kan worden verbrand bij een vuilverbranding of worden gecomposteerd.

- Watermerkziekte komt voor bij veel wilgensoorten. Door toedoen van een bacterie verwelken takken of delen van de kroon als gevolg van verstopping van de houtvaten. De bruine bladeren blijven meestal enkele weken aan de boom zitten. De takken hebben een waterachtige, doorzichtige, oranjebruine kleur. Uit de aangetaste takken komt kleverig, waterig vocht dat zwart opdroogt. Uiteindelijk breidt de ziekte zich over de gehele kroon uit, waardoor de boom afsterft.

Bestrijding:

-Aangetaste bomen zo snel mogelijk verwijderen.

- Lindenbladluis voedt zich met sappen van bladeren en jonge scheuten van bomen. Door het spijsverteringsorgaan van de luis wordt honigdauw geproduceerd. De honigdauw trekt schimmels aan, waardoor roetdauw ontstaat. Deze dauwsoorten veroorzaken een kleverige plaklaag op de bladeren. Dit leidt tot 'drup', wat als hinderlijk wordt ervaren, doordat het een soort plaklaag vormt die terecht komt op auto's die onder de linde geparkeerd staan.

Bestrijding:

-Preventief aantasting voorkomen door soorten aan te planten die niet gevoelig zijn. Probleembomen kunnen beter niet worden toegepast boven parkeerplaatsen.

-Bestrijding kan beperkt geschieden door het uitzetten van lieveheersbeestjes.

- Roetschorsziekte komt al geruime tijd voor in de esdoorn. Er is nog geen bestrijding mogelijk van de ziekte, die veroorzaakt wordt door een schimmel. De schimmel veroorzaakt sterfte bij esdoorns. Vooral na langdurige droogte en hoge temperaturen zijn esdoorns extra gevoelig. De gevolgen zijn in de boom zichtbaar aan

de acuut teruglopende vitaliteit en door roetachtige plekken op de stam en takken waar de bast is verdwenen.

Bestrijding:

-Monitoren en trachten besmetting te voorkomen door tijdige kap van aangetaste bomen is momenteel de enige mogelijkheid.

-Voor roetschorsziekte is een monitoringsprogramma opgezet.

3.2 Verschraling bomendiversiteit

In Nederland verdwijnen er elk jaar diverse plant- en diersoorten. Door de verschraling van de stedelijke en agrarische omgeving wordt onze leefomgeving niet alleen saaier, maar het is ook nog eens slecht voor de biodiversiteit. Terwijl er juist volop kansen liggen om met meer en gevarieerder groen in en net buiten de kernen (Portland, Rhoon en Poortugaal) de biodiversiteit te stimuleren. Dit begint met de aanplant van meer pollen- en nectarrijke bomen, struiken en vaste planten. Dit levert niet alleen het basisvoedsel voor bestuivende insecten zoals bijen en vlinders, maar vormt ook een aanvullende voedselbron voor veel andere insecten zoals lieveheersbeestjes, gaasvliegen en sluipwespen. Daarbij is er sprake van een win-winsituatie, want dit levert ook een meer kleurrijke beplanting op en dat is precies wat bewoners graag willen.

Een gevarieerd en kleurrijk groen is goed voor de tevredenheid en het welbevinden van mensen, bevordert de sociale cohesie, voorkomt verpaupering van wijken en verhoogt de waarde van onroerend goed. Maar het stimuleert dus ook de ontwikkeling van (bestuivende) insecten en bevordert de biodiversiteit. Een biodiversiteit heeft ook een positief effect op boomziektes. Voor de langere termijn is het steven een breder assortiment bomen aan te planten in Albrandswaard. Hierdoor is het effect van aantasting door een boomziekte veel minder groot. Dit is nodig voor het behoud van een duurzame bomenstructuur.

Gemeente Albrandswaard gaat om die reden dan ook gevarieerder bomen, struiken en vaste planten aanplanten. Dit betekent niet dat er in één keer de beplanting vervangen gaat worden. De aanplant van het gevarieerde assortiment zal plaats vinden bij reconstructies, omvormingen van het groen en bij het vervangen van bomen.

3.3 Boven- en ondergrondse ruimte

Bijna alle bomen staan in de invloedssfeer van verharding. Daarnaast heeft de intensivering van het ruimtegebruik door onder andere parkeerdruk, kabels en leidingen en planten van een verkeerde boomsoort geleid tot slechte groeiplaats omstandigheden van bomen.

De slechte groeiplaatsomstandigheden leiden bovendien vaak tot overlast. De belangrijkste is het opdrukken van verharding door boomwortels, waardoor jaarlijks veel herstraatwerk nodig is. Bij herstraatwerk worden grote delen van de wortels van bomen verwijderd, waardoor de opdruk vaak verergert en de conditie van de boom wordt bedreigd.

Om de hierboven geschetste problemen in woonstraten duurzaam op te lossen is het in veel gevallen noodzakelijk om de groeiplaatsomstandigheden te verbeteren.

Daarvoor is het nodig om de inrichting van deze woonstraten integraal te ontwerpen. Dit betekent dat de positie van bomen, openbare verlichting, parkeervakken, drempels en de waterafvoer (kolken) gelijktijdig en in onderlinge samenhang bepaald worden. Hiermee kunnen structureel goede voorwaarden worden gecreëerd voor een duurzaam bomenbestand.

Wanneer er te weinig plaats is voor goede groeiplaatsomstandigheden, kan dit betekenen dat er in een straat minder bomen komen, maar dat de kwaliteit en duurzaamheid van het bomenbestand en het groenbeeld wel verbetert.

3.4 Verkeerde boomsoortkeuze

Door het aanplanten van een verkeerde boomsoort keuze ontstaan problemen in de buitenruimte. De uiteindelijke boomgrootte is een zeer belangrijke parameter bij de keuze van de boomsoort. Een te grote boom in een te kleine ruimte zal zeker problemen opleveren bijvoorbeeld door wortelopdruk, een te kleine boom in een te ruime omgeving kan elk effect verliezen.

Bepaalde boomsoorten die zijn aangeplant kunnen daarnaast ook overlast geven. Denk hierbij aan grote bomen dicht bij woningen waardoor takken tegen de gevel slaan en opdruk van de bestrating veroorzaken. In de meerjarenoverzichten (bijlage:1) staan onder andere deze boomsoorten benoemd.

Om deze problemen in de toekomst te voorkomen letten we op de volgende kenmerken bij nieuwe aanplant:

- grootte en breedte van de boom
- standplaats
- kruinvorm
- takvrije stamlengte
- kroondichtheid
- windgevoeligheid
- strooizoutgevoeligheid
- ziektegevoeligheid
- fruit- of bloeivorm

Hieronder een aantal locaties binnen de gemeente dat overlast veroorzaakt doordat de verkeerde boomsoortkeuze is gemaakt. Hierdoor is er o.a. ernstige wortelopdruk ontstaan.

Biezenlaan: watercipres (wortelopdruk problemen)

Biezenlaan: (wortelopdruk)

Kwartslaan: (wortelopdruk)

Portlandse Baan: (takken slaan tegen woningen, wortelopdruk problemen)

3.5 Nieuwe wetgeving flora en fauna

Aandachtspunt bij toekomstige vervangingen is de nieuwe Natuurwet.

Wat verandert er?

In 2017 gaat de nieuwe Wet natuurbescherming in. Deze wet vervangt drie wetten namelijk:

- de Natuurbeschermingswet 1998,
- de Boswet
- de Flora- en faunawet.

Met 1 wet en minder regels wordt het makkelijker om de wet toe te passen. Bij kap en vervanging van bomen dient er wel elke keer getoetst te worden dat we aan onze wettelijke verplichtingen voldoen.

4. Boomvervangingsplan

4.1 Waarom is dit plan geschreven

Naar mate de bomen binnen de gemeente ouder worden neemt het aantal vervangingen toe. Zoals eerder aangeven zijn ziekte, verkeerde soort en ouderdom de grootste veroorzakers waarom bomen vervangen moeten worden. Alle drie de oorzaken hebben als gevolg een steeds groter wordend aantal probleem bomen in de gemeente en daardoor een toename van een onveilig bomenbestand. Om het Albrandswaardse bomenbestand gezond en vitaal (en dus veilig) te houden moeten er bomen worden vervangen. Daarbij gaat het zowel om individuele exemplaren als rijen en/of groepen van het zelfde type. Dit plan geeft inzicht op welke locaties individuele of rijen bomen zodanig door de benoemde knelpunten onder druk staan dat deze binnen nu en 10 jaar vervangen moeten worden. Daarnaast zijn globaal de kosten inzichtelijk gemaakt van deze vervanging zodat binnen de begroting hiermee rekening kan worden gehouden.

De uitkomsten van de inventarisatie zijn in meerjarenoverzichten verwerkt (bijlage 1). Deze bestaat uit overzichten van laan- en straatbomen in het jaar wanneer deze aan vervanging toe zijn. Het overzicht is een indicatie. Immers hoe verder in de tijd hoe onzekerder deze wordt. Het gaat om levend materiaal dat in de loop van de jaren door externe factoren sterk kan veranderen. De laatste jaren is dit al meer dan eens bewezen vooral vanwege ziekten. Om de overzichten up-to date te houden dienen deze ieder jaar te worden bijgewerkt. Boomveiligheidscontrole en onderhoudsinventarisatie (BVO) dienen daarbij als leidraad. De boomvervingen zijn aangegeven op de overzicht tekening Bomenvervanging- en structuurplan 2017-2017 (bijlage 2).

4.2 Boomvervanging periode 2017-2021

De belangrijkste maatregelen in de eerstkomende jaren zijn o.a.:

- Het vervangen van de aangetaste kastanjabomen op de Topaaslaan en Heuvelsteijn;
- Het verplanten en vervangen van de Notenbomen op Bakkersparkweg;
- Vervangen van de bomen in de Bachlaan;
- Het vervangen van de aangetaste wilgen in De Warbaar;
- Vervangen van de bomen langs de Elzenhoven;
- Vervangen van de bomen in de Biezenlaan;
- Vervangen van de bomen aan de Saffierlaan.

De bomen in de bovengenoemde straten staan in de boomstructuur in de gemeente. De impact van het vervangen van deze bomen is ingrijpend.

Kastanjebloedingsziekte: Topaaslaan, Heuvelsteijn

Elzenhoven: els (bomen te groot)

4.3 Boomvervanging periode 2022-2027

De grootste maatregelen in de tweede periode doen zich voor bij o.a.:

- Vervangen van de bomen in de Wilgenhoven;
- Vervangen van de bomen in de Van Leeuwenhoekstraat;
- Aanplanten en vervangen van bomen aan de Albrandswaardsweg;
- Vervangen van de bomen aan de Schroeder van der Kolklaan;
- Vervangen van de bomen aan de Lange Zantelweg/Akkerstraat;
- Vervangen van de bomen aan de Achterdijk/Kleidijk en Rijsdijk.

Ook de bomen langs deze straten staan in de boomstructuur van de gemeente.

Saffierlaan: watercypres (wortelopdruk problemen)

5. Verandering beheer en onderhoud bomen

5.1 Strategisch bomenbeheer

In navolging van het boomvervangingsplan heeft er tevens een wijziging plaatsgevonden in het beheer en onderhoud van bomen.

De gemeente Albrandswaard is vanaf 1 april 2016 gestart met harmoniseren van het proces bomenbeheer binnen het gebied. Dit moet gaan leiden tot een zo efficiënt mogelijke inzet van middelen en tijd om de bestuurlijke uitgangspunten met betrekking

tot bomenbeheer te realiseren. Het op deze wijze uitvoeren van het bomenbeheer is dan ook een innovatief proces te noemen.

De doelstelling is om binnen een cyclus van 3 jaar (was voorheen 1²/₃ jaar tot 1⁶/₇ jaar) het onderhoud van het totale bomenbestand op orde te hebben om daarmee te voldoen aan de wettelijke zorgplicht en te beschikken over kwalitatief goede, gecontroleerde en geactualiseerde boomdata.

Beheercyclus. Er is afgesproken om voor de bomen met een normale zorgplicht een 3-jarige beheercyclus te kiezen. Hierbij zullen alle bomen in de gemeenten Albrandswaard minimaal eens per 3 jaar visueel worden beoordeeld op zichtbare gebreken, boomveiligheid, conditie en onderhoudstoestand. Dit wordt een ' Boomveiligheidscontrole en onderhoudsinventarisatie' (BVO) genoemd (was voorheen VTA-controle). Bomen met een verhoogde gevaarstelling (grote bomen langs doorgaande wegen/fietspaden + attentiebomen) worden jaarlijks gecontroleerd.

Gebiedsindeling. Jaarlijks wordt 1/3^e gedeelte van het bomenbestand geïnspecteerd en 1/3 gesnoeid op basis van de ten aanzien van veiligheid en onderhoud vastgestelde snoeibehoefte. Hiervoor is een geografische gebiedsindeling gemaakt op wijkniveau. Deze beheercyclus is efficiënter en daardoor kostenbesparend.

6. Financiën

Het meerjarenoverzicht is gemaakt op basis van de huidige conditie van de straat- en laanbomen. Het overzicht geeft aan in welke gebieden de komende 10 jaar grootschalige bomenvervanging plaats moet vinden en wat de te verwachten vervangingskosten.

De kosten voor het vervangen van de bomen varieert. Dit is afhankelijk van locatie, bodemverbeteringen, aankoop nieuwe boom en de te treffen (verkeer)voorzieningen.

Gemiddeld kost het vervangen van een boom in de groenstroken en gras € 700,-.

Gemiddeld kost het vervangen van bomen in verhardingen € 1.000,-.

Er zijn echter ook locaties waar de vervangingskosten op een hoger bedrag uitkomen (€ 2.500,-). In de lijst van het meerjarenoverzicht is met de variabele rekening gehouden.

De boomvervangingskosten voor de komende 10 jaar bedragen circa € 55.000,00 per jaar. Deze worden bekostigd uit het reguliere groen onderhoudsbudget.

7. Aanbevelingen

Het opstellen van het Bomenvervanging- en structuurplan 2017-2027 is een essentieel en onmisbaar onderdeel van een toekomstbestendig bomenbeleid. Het is dan ook een

aanzet om te komen tot een nog beter beheer van bomen in Albrandswaard. Om dit plan te versterken zijn er twee aanbevelingen.

Aanbeveling 1. Lijst waardevolle bomen:

In 2012 is de lijst waardevolle bomen gemaakt. Deze lijst geeft de bomenstructuren weer. Door beheermaatregelen en -ontwikkelingen wordt de bomenstructuur beïnvloed. Om die reden (daarom) vindt er in 2017 een actualisatie plaats van de lijst waardevolle bomen.

Aanbeveling 2. Communicatie:

Het vervangen van een individuele boom heeft veel minder impact dan wanneer er sprake is van het vervangen van rijen of groepen bomen. Op een dergelijk moment wijzigt gedurende een lange periode het groene beeld in het betreffende gebied. Ondanks deze impact zijn zulke ingrepen soms nodig. Zorgvuldigheid in aanpak en communicatie dient voorop te staan om voor de ingrepen voldoende begrip te krijgen. Daar zijn wij ons terdege bewust van. Bewoners, bomenridders en overige belanghebbenden worden dan ook actief en zorgvuldig betrokken bij het vervangen van bomen. Actief en tijdig communiceren voorkomt in de meeste gevallen negatieve reacties achteraf. In de communicatie wordt gekozen voor het meest passende instrument, zoals buurtpreventie, buurtnetwerk, buurt bestuurt, wijkforum, bewonersbijeenkomsten, De Schakel of internet.

8. Bijlage

Bijlage 1: Meerjarenoverzicht

Bijlage 2: Tekening Bomenvervanging- en structuurplan 2017-2027

Groenbeleidsplan Albrandswaard

Gemeente
Albrandswaard

BTL

Advies

COLOFON

vastgesteld door gemeenteraad d.d.

Versie: | 5
Datum: | 26 februari 2009
project: | Groenbeleidsplan gemeente Albrandswaard
projectnummer: | 227139 / 228415

<i>Opgesteld door:</i>	BTL Advies B.V. Oisterwijk	<i>voor:</i>	Gemeente Albrandswaard
<i>p:</i>	Postbus 385, 5060 JV Oisterwijk	<i>p:</i>	Hofhoek 5 3176 PD Poortugaal
<i>t:</i>	013 52 99 555	<i>t:</i>	010 50 61 111
<i>f:</i>	013 52 99 550	<i>f:</i>	010 50 18 180
<i>w:</i>	www.btladvies.nl	<i>w:</i>	www.albrandswaard.nl
<i>e:</i>	advies@btl.nl		

VOORWOORD

Albrandswaard “dorpen tussen groen en stad” geeft kernachtig weer wat Albrandswaard wil zijn. Het groen, in zijn dorpse leefomgeving wordt gewaardeerd en gekoesterd. Behoud en versterking van het groene karakter gaan niet vanzelf. Behoud en versterking vragen om onderhoud en investeringen.

Na het opstellen van het bomenstructuurplan *Karakter voor dijk en dorp* in 2007 komen wij nu met het groenbeleidsplan.

In dit groenbeleidsplan is het groen, dat het karakter van onze gemeente bepaalt, vastgelegd in een hoofd- en nevenstructuur, zodat dit bij toekomstige ontwikkelingen kan worden ingepast. Daarnaast biedt dit plan concrete aanbevelingen om de groenstructuur te verbeteren en beleidsuitgangspunten om de aanleg en het onderhoud van het groen uit te voeren.

Dit groenbeleidsplan geeft de komende jaren richting aan ons groenbeleid. Hiermee kan onze gemeente haar gewaardeerde groene karakter van dijken en dorpen behouden.

Namens het college van de gemeente Albrandswaard,

R.C.S. van Praag,

Wethouder Ruimtelijke Ordening, Milieu en Openbare Ruimte

INHOUD

1 Inleiding	9
1.1 Groenbeleidsplan Albrandswaard	9
1.2 Kaders	10
1.2.1 Vanuit wet- en regelgeving	10
1.2.2 Vanuit vigerend gemeentelijk beleid	11
1.3 Leeswijzer	12
1.3.1 Groenbeleidsplan	12
1.3.2 Bomenstructuurplan	13
2 Groenstructuur	17
2.1 Status en beleid groenstructuur	17
2.2 Algemene uitgangspunten	18
2.2.1 Historie	18
2.2.2 Landschap	19
2.2.3 Infrastructuur	21
2.2.4 Stedenbouwkundige structuur	21
2.2.5 Uitgangspunten Groenstructuur	23
2.3 Groenstructuur Poortugaal	25
2.4 Groenstructuur Rhoon	29
2.5 Groenstructuur Portland	33
3 Groenbeheer	37
3.1 Beheerdoelstelling	37
3.2 Zonering groenbeheer	39
3.3 Chemische onkruidbestrijding	43
3.4 Aanbesteding	45
4 Richtlijnen ontwikkeling groenstructuur	47
4.1 Doelstelling groenontwikkeling	47
4.2 Richtlijnen voor toepassing en dimensionering	49
4.3 Streefbeelden per beheergroep	51
5 Landschappelijk groen	53
5.1 Landschappelijk groen	53
5.2 Watergangen	53
5.3 Ecologische doelen en beheer	54
6 Betrokken burgers	55
6.1 Kwaliteit uitdragen	55
6.2 Inspraak bij inrichting	55
6.3 Adoptie gemeentelijk groen	56
7 Afstoten restpercelen	57
7.1 Beleid gemeentelijke eigendommen	57
7.1.1 Huidig uitgiftebeleid	57
7.1.2 Beleidskaders uitgifte	57
7.1.3 Uitgifte met nieuwe overzichtskaart	58
7.2 Handhaving illegaal gebruik	60

Bomenstructuurplan is na groenbeleidsplan in deze rapportage bijgevoegd

1 INLEIDING

1.1 Groenbeleidsplan Albrandswaard

Onder de rook van Rotterdam heeft Albrandswaard zowel in als rondom haar kernen een groene uitstraling. Dit groene, dorpse karakter is één van de grote kwaliteiten van de gemeente Albrandswaard. In de kernen wordt het beeld onder andere bepaald door de groene, historische dijkstructuren en de grote groenvoorzieningen. Buiten de kernen zijn de open polders en bosontwikkeling bepalend voor het landelijke karakter.

Het groen in de kernen draagt bij aan een aantrekkelijk woon- en leefomgeving en vervult hierbij diverse functies:

- Ruimtelijk: de groenstructuur zorgt voor samenhang en identiteit, wat de herkenbaarheid en oriëntatie in de kern ten goede komt.
- Recreatief: een groene leefomgeving biedt ruimte aan speelgelegenheden en het maken van een korte wandeling. Op deze manier draagt groen ook bij aan onze gezondheid. Onderzoek wijst uit dat men in een groene leefomgeving eerder tot bewegen over gaat en dit ook langer vol kan houden. Daarnaast biedt groen in de wijk de mogelijkheid tot ontmoeting, wat het contact tussen buurtbewoners versterkt.
- Educatief: door natuurbeleving, avontuur en spel ontdekken mensen hoe de natuurlijke wereld in elkaar zit. De beleving van de seizoenen, het natuurbesef door bloei en besdracht en de aanwezigheid van diverse fauna leveren hieraan een belangrijke bijdrage.
- Esthetisch: groen draagt bij aan een aantrekkelijke woonomgeving. Dat men dit groen waardeert is af te lezen aan de huizenprijzen, welke in een groene woonomgeving duidelijk hoger zijn.
- Milieu: bladeren van bomen en struikgewas binden fijnstof, wat de luchtkwaliteit ten goede komt.
- Cultuurhistorisch: historische elementen, onder andere in het centrum van Poortugaal en het historisch gebied van Rhoon, worden door groen benadrukt en versterkt. Cultuurhistorisch groen draagt hiermee bij aan het karakter en de identiteit van de dorpen.

Ondanks het belang van groen is de aanwezigheid binnen de kernen niet vanzelfsprekend. Functies als woningbouw en parkeren vragen binnen de kernen om ruimte, waardoor de structuren steeds verder worden verdicht. Groen is regelmatig het kind van de rekening. Door vast te leggen welk groen van belang is voor de uitstraling van de gemeente Albrandswaard wordt voorkomen dat dit groen een andere functie krijgt en zo verloren gaat.

Het groenbeleidsplan heeft betrekking op het groen binnen de kernen Poortugaal en Rhoon en de relatie van dit groen met het aangrenzende buitengebied. Het beleid ten aanzien van bomen is in het bomenstructuurplan nader uitgewerkt. Beide plannen leggen het belang van het groen voor de komende decennia vast en geven voor de periode 2009 – 2019 richting aan de ontwikkeling en het beheer van het openbaar groen in de gemeente Albrandswaard.

Officieel is Portland een wijk van Rhoon. Omdat het hier om een zeer recente woonwijk gaat met een eigen opbouw en structuur, behandelen wij in deze nota Portland als een afzonderlijke entiteit.

De doelstellingen voor dit groenbeleidsplan zijn divers:

- Het vaststellen van de structuur- en beeldbepalende delen van het openbaar groen binnen de bebouwde kommen van de gemeente Albrandswaard, zodat het beleid van de gemeente kan worden gericht op behoud en ontwikkeling van het groene, dorpse karakter;
- Het aanreiken van concrete aanbevelingen en acties voor de ontwikkeling, aanleg en het beheer van het openbaar groen, zodat de kwaliteit van het groen in de kernen van de gemeente wordt geborgd.

Het *groenbeleidsplan* heeft geen directe juridische status, maar met het vaststellen van de inhoud van het plan legt het gemeentebestuur zijn beleid met betrekking tot het openbaar groen voor een langere periode vast. Het *groenbeleidsplan* wordt daarmee een uitgangspunt in de discussies over het groen en bij het dagelijkse werk in de gemeente. Daarnaast biedt dit groenbeleidsplan uitgangspunten voor het opstellen en toetsen van andere ruimtelijke plannen (bv. Bestemmingsplannen, nieuwbouw).

1.2 Kadern

1.2.1 Vanuit wet- en regelgeving

Flora en faunawet

De Flora- en faunawet (Stb. 1998,402) richt zich op de bescherming van inheemse planten- en diersoorten binnen en buiten de beschermde natuurgebieden. Uitgangspunt is het 'nee, tenzij beginsel'. De Flora- en faunawet heeft onder andere gevolgen voor het beheer van groenvoorzieningen.

Voor het groenbeheer in de gemeente moet gekeken worden naar de huidige natuurwaarden (onder andere de aanwezigheid van beschermde soorten en vaste rust- of verblijfplaatsen) en de schadelijke gevolgen die soorten ondervinden bij de uitvoering van werkzaamheden. Voor werkzaamheden zoals het snoeien en rooien van bomen en beplantingen houdt dit veelal in dat deze niet in het broedseizoen van vogels (ongeveer half maart tot en met half juli) mogen worden uitgevoerd.

Voor uitvoering van werkzaamheden die strijdig zijn met de Flora- en faunawet kan ontheffing worden aangevraagd. Uitgezonderd zijn algemeen beschermde soorten die meer algemeen voorkomen, zoals de meeste muizen. Voor deze soorten geldt veelal een vrijstelling van de verbodsbepalingen.

Verschillende organisaties hebben in het kader van de Flora- en faunawet gedragscodes opgesteld. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft de gedragscode "bestendig beheer van gemeentelijke groenvoorzieningen" van de Vereniging Stadswerk Nederland en de Vereniging van Hoveniers en Groenvoorzieners (VHG) in december 2007 goedgekeurd. Gemeenten doen er verstandig aan het gebruik van de gedragscode te implementeren in de organisatie. Op deze manier hoeft voor alle reguliere onderhoudswerkzaamheden een aparte ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

Plantenziektenwet

De plantenziektenwet heeft als doel het voorkomen van het optreden en van de verspreiding van schadelijke organismen. Op grond van deze wet zijn verschillende besluiten ter bestrijding van afzonderlijke plantenziekten ingesteld. In het Besluit bestrijding Bacterievuur zijn bufferzones aangewezen, waar het opplanten, bewaren en vervoeren van enkele waardplanten (waaronder meidoorn) verboden is. Deze bufferzones zijn momenteel niet in de gemeente Albrandswaard gelegen.

Monumentenwetgeving

In de monumentenwet zijn groenobjecten, waaronder bomen en tuinen, bij een gebouw dat als Rijksmonument is geregistreerd, beschermd wanneer deze in de beschrijving van het object zijn vermeld.

De tuin van het boerderijcomplex ten oosten van de Rijsdijk met daarin onder andere een lindelaan geniet hierdoor bijvoorbeeld bescherming. Afzonderlijke groenobjecten, zoals bomen of boomgroepen, kunnen niet als Rijksmonument worden geregistreerd.

1.2.2 Vanuit vigerend gemeentelijk beleid

Structuurvisie Albrandswaard

De structuurvisie (2004) geeft op hoofdlijnen de ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente Albrandswaard weer. Hierbij wordt de gemeente Albrandswaard als stedelijk groengebied in de stadsregio Rijnmond gekarakteriseerd. De dorpse karakteristiek onderscheidt Albrandswaard van de overige gemeenten in de Regio Rotterdam. Het beleid is gericht op het behouden en versterken van deze dorpse kwaliteit, waarbij de groene omlijsting in de polders en het groen in de kernen een belangrijke rol speelt.

Groenstructuurplan

Het huidige groenstructuurplan van de gemeente Albrandswaard dateert uit 1996. In het plan is de gewenste groenstructuur vastgelegd. Hierbij zijn de kwaliteiten en knelpunten van diverse deelgebieden beschreven. Deze vormen aandachtspunten bij de ontwikkeling van dit groenbeleidsplan.

Groenbeheerplan

Het groenbeheerplan (1997) gaat in op het gewenste beeld van het groen en de hiertoe uit te voeren onderhoudswerkzaamheden. Het verzorgingsbeeld van het cultureel groen ten opzichte van natuurlijk groenbeheer komt aan de orde. In dit groenbeleidsplan is het huidige beheer bekeken in relatie tot het huidige groenbeheerplan. Afwijkingen ten aanzien van het huidige plan zijn belicht en aanbevelingen voor het groenbeheer in de toekomst zijn in dit groenbeleidsplan opgenomen.

Beheerprogramma openbare ruimte Planning 2005-2011

In dit beheerprogramma zijn de ambities voor het beheer van de openbare ruimte in de gemeente Albrandswaard vastgelegd. Groen is hierin een belangrijk onderdeel. De ambities in het beheerprogramma vormen het uitgangspunt voor de uitwerking van het beheer in dit groenbeleidsplan.

Advies Speelmogelijkheden 2008

In dit plan is de kwantiteit en kwaliteit van speelvoorzieningen bekeken. In dit groenbeleidsplan wordt de relatie tussen speelplekken en groen gelegd. Groen levert namelijk een belangrijke bijdrage bij de inrichting en aankleding van speelplekken en biedt daarnaast mogelijkheden voor informele speelgelegenheden. Het belangrijkste groen rond speelplekken krijgt dan ook een plaats in de gewenste groenstructuur van de kernen.

Milieubeleidsplan Albrandswaard 2007-2011

In 2005 heeft de gemeente Albrandswaard het Milieubeleidsplan *Duurzaam, Veilig, Schoon en Groen* opgesteld. Het algemene doel van het milieubeleid is om de gemeente nu en in de toekomst veilig, schoon en groen te houden. In het plan is onder andere opgenomen dat de gemeente over het algemeen hoog scoort op het gebied van groen. Groen is in ruime mate aanwezig en wordt ten dele natuurlijk beheerd.

Mede in het belang van de waterkwaliteit zal de gemeente onkruidbestrijding met de borstelmachine en eventuele biologische afbreekbare producten meer toepassen (in par. 3.3 stand van zaken / beleid chemisch onkruidbeheer). Een ander aandachtspunt uit het milieubeleidsplan is de luchtkwaliteit. Extra aanplant van groenvoorzieningen is een mogelijkheid om de luchtkwaliteit te verbeteren.

1.3 Leeswijzer

In dit groenbeleidsplan is al het groen dat tot de groenstructuur behoort opgenomen. Daarnaast is beleid geformuleerd voor het onderhouden en ontwikkelen van het groen en de groenstructuur. Bomen zijn omwille van hun lange levensduur en specifieke uitstraling belangrijke elementen in deze groenstructuur. De bomenstructuur is nader uitgewerkt in het bomenstructuurplan *Karakter voor dijk en dorp*.

Het groenbeleidsplan dient bij ontwikkeling van de groenstructuur als uitgangspunt. Het bomenstructuurplan biedt voor de ontwikkeling van de boomstructuur en het aanplanten, onderhouden en beschermen van bomen aanvullende uitgangspunten voor de realisatie van een duurzaam en veilig bomenbestand.

1.3.1 Groenbeleidsplan

Dit groenbeleidsplan bestaat uit twee plandelen. Op de eerste plaats zijn voor Poortugaal, Rhoon en Portland de huidige en gewenste groenstructuur vastgelegd. Ten tweede zijn de beleidsthema's groenbeheer, richtlijnen ontwikkeling groen, landschappelijk groen, betrokken burgers en afstoten restpercelen voor de Albrandswaardse situatie uitgewerkt.

Op basis van een analyse van de gemeente Albrandswaard is voor de kernen de huidige hoofd- en nevgroenstructuur bepaald. Vervolgens is de gewenste groenstructuur opgenomen. Verbetervoorstellen geven aan hoe de gewenste structuur bereikt kan worden. Door het huidige groen te behouden en hiaten in de structuur op te vullen ontstaat een aantrekkelijke groenstructuur die aansluit bij het karakter van de gemeente.

Het beleidsthema groenbeheer gaat in op de afschrijving van groen en het beheer van de openbare ruimte middels zonering en het toekennen van onderhoudsniveaus. Aan de hand van deze zonering kan een beheer gevoerd worden dat aansluit bij de functie en de gewenste uitstraling van diverse locaties in de gemeente. Daarnaast is het chemische bestrijden van onkruid en een visie ten aanzien van het aanbesteden van groenbeheer opgenomen.

Bij de diverse in- en uitbreidingen wordt nieuw groen ingepast. Om een karakteristieke en beheerbare groenstructuur te realiseren zijn richtlijnen opgenomen die dienen als basis voor de inrichtingsplannen en/of toetsingskader voor de gemeente.

Het thema landschappelijk groen gaat in op natuurbeleving binnen de kern. Groen en watergangen bieden de mogelijkheid binnen de kern planten en dieren een goede verblijfs- en/of foerageeromgeving te bieden. De kansen binnen de gemeente Albrandswaard zijn in dit hoofdstuk benoemd.

De inrichting en het beheer van de openbare ruimte zijn gericht op een aantrekkelijke en bruikbare structuur voor de bewoners van de gemeente Albrandswaard. Door hen bij deze inrichting en beheer te betrekken wordt de inrichting op hun wensen afgestemd en ontstaat een beeld dat hen aanspreekt. Hierdoor neemt het gebruik en de waardering van de openbare ruimte toe.

De gemeente krijgt regelmatig verzoeken tot aankoop van gemeentelijke eigendommen. Het huidige beleid op dit gebied is achterhaald. In dit plan zijn uitgangspunten voor de

verkoop van restpercelen opgenomen en de basis gelegd voor een voortvarende aanpak van de ontvangen aanvragen en de aanpak van illegaal gebruik van gemeentegronden.

In de hoofdstukken waarin het groenbeleidsthema's worden behandeld zijn actiepunten opgenomen. Het beleid vormt het kader. Middels de actiepunten wordt aangegeven hoe het beleid in de praktijk gebracht kan worden.

1.3.2 Bomenstructuurplan

In 2007 is al een bomenstructuurplan voor de gemeente Albrandswaard opgesteld. Dit plan vormt op het gebied van bomen een aanvulling op dit groenbeleidsplan, waarbij de uitgangspunten in beide plannen gelijk zijn. Het bomenstructuurplan is bijgevoegd in deze rapportage.

In het bomenstructuurplan is specifiek aandacht voor de rol die bomen spelen in de groenstructuur. Bomen zijn met name aanwezig in bomenrijen langs wegen en op dijken. Daarnaast zijn solitaire bomen en boomgroepen van belang op specifieke plekken in de wijken en voor de uitstraling van grote groengebieden.

In het bomenstructuurplan zijn diverse verbetervoorstellen opgenomen om de kernen verder aan te kleden met bomen. Het verdient de voorkeur om bepaalde werkzaamheden uit te voeren in combinatie met een reconstructie van de betreffende weg, aangezien het huidige profiel onvoldoende plaats biedt aan bomen. Bij de beschrijving van de verbetervoorstellen is geen rekening gehouden met de aanwezigheid van kabels en leidingen.

Verbetervoorstellen Poortugaal

A Doorzetten bomenrij langs Albrandswaardseweg (eenzijdig es)

Het betreft een enkelzijdige structuur van es, welke aansluit op de huidige boomstructuur binnen de bebouwde kom van Poortugaal. Deze oude polderlijn is momenteel buiten de kern niet voorzien van een laanbeplanting. Door de bomenrij buiten de kern door te zetten, wordt het rechtlijnige karakter van deze weg en het omliggende polderlandschap benadrukt. Bovendien vergroot de bomenrij de relatie tussen de kern Poortugaal en het landschap.

B Toepassen enkele verspreide solitaires in dorpskern

De dorpskern van Poortugaal heeft momenteel een stenig karakter. Door op enkele locaties bomen te plaatsen (circa 5) wordt de kern lokaal voorzien van een groen accent. De groeiplaatsinrichting dient ondergronds op de specifieke groeiplaats in de verharding te worden afgestemd. Dit betekent dat ondergronds voldoende bomenzand wordt toegepast, zodat de boom in de toekomst kan uitgroeien tot een markante solitair.

C Benadrukken entrees Groene Kruisweg

De Groene Kruisweg is een belangrijke ontsluitingsweg. Door de entrees van de kern aan deze weg te benadrukken, ervaren bewoners en bezoekers direct het groene beeld dat de gemeente Albrandswaard wil uitstralen. Dit kan door deze 3 entrees met enkele opvallende bomen te benadrukken.

D Landschappelijke inpassing sportpark

Aan de rand van de kern wordt een nieuw sportpark gerealiseerd. Door de randen groen aan te kleden, wordt het sportpark beter in de polderstructuur opgenomen. Daarnaast is het uiteraard prettig te sporten in een groene omgeving. Deze groene inrichting vindt aan de polderzijde plaats met behulp van singelbeplanting. Langs de Albrandswaardseweg en de Schroeder van der Kolklaan wordt een laanbeplanting van essen gerealiseerd.

E Benadrukken bijzondere locatie in het historische centrum, zoals de terpen.

In de kern liggen rondom het centrum enkele markante terpen. Door op deze locaties enkele markante solitairbomen aan te planten, welke zich onderscheiden van de overige bomen in de omgeving, worden de terpen benadrukt.

F Nevenstructuur aanwenden ter geleiding van woonwijken

Bij in- en uitbreidingen, zoals het huidige sportpark in Poortugaal, dient groen een belangrijke plaats in te nemen bij de ontwikkeling van de wijk. Met name langs de wijkontsluiting leveren bomen een belangrijke bijdrage in het structureren van de wijk.

Verbetervoorstel Poortugaal/Rhoon

G Bomenrijen langs Groene Kruisweg (bomen in berm)

Langs de Groene Kruisweg zijn in de berm momenteel korte bomenrijen aanwezig. Door deze met elkaar te verbinden, ontstaat een doorgaande structuur, die het doorgaande karakter van de weg benadrukt.

H Taludbeplanting met bomen langs spoorlijn

De metro spoorlijn doorsnijdt de kernen Poortugaal en Rhoon gelegen op een talud. Dit talud is momenteel gedeeltelijk beplant met heesters en een bomenrij. Om deze structuur te vervolledigen dient deze beplanting te worden doorgezet zodat de spoordijk als één element in beide kernen terug komt.

Verbetervoorstellen Rhoon

I Dorpsdijk opnieuw beplanten met een stevige bomenrij

Als gevolg van de bloedingsziekte zijn de kastanjes die deze dijk begeleiden gekapt. Het brede profiel van de dijk biedt ruimte voor nieuwe bomen, welke op deze karakteristieke locatie binnen de kern de beleving van het dijkprofiel versterken.

J Accenten aanbrengen bij entree en winkelcentrum

Momenteel wordt overwogen het centrumgebied opnieuw in te richten. Ook bomen dienen in dit nieuwe centrum een plaats te krijgen. Wij gaan hierbij uit van een beperkt aantal bomen (c.a. 5), de inrichting van de groeiplaats wordt afgestemd op het stenige karakter. De markante groep valt op door de bijzondere soortkeus, passend bij de bijzondere locatie. Op deze manier kunnen deze bomen de inrichting van het centrum vervolmaken.

K Verhelderen wijkstructuren door het toevoegen van bomenrijen langs wijkontsluitingswegen

In de wijken zijn diverse wegen, welke de woonstraten ontsluiten, niet voorzien van bomen. Straatbomen kunnen het belang van de wegen onderstrepen en de groene aankleding versterken. De groeiplaats dient duurzaam te worden ingericht, zodat bomen zich volwaardig kunnen ontwikkelen.

L Waar mogelijk de oude dijken accentueren

Oude dijkstructuren zijn opgenomen in de kern. Van oorsprong worden deze structuren door bomen begeleid. Door enkele bomen terug te brengen (bomen in verharding, ca. 5 stuks) wordt het karakter van de oorspronkelijke dijk teruggebracht.

Verbetervoorstel Rhoon/Portland

M De nieuwe verbindingsweg tussen Rhoon en Portland bij binnenkomst van de kernen begeleiden met een rij bomen

Tussen de kern Rhoon en de nieuwbouw van Portland is een nieuwe verbindingsweg

gerealiseerd, de Rhoonse Baan. Eenzijdig is ruimte beschikbaar om een boomstructuur aan te leggen, welke deze weg begeleid en het belang van deze weg mede onderschrijft. Deze structuur wordt gerealiseerd op de overgang van de kern naar het buitengebied, waardoor beide verbonden worden.

Verbetervoorstellen Portland

N Oude dijken beplanten met bomenrij

De oude dijk nabij het wijkpark is momenteel niet beplant. Door op de dijk bomen aan te planten, wordt het karakter van dit element versterkt. De gewenste beplanting langs de dijk aan de westzijde van het park is reeds meegenomen in de reconstructie van het wijkpark.

O Accenten aanbrengen bij rotondes en entrees.

De Portlandse baan bevat een aantal rotondes, waarvan het centrale deel momenteel bestaat uit ruw gras. Door de rotondes met beplanting te accentueren wordt hun belang in de wegenstructuur duidelijk en ontstaan bijzondere elementen in een doorgaande wegenstructuur.

P Bomenrij langs centrale as doorzetten

De Portlandse Baan is reeds gerealiseerd, en gedeeltelijk beplant. In aansluiting op de reeds gerealiseerde structuur langs deze weg, dient een laanstructuur te worden doorgezet tot aan de rotonde Rhoonse Baan.

Daarnaast is in het bomenstructuurplan aandacht voor de specifieke eisen en aandachtsvelden van bomen. Zo stellen bomen aanvullende eisen aan hun groeiplaats en het onderhoud. Tevens is het behouden en beschermen van (waardevolle) bomen een thema, omdat bomen naarmate ze ouder worden meer waarde hebben voor de groene uitstraling van de gemeente Albrandswaard.

In het bomenstructuurplan zijn de volgende acties ten aanzien van bomen opgenomen:

Richtlijnen
Algemene, ruimtelijke en technische richtlijnen toepassen bij de inrichting van de openbare ruimte.
Bomenstructuur
Aanwezige structuren behouden. Gewenste structuur middels gerichte ingrepen aan de hand van kaarten gewenste structuur ontwikkelen
Bomenbeheer
Opstellen bestek ten behoeve van het reguliere beheer van de bomen
Vaststellen periodieke VTA-controle zodat hiervoor structureel budget gereserveerd kan worden
Bescherming bomen
Opstellen waardevolle bomenlijst. Aan de hand van vooraf vast te stellen criteria wordt bepaald welke bomen als waardevol worden aangemerkt en op de lijst worden geplaatst.
Beschermen waardevolle bomen in bestemmingsplan
Verplichting tot het opstellen van een Boom Effect Analyse (voor waardevolle bomen) opnemen in Algemene Plaatselijke Verordening
Bomen en bewoners
Klachten gestructureerd afhandelen aan de hand van in het bomenstructuurplan opgenomen schema.

Het J.C.-park behoort tot de hoofdstructuur

De boomgaard in Poortugaal behoort tot de nevenstructuur

Groen in de woonstraat behoort tot het buurtgroen

2 GROENSTRUCTUUR

2.1 Status en beleid groenstructuur

In dit hoofdstuk is de gewenste groenstructuur binnen de kernen van de gemeente Albrandswaard vastgelegd. Hierbij zijn drie niveaus onderscheiden, waarbij is aangegeven wat de uitstraling en functie van het groen in deze niveaus dient te zijn. Het doel van het vaststellen van de groenstructuur is het beschermen van de bestaande structuren en het ontwikkelen van de gewenste groenstructuur. De indeling ten aanzien van deze niveaus is voor de gemeente Albrandswaard als volgt:

groenstructuur	
hoofdstructuur	representatief groen voor de gemeente Albrandswaard.
nevenstructuur	groen met gebruiksfunctie voor gehele wijk
buurtgroen	overige groen (woonstraten, dorpsranden, overhoeken)

De hoofd- en nevenstructuur zijn op de groenstructuurkaart ingetekend. Het buurtgroen betreft het overige groen in de kernen. Dit groen is niet op de structuurkaarten vastgelegd. Door dit onderscheid is het belangrijkste groen in elke kern overzichtelijk van één kaart af te lezen.

De inrichting en uitstraling van het groen in de diverse onderdelen van de groenstructuur verschilt. Door een onderscheid te maken in hoofd- en nevenstructuur en het buurtgroen is het mogelijk prioriteiten aan te geven in onderhoud en ontwikkeling. Daarnaast kan aan de hand van deze structuren bij toekomstige ontwikkelingen worden bepaald welke structuren moeten worden behouden en beschermd en hoe deze elementen worden ingericht. Dit biedt de gelegenheid om deze structuren zorgvuldig in nieuwe plannen in te passen.

2.2 Algemene uitgangspunten

2.2.1 Historie

Het gebied rond Rhoon en Poortugaal is afwisselend perioden bebouwd en overstroomd geweest. Beide kernen lagen oorspronkelijk op een eiland in de Maas en konden zich pas duurzaam ontwikkelen toen dit eiland werd voorzien van een dijk. Het is dan ook niet verwonderlijk dat zowel Rhoon als Poortugaal zijn ontstaan als dijkdorpen. Beide kernen kennen een eigen specifieke ontstaansgeschiedenis. De geschiedenis van het huidige Poortugaal begint rond 1170. In die periode begonnen de bewoners zichzelf te beschermen tegen de rivier door de aanleg van dijken. Zo ontstond een ringpolder van ongeveer 95 ha. Tegen de zuidelijke dijk ontstond het dorp Poortugaal.

De geschiedenis van Rhoon begint bij Biggo Duyveland, die in 1199 een plaat in de Oude Maas ter beschikking krijgt als leengoed. De plaat wordt ingedijkt om het land te beschermen tegen het rivierwater. Vervolgens wordt een kasteel gebouwd, dat bij de sint Elisabethvloed verloren is gegaan. Het huidige kasteel van Rhoon is op dezelfde plek herbouwd. Het dorp Rhoon heeft zich gaandeweg ontwikkeld aan de Oude Zeedijk, de huidige Dorpsdijk.

In het begin van de veertiende eeuw wordt in Poortugaal kasteel Valckesteyn gebouwd. Het kasteel had een belangrijke militaire waarde en was bovendien een gevangenis. In de negentiende eeuw is het kasteel gesloopt. Nu groeien op die plek de bomen van bos Valckesteyn.

Door de stedelijke en industriële ontwikkeling in en rond Rotterdam raakte de ontwikkeling van zowel Poortugaal als Rhoon in een stroomversnelling. Toch blijft het landelijke karakter van beide dorpen tot op heden gewaarborgd.

Portland

De laatste uitbreiding binnen de gemeente Albrandswaard bestaat uit de Vinexwijk Portland. Deze wijk vormt een deel van de kern Rhoon en bestaat uiteindelijk uit 2.700 woningen. Zowel vanuit de historie als vanuit de landschappelijke ligging bezien is de connectie tussen deze nieuwe wijk enerzijds en Rhoon en Poortugaal anderzijds zeer beperkt.

2.2.2 Landschap

Rhoon, Poortugaal en Portland liggen in de regio IJsselmonde, ten noorden van de Oude Maas. Onder de rook van het verstedelijkte Rotterdam wordt dit gebied juist gekenmerkt door kleinschaligheid en een landelijk karakter. Dit landschap staat in het teken van de wisselwerking tussen land en water en wordt gekenmerkt door dijken, stroomruggen, terpen, kreken en rivierarmen. Het gebied kent veel landschappelijke kwaliteiten. Bijvoorbeeld de verhoogde woonheuvels uit de vroege middeleeuwen in en om Rhoon en Poortugaal. In de polders tussen de dijken zijn gedeeltelijk nog de eeuwenoude agrarische cultuurpatronen herkenbaar. Vooral ten zuiden van Poortugaal kent het agrarische landschap veel diversiteit. Met name dijkbermen en slootranden spelen in deze diversiteit een belangrijke rol.

Naast de tegenstelling land en water wordt het landschap ook gekenmerkt door de tegenstelling open en gesloten. Het noordelijke deel, met name tussen de kernen en de snelweg, bestaat in toenemende mate uit bos. Ten zuiden van Rhoon en Poortugaal heeft het landschap een open karakter met polders, grasland en dijken. Rond de Oude Maas wordt het landschap gekarakteriseerd door de rivier met haar groene oevers. De Oude Maas is van oorsprong een getijdenrivier met een opvallend groen karakter. De huidige Oude Maas vormde de monding van de Maas, maar is nu nog slechts een benedenloop van de Rijn. Een kenmerk van een getijdenrivier is de overstroming van de buitendijkse gronden met floodwater, twee keer per dag. Na afsluiting van de Haringvliet bleef de getijdenwerking in beperkte vorm bestaan. De vegetatie langs de rivier kenmerkt zich door griendbossen, ruigten, rietkragen en biezenvelden.

In het landelijke gebied tussen Rhoon en Portland wordt het karakter nu nog bepaald door open agrarisch landschap. In de toekomst wordt hier het landschapspark Buytenland ontwikkeld. Hierbij wordt de diversiteit in het gebied vergroot. Het deel boven de Essendijk wordt variabel en meer besloten van karakter, terwijl het deel ten zuiden van de Essendijk overwegend open blijft. Deze ontwikkeling sluit aan bij het eerder geconstateerde contrast tussen het besloten noorden en het open zuiden van de gemeente Albrandswaard.

De dijken vormen een prominent onderdeel van het landschap van Albrandswaard. Niet alleen in het landelijk gebied maar ook binnen de kernen vormen de dijken een fysieke herinnering aan een vroeger landschap. Veel oude dijken zijn in het huidige landschap opgenomen. Vooral in het buitengebied zijn de meeste nog duidelijk als dijk herkenbaar. Binnen de bebouwde kom zijn de dijken soms minder eenvoudig te herkennen. In eerste instantie is een dijk het gemakkelijkst te herkennen aan het grondlichaam, het hoogteverschil. Vaak zijn dijken beplant met bomenrijen. Deze beplanting kan een aanwijzing voor een oude dijk zijn. Net als beplanting kunnen ook begeleidende sloten op de aanwezigheid van een oude dijk wijzen, hetzelfde geldt voor oude bebouwingslinten. Als laatste kan een oude dijk vaak nog worden herkend aan de straatnaam.

2.2.3 Infrastructuur

De dijken vormen al eeuwen de doorgaande wegen van Nederland. Dit is goed te zien in het landschap van Albrandswaard. Niet alleen hebben de dorpen Rhoon en Poortugaal zich aan dijken ontwikkeld, de meeste historische infrastructurale lijnen worden door dijken gevormd. Deze dijken vormden voorheen de meest voor de hand liggende verbinding met de omliggende kernen. Met de ontwikkeling van de technische mogelijkheden veranderde de schaal van de infrastructurale lijnen. Albrandswaard wordt doorsneden door de metrolijn en de Groene Kruisweg. Deze laatste twee lijnen doorsnijden de kernen Rhoon en Poortugaal en het oude landschappelijke patroon van dijken. De laatste infrastructurale toevoeging is de verbindingsweg tussen Portland en Rhoon. Deze weg voert overwegend door open landschap met beplantingsaccent bij beide kernen.

2.2.4 Stedenbouwkundige structuur

Beide kernen zijn van oorsprong dijkdorpen. De diverse dijken spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van beide kernen. Niet alleen vormen de dijken de verbinding tussen de kern en het omliggende land, ook de uitbreiding vindt langs en tussen deze linten plaats. Gaandeweg worden de lagere gronden tussen de dijken opgevuld met nieuwe woonbuurten.

Opvallend is dat de dijkstructuur in Rhoon beduidend fijnmaziger is dan die in Poortugaal. Ook zijn de dijken binnen de kern nadrukkelijker aanwezig. De woonbuurten tussen de dijken vormen in beide kernen een afspiegeling van de tijd waarin ze zijn ontwikkeld. Zo vormt de woonwijk tussen de Tijsjesdijk en de Essendijk in Rhoon een duidelijk voorbeeld van een hofjeswijk uit de jaren zeventig van de vorige eeuw.

Een naar binnen gekeerde wijk met veel groen, vooral in de randen. De wijk rond de Landheer in Poortugaal is een typisch voorbeeld van een wijk uit de jaren negentig uit de twintigste eeuw. Een heldere sterke opzet met een centrale groenstructuur en veel (kleine) bomen. Ook de nieuwe wijk Valkensteyn in het noorden van Poortugaal kent een heldere, overzichtelijk opzet met een sterke centrale groenstructuur. Voor beide kernen geldt dat de uitbreidingsmogelijkheden voor de toekomst beperkt zijn. De nieuwe wijk Kasteeltuinen op het sportcomplex aan de Albrandwaardseweg in Poortugaal biedt ruimte aan een bescheiden hoeveelheid nieuwe woningen. In Rhoon wordt de nieuwbouwlocatie Essendael ontwikkeld tussen de kern en het sportcomplex De Omloop.

Portland is de nieuwe Vinexwijk bij de kern Rhoon. Door de schaal en ligging fungeert Portland als een zelfstandige entiteit. De stedenbouwkundige structuur van Portland wordt gekenmerkt door een eenduidige en planmatige opzet. Iedere buurt is gesitueerd op een eigen eiland. De centrale ontsluitingsstructuur wordt ondersteund door bomen. De overgang tussen Portland en het buitengebied wordt gevormd door een landschappelijke groenzone.

2.2.5 Uitgangspunten Groenstructuur

De diverse structuren in de vorige paragrafen bepalen het huidige beeld van de gemeente Albrandswaard. Door deze structuren te ontrafelen ontstaat een helder beeld van de opbouw van de gemeente Albrandswaard. De gewenste groenstructuur wordt op deze structuren afgestemd. Hierdoor ontstaat een waardevolle en karakteristieke groenstructuur die past binnen de kernen van de gemeente Albrandswaard.

Van oudsher zijn de dijken bepalend geweest voor het aanzicht van dit gebied. De dijken markeren de (oude) scheidingslijnen tussen land en water. Bovendien vormen ze de basis voor de ontwikkeling van dit gebied.

Voor de landschappelijke structuur van Albrandswaard zijn vooral de verschillende gradiënten bepalend. Van open naar besloten, van droog naar nat, van historisch tot hedendaags. Tussen al die gradiënten vormen de dijken het verbindende element in het landschap. In het bomenstructuurplan is reeds aangegeven dat de inrichting van de dijken hierop aansluit door het versterken van de dijken en polderlijnen met bomen, de toepassing van losse en strakke structuren (boomgroepen, korte bomenrijen en solitair) en het planten van soorten die passen bij de landschappelijke ondergrond. Ook de aangrenzende groenvlakken, bermen en groenzones, spelen een nadrukkelijke rol bij de beleving van de dijken.

Uit de stedenbouwkundige structuur blijkt het belang van de oude dijken voor de ontwikkeling van de kernen. Niet alleen vormen de dijken vaak de grens tussen verschillende wijken, ze bieden tevens de verbinding tussen kern en buitengebied en vormen een groen lint tussen de bebouwing.

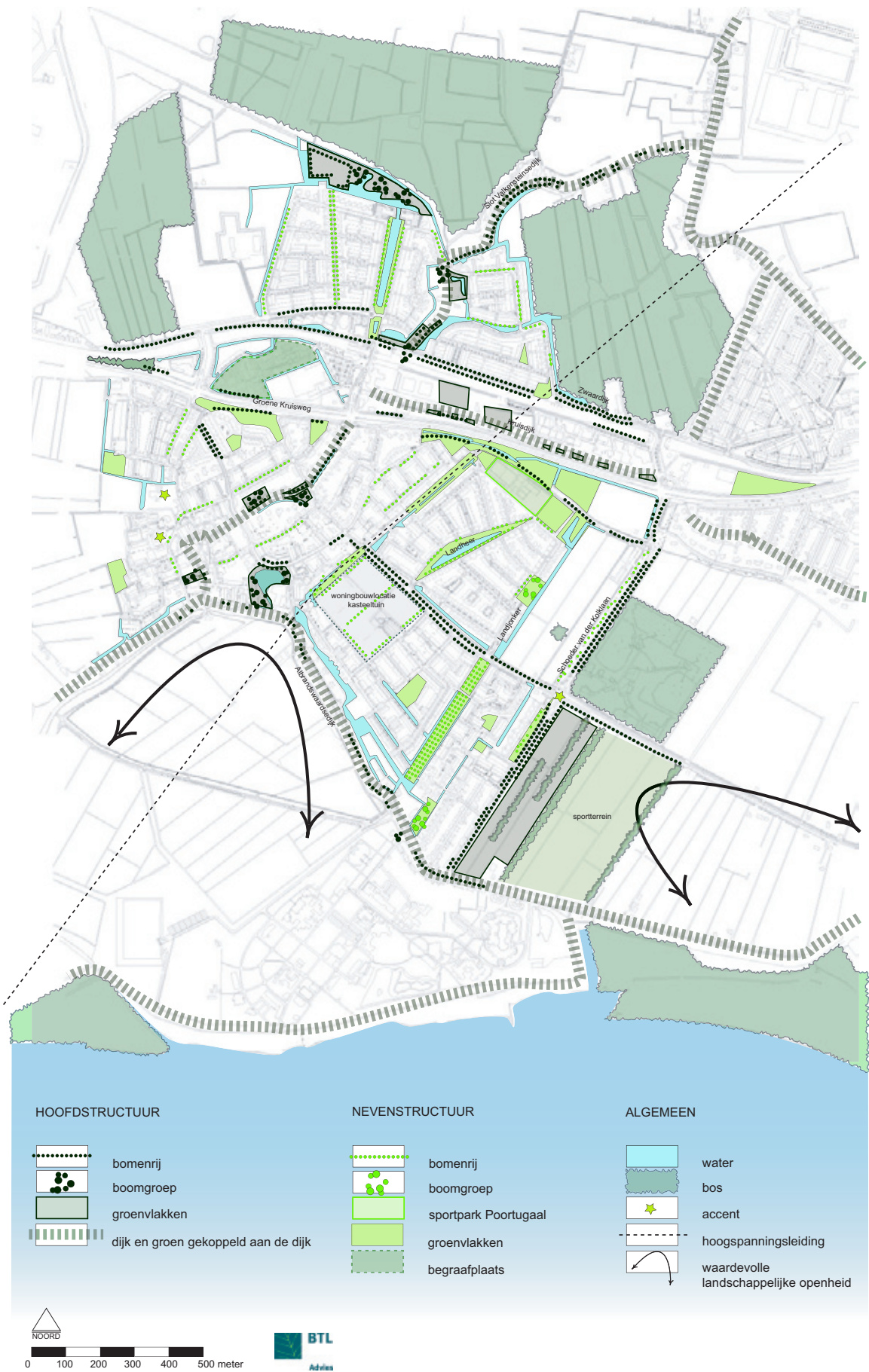
Door de ontwikkeling van de stedenbouwkundige structuur en de infrastructuur zijn accentpunten ontstaan. Van oudsher is het Kasteel van Rhoon zo'n accentpunt. Centrumgebieden vormen in de huidige structuur ook belangrijke accentpunten, evenals de kruisingen van de belangrijkste infrastructurele lijnen. Het is van belang dat de uitstraling van het groen deze accentpunten benadrukt.

Binnen de wijken sluit de groenstructuur aan op de stedenbouwkundige structuur en de ontsluitingsstructuur. Groenzones, al dan niet in combinatie met spelen, nemen een centrale plaats in de wijken in. De gebruiks- en belevingswaarde van deze groenzones is van groot belang voor de openbare ruimte van de gemeente Albrandswaard. Naast de centrale groenvoorzieningen zijn de groene dorpsranden en de overgangen met het buitengebied van belang voor de herkenbare groene, dorpse uitstraling van de kernen.

Uit het bovenstaande kunnen de volgende algemene uitgangspunten voor de groenstructuur worden afgeleid:

- versterken van de dijkstructuur,
- gelijktijdig versterken van de historische structuur,
- ondersteunen van de stedenbouwkundige structuur,
- groene kwaliteit wijken handhaven,
- groene overgangen dorpsrand/buitengebied.

huidige groenstructuur Poortugaal

Het groen rond het wiel behoort tot de nevenstructuur

De groenzone Landheer is centraal in de wijk gelegen

Speelplek gecombineerd met groen aan de Clematis behoort tot nevenstructuur

Aantrekkelijke verblijfsplek door combinatie groen, water en bebouwing aan Blaakse Wetering

2.3 Groenstructuur Poortugaal

Poortugaal - Huidige groenstructuur

De groenstructuur van Poortugaal wordt hoofdzakelijk gevormd door twee elementen; de dijken en de dwarslijnen.

De dijken vormen een constante groene waarde binnen en buiten de kern. Met name aan de randen van de kern zijn de dijken nadrukkelijk aanwezig. De dijken ontleen hun groene karakter aan:

- bomen,
- grasbermen,
- kleinere en grotere groenvlakken gekoppeld aan de dijk.

De dwarslijnen bestaan uit groene lijnelementen dwars op de Albrandswaardseweg. Het betreft ruime zones met een eigen groene uitstraling zoals:

- de groenzone onder de hoogspanningskabels,
- de boomgaard,
- de ecologische zone tussen kern en sportpark.

Hoofdstructuur

- De oude dijken en het hieraan gekoppelde groen. Dit omvat niet alleen de bomen en de groene bermen van de dijk, maar ook de groenvlakken gekoppeld aan de dijk. Bijvoorbeeld de groenelementen aan de Slot Valkensteinsedijk, de omgeving van het wiel aan de Albrandswaardsedijk en de kleine (privé) groenelementen aan de Kruisdijk. Ook de groenvlakken in het centrum liggen aan een oude dijk.
- Grotere groenvlakken die een hoge gebruikswaarde kennen. Het park nabij het voormalige kasteel Valkenstein is bijvoorbeeld een fraai ingericht park, passend in de context van het landschap.
- Het groen in en direct rondom de historische kern van Poortugaal. Enkele grote bomen vormen groene accenten in het compact gebouwde centrum. Aan de rand van het centrum is met name rond het wiel richting het buitengebied karakteristiek groen aanwezig. Ook de verhoogde woonheuvels nabij het centrum vormen een accent.

Nevenstructuur

- De grotere speeltuinen, vaak aan de randen van de wijken, al dan niet gecombineerd met een parkzone. De combinatie tussen beide vergroot de waarde van deze zones.
- De groenvlakken kenmerkend voor de wijk die vaak centraal gelegen zijn. Voorbeelden hiervan zijn de Landheer, de boomgaard en de Blaakse Wetering. Deze groenvlakken zijn erg belangrijk voor de desbetreffende wijk en grenzen vaak aan de wijkontsluiting. Tevens zijn het kleine uitloopgebieden en maken inrichtingselementen en speelvoorzieningen deze plekken interessant om te spelen en verblijven.
- Rand- en buffergroen rond wijken en langs de Groene Kruisweg.

Watergangen in de kern Poortugaal liggen zowel in de wijkgroenvoorzieningen (Duindoorn) als aan de randen van de wijken (Landjonker, Albrandswaardsedijk).

De watergangen dragen zo bij aan de belevingswaarde van de openbare ruimte en verbinden groen in de kern met de dorpsrand en het buitengebied.

Albrandswaardsedijk als groene ondergrens behouden

De nieuwe inrichting van het braakliggende terrein aan de Emmastraat dient aan te sluiten bij het wiel

Poortugaal – Gewenste groenstructuur

Het groene karakter van de oude dijken dient te worden behouden en waar mogelijk versterkt. Dit kan door het ontwikkelen van nieuwe klein groenvlakken gekoppeld aan de dijken en door zeer zorgvuldig om te gaan met bouwlocaties gekoppeld aan de dijken. Een potentiële locatie vormt het braakliggende terrein bij het wiel aan de rand van het centrum.

De geplande ontwikkelingen bieden gelegenheid om de groene dwarslijnen in Poortugaal te versterken. Allereerst ontstaat door de ontwikkeling van een ecologische zone tussen de Schroeder van der Kolklaan en het nieuwe sportpark en recreatief en ecologisch aantrekkelijke groenzone. De tweede dwarslijn wordt gevormd door de boomgaard, gevolgd door de groenzone aan de Landjonker. Door deze bescheiden groenzone langs het water uit te breiden, krijgt de boomgaard een vervolg aan de overzijde van de Albrandswaardseweg. De derde dwarslijn wordt gevormd door de groenzone onder de hoogspanningsleiding. Door de ontwikkeling van een nieuwe woonwijk op de plaats van het huidige sportpark, ontstaan nieuwe mogelijkheden voor het verstevigen van deze groenzone.

Hoofdstructuur

- Ecologische groenzone tussen Poortugaal Zuid en het nieuwe sportpark, die onderdeel uitmaakt van de noord-zuid georiënteerde ecologische verbinding.
- Albrandswaardsedijk als groene ondergrens behouden en het groene karakter van de polder Albrandswaard versterken.

Nevenstructuur

- Braakliggend terrein aan de Emmastraat inrichten met connectie naar het wiel, waarbij groen als accent nabij het centrum fungeert.
- Gebruiks- en belevingswaarde Boomgaard vergroten met behoud groene karakter. Boomgaardzone daarnaast in noord-oostelijke richting langs Landjonker doorzetten
- Groen toekomstige woningbouw sportpark inrichten in relatie met dwarslijnen hoogspanningsleiding en groenzone Landheer

Na herinrichting dient, evenals bij nieuwbouw, de groenstructuur op een aantrekkelijke manier met behulp van bijvoorbeeld bodembedekkende heesters, gras en eventueel solitairen te worden ingericht. Door groen in de planontwikkeling tijdig mee te nemen wordt ook een beheerbare groenvoorziening gerealiseerd

huidige groenstructuur Rhoon

HOOFDSTRUCTUUR

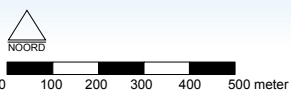
- bomenrij
- boomgroep
- groenvlakken
- dijk en groen gekoppeld aan de dijk

NEVENSTRUCTUUR

- bomenrij
- boomgroep
- sportpark Poortugaal
- groenvlakken
- begraafplaats

ALGEMEEN

- water
- bos
- accent
- hoogspanningsleiding
- waardevolle landschappelijke opening

Groen nabij kasteel Rhooon maakt onderdeel uit van de hoofdgroenstructuur

Laanbeplanting langs de Rijsdijk maakt onderdeel uit van de hoofdgroenstructuur

Centrale groenzone aan de Nachtwaker met gebruiks- en aankledingsfunctie (spelen en kunst)

Groenstroken langs water omzoomen de wijk Ghijsseland

2.4 Groenstructuur Rhooon

Rhooon – Huidige groenstructuur

De groenstructuur van Rhooon wordt bepaald door de dichte structuur van slingerende dijken. Niet alleen de dijken zelf, de bomen en de groene bermen zijn hierbij van belang, maar ook de kleinere en grotere groenelementen die aan de dijken gekoppeld zijn.

Op wijkniveau vormen zowel groenvlakken centraal in de wijk, als diverse groene randen de belangrijkste groenelementen. Hierin speelt water regelmatig een beeldbepalende rol.

Hoofdstructuur

- Alle groenvlakken, gekoppeld aan de oude dijken. Deze vlakken zorgen naast de bomen voor een groene uitstraling van de dijken.
- Grote groenvlakken van (cultuur)historische waarde. Het landgoed rond het Kasteel van Rhooon, dat door de aanwezigheid van volwassen bomen een bijzondere uitstraling heeft, is een groot groenvlak wat belangrijk is voor de hoofdstructuur, gelegen aan de Dorpsdijk.
- Het centraal gelegen park in Rhooon kent veel volwassen bomen en strakke gazons omringd door een waterloop. Temidden van het park is een hertenkamp wat een meerwaarde voor het gebruik betekent.

Nevenstructuur

- Groene stroken langs de watergangen. Deze doorgaande, soms brede zones bieden veel ruimte voor bomen. Daarnaast worden grote buffers gecreëerd tussen doorgaande wegen en de woonwijk. Voorbeelden zijn Rivierweg en Essendijk.
- De groenvlakken kenmerkend voor de wijk, vaak centraal gelegen. Voorbeelden hiervan zijn de Nachtwaker en de rand rondom de wijk bij Binnenbaan. Deze groenvlakken zijn erg belangrijk voor de desbetreffende wijk en grenzen vaak aan de wijkontsluiting.

HOOFDSTRUCTUUR

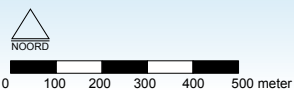
- bomenrij
- boomgroep
- groenvlakken
- dijk en groen gekoppeld aan de dijk

NEVENSTRUCTUUR

- bomenrij
- boomgroep
- sportpark
- groenvlakken
- begraafplaats

ALGEMEEN

- water
- bos
- accent
- hoogspanningsleiding
- waardevolle landschappelijke openheid
- toekomstige woningbouw

Dorpsdijk met laanstructuur benadrukken

Rustig groenbeeld realiseren dat uitnodigt tot gebruik

Watergangen op een aantrekkelijke manier in de wijkstructuur inpassen

Rhoon – Gewenste groenstructuur

Door het groene karakter van de dijken niet alleen te behouden maar vooral uit te breiden wordt de groenstructuur van Rhoon versterkt. Hierom wordt ingezet op het beplanten van alle oude dijken binnen de bebouwde kom van Rhoon. Dit kan een doorgaande laanbeplanting zijn, maar ook kleinere locaties verspreid aan de dijk beplant met boomgroepen.

De dijken zijn tezamen met de grote groengebieden (J.C.-park en groene omgeving kasteel Rhoon) de belangrijkste groenelementen in de kern Rhoon. Hierbij staat het behoud van deze grote groenvlakken voorop.

De nieuwe wijken ten zuidoosten van Rhoon worden voorzien van een groene rand, gecombineerd met een centrale groenstructuur waarin water een voorname rol kan spelen. Hiermee kan het groen vanuit het J.C.-park en de vijver aan de Tijsjesdijk ook in de nieuwbouwwijk worden doorgezet.

Hoofdstructuur

- Het versterken van de dijkstructuur door de aanplant van met name laanbeplantingen. In het bomenstructuurplan zijn diverse verbetervoorstellen gedaan, waaronder de Dorpsdijk.

Nevenstructuur

- Rustig groenbeeld realiseren ter bevordering van gebruiks- en belevingswaarde (bijv. omgeving Mozartlaan, bij reconstructie De Eik, De Beuk etc.)
- Versterken beeld watergangen in de wijk door goede zichtbaarheid en aantrekkelijke, functionele inrichting oevers. Aan de randen van de wijken de ecologische potenties van de watergangen benutten. (par. 5.2)

Zichtbaarheid van watergangen vergroten door beplanting plaatselijk te dunnen. Daarnaast wordt hierdoor de variatie van de oeverbegroeiing bevorderd, wat de ecologische kwaliteit ten goede komt.

huidige groenstructuur Portland

HOOFDSTRUCTUUR

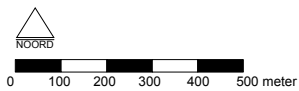
- bomenrij
- boomgroep
- groenvlakken
- water

NEVENSTRUCTUUR

- bomenrij
- boomgroep
- groenvlakken

ALGEMEEN

- dijk en groen gekoppeld aan de dijk
- bos
- accent
- hoogspanningsleiding
- waardevolle landschappelijke openheid

Het wijkpark heeft een belangrijke gebruiks- en uitlooptie

De Koedoodzone vormt aan de zuid- en westzijde een groene afronding van Portland

Water en aangrenzende groenstructuren zijn beeldbepalend in Portland

Speeltuinen in combinatie met groenzones zijn fraai in de wijk ingepast

2.5 Groenstructuur Portland

Portland – Huidige groenstructuur

Voor de huidige groenstructuur is met name het water een bepalende factor. Het groen gekoppeld aan het water, groenvlakken, boomgroepen en laanstructuren, worden aangemerkt als hoofdstructuur. Daarnaast zijn het wijkpark en de zuidelijke groene rand belangrijk als gebruiksgroen zoals wandelen en spelen.

Hoofdstructuur

- Hoofdontsluiting Portlandse Baan
- Grote parken die een hoge gebruikswaarde kennen. Het wijkpark Portland is een bijzonder ingericht park, met diverse karakteristieke elementen. Ten zuiden van Portland heeft het landschapspark (Koedoodzone) hoge recreatieve waarde, waarbij water een belangrijke rol speelt.
- Het water in en rondom de wijk Portland behoort tot de hoofdstructuur van deze nieuwe wijk. Door de opzet van de wijk wordt het water een afzonderlijke structuur. De oevers zijn veelal begroeid met gras, waardoor het water goed zichtbaar is. Hierdoor wordt de waarde van het water voor Portland vergroot.

Nevenstructuur

- Belangrijkste ontsluitingswegen per wijk.
- De groenvlakken kenmerkend voor de wijk, vaak centraal gelegen. De Paarlemoer en Amber bevatten deze groenvlakken. Deze zijn vaak gecombineerd met spelen.
- De speeltuinen. Zeker in de nieuwere wijken is bijna in iedere wijk ruimte gereserveerd voor spelen. Op een zeer fraaie manier is dit ingepast, vaak gecombineerd met parkeren en verblijfsmogelijkheid.
- Groenzones die weinig tot geen gebruikswaarde hebben en hoofdzakelijk dienen als zichtgroen of aankleding van de wijk. Voorbeelden hiervan zijn de groenvlakken rondom Maansteen en Kwartslaan.

gewenste groenstructuur Portland

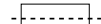
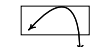
HOOFDSTRUCTUUR

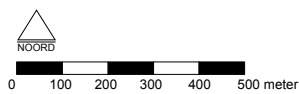
- bomenrij
- boomgroep
- groenvlakken
- water

NEVENSTRUCTUUR

- bomenrij
- boomgroep
- groenvlakken

ALGEMEEN

- dijk en groen gekoppeld aan de dijk
- bos
- accent
- hoogspanningsleiding
- waardevolle landschappelijke openheid

Rotondes zijn belangrijke accenten in de hoofdontsluiting van Portland

Portland – Gewenste groenstructuur

Gezien de korte historie en de planmatige opzet van de kern, zijn op dit moment geen significante verschillen aanwezig tussen de huidige groenstructuur en de gewenste groenstructuur. Als aanpassing op de huidige structuur wordt geadviseerd de diverse rotondes aan de Portlandsebaan in te richten als groenaccent.

Hoofdstructuur

- De Portlandsebaan is de ontsluitingsweg Portland. De rotondes zijn accenten in deze ontsluitingsweg. De huidige inrichting van de rotondes benadrukt de status onvoldoende. De inrichting dient dan ook opgevaardeerd te worden. De inrichting van de verschillende rotondes is hierbij aan elkaar gerelateerd, maar varieert toch per rotonde.

Met behulp van groen kunnen de rotondes als duidelijke accenten worden aangekleed, waarbij de onderlinge relatie tussen de rotondes door ontwerpkeuzes benadrukt kan worden.

3 GROENBEHEER

3.1 Beheerdoelstelling

Groen vormt een belangrijk onderdeel van de openbare ruimte. Om de gewenste groenstructuur te realiseren is een gedegen beheer van dit groen noodzakelijk.

De doelstelling van de gemeente luidt hierbij: *“het ziet er goed en verzorgd uit in Albrandswaard!”* (Beheerprogramma openbare ruimte Planning 2005-2011).

Om deze beheerdoelstelling te realiseren streeft de gemeente naar een integrale en gebiedgerichte aanpak van het onderhoud van de openbare ruimte. Hierbij wordt getracht zowel werkzaamheden ten behoeve van onderhoud als reconstructie gelijktijdig aan te pakken. Het *Beheerprogramma openbare ruimte Planning 2005-2011* vormt hiervoor het uitgangspunt. Een integrale aanpak van het onderhoud heeft een aantal voordelen:

- één aanspreekpunt binnen de organisatie, dus geen lange communicatielijnen tussen verschillende afdelingen/ uitvoerders.
- één gedachte over de openbare ruimte
- minder vergaderingen, papierwerk
- geconcentreerd onderhoud in één werkkronde

Onder het beheer moet niet alleen het reguliere onderhoud van beplanting, verharding en straatmeubilair worden verstaan. Beheer heeft ook betrekking op de inrichting van de openbare ruimte en het reguleren en stimuleren van het dagelijks gebruik. Naast een kwalitatief goede beplanting betekent een goede openbare ruimte namelijk ook een openbare ruimte met een hoge gebruiks- en belevingswaarde. De gebruiker bepaalt hierbij waaraan behoefte is. Kinderen maken gebruik van speelvoorzieningen en informele groene speelgelegenheden. In parken is bij bewoners die een korte wandeling maken daarentegen behoefte aan een hoge belevingswaarde. Beheren betekent dan ook dat altijd wordt bekeken of de inrichting voldoet aan de functie. Zo nodig wordt de inrichting bijgesteld.

Middels de reconstructies worden verouderde situaties aangepakt. De nadruk ligt hierbij op de aanpak van gebieden met slechte verharding. Groen is hierbij volgend. Door de reconstructies in samenspraak met bewoners, de gebruikers van de openbare ruimte, uit te voeren, kunnen hun wensen worden meegenomen. Het gezamenlijk opstellen van een programma van eisen is hierbij een goed middel. Dit komt het gebruik en de waardering voor de openbare ruimte ten goede.

Bij reconstructies wordt de openbare ruimte integraal heringericht. Aangezien groen volgend is, ligt de nadruk van de reconstructies niet op het vervangen van groen van slechte kwaliteit. Hierbij worden dan ook niet alle noodzakelijke vervangingen van groen uitgevoerd om het gewenste beeld in stand te houden. De diverse beplantingstypen hebben een levensduur die varieert van 25 tot 40 jaar, wat korter is dan verharding of riolering. Naast het afsterven van bomen en heesters na een zekere levenscyclus maken ook andere factoren vervanging noodzakelijk:

- Intensief gebruik van bijvoorbeeld gazons of speelterreinen
- Vandalisme, vernieling en shades
- Ziektes en plagen
- Veranderend gebruik van de openbare ruimte waardoor het groen niet meer de gewenste functie vervult

Bij geplande herinrichting wordt de openbare ruimte integraal aangepakt

De inrichting van de openbare ruimte dient afgestemd te zijn op het gewenste gebruik

Groen is volgend bij herinrichting. Een passende nieuwe inrichting is noodzakelijk

Door tijdig te vervangen wordt voorkomen dat afstervende of kwijnende bomen en heesters gevaar opleveren (omwaaien of takbreuk) voor hun omgeving. Daarnaast motiveert een onverzorgde omgeving bewoners zeker niet betrokken te zijn bij hun eigen leefomgeving. Het tijdig vervangen van versleten groen van onvoldoende kwaliteit heeft ook een financieel voordeel. Open plekken en afgestorven delen vragen om extra onderhoud. Door tijdig te vervangen worden extra werkzaamheden voor de eigen dienst voorkomen, waarmee de investering (ten dele) wordt terugverdiend.

De jaarlijkse kosten voor vervanging worden bepaald door het areaal en de duurzaamheid van deze beplanting. In onderstaande tabel zijn de theoretische vervangingkosten voor het areaal van de gemeente Albrandswaard weergegeven op basis van de zogenaamde technische afschrijving. Deze is bepaald op basis van het werkelijke areaal (gegevens groenbeheersysteem gemeente juli 2007), een inschatting van de gemiddeld levensduur en een grove berekening van de gemiddelde vervangingskosten. Hierbij zijn geen kosten voor ontwerp en nazorg opgenomen. In deze staat worden de volgende termen gebruikt:

Beheergroep	type beplanting dat vervangen wordt.
Areaal	aantal eenheden die voorkomen in het openbaar groen van de gemeente Albrandswaard.
Eenh.	eenheid waarin de hoeveelheid van de beheergroep wordt uitgedrukt.
Levensduur	de gemiddelde, theoretische levensduur van de betreffende beheergroep alvorens de kwaliteit dusdanig vermindert is dat gewenste beeld niet meer gerealiseerd wordt.
Vervangingskosten	kosten voor het vervangen van 1 eenheid van de betreffende beheergroep
Theoretische vervangingswaarde	theoretisch bepaalde vervangingswaarde van de betreffende beheergroep in de gemeente Albrandswaard. (areaal x vervangingkosten)
Jaarkosten	budget dat jaarlijks nodig is om het groen na de gestelde levensduur te vervangen. (theoretische vervangingswaarde / levensduur)

Groen dat aan vervanging toe is

Na vervanging heeft de beplanting een levensduur van circa 25 jaar

Beheergroep	Areaal	Eenh.	Levensduur	Vervangingskosten	Theoretische vervangingswaarde	Jaarkosten
Bomen in beplanting en gras	5383	st.	40	€ 636,00	€ 3.423.588	€ 85.590
Bomen in berm en ruw gras	1681	st.	40	€ 636,00	€ 1.069.116	€ 26.728
Bomen in verharding	883	st.	40	€ 1.091,00	€ 963.353	€ 24.084
Leibomen	85	st.	40	€ 1.091,00	€ 92.735	€ 2.318
diversen	960	st.	40	€ 636,00	€ 610.560	€ 15.264
Subtotaal					€ 6.159.352	€ 153.984
Hagen	21129	m2	25	€ 25,00	€ 528.225	€ 21.129
Bodembedekkers	25199	m2	25	€ 16,00	€ 403.184	€ 16.127
Botanische rozen	12430	m2	25	€ 21,00	€ 261.026	€ 10.441
Heesters	76132	m2	25	€ 20,00	€ 1.522.640	€ 60.906
Bosplantsoen	123837	m2	25	€ 4,50	€ 557.267	€ 22.291
Vaste planten	1429	m2	10	€ 28,00	€ 40.012	€ 4.001
Subtotaal					€ 3.312.353	€ 134.895
Gazon	192399	m2	25	€ 0,80	€ 153.919	€ 6.157
Bermgras	225079	m2	25	€ 0,55	€ 123.793	€ 4.952
Subtotaal					€ 153.919	€ 6.157
Totaal					€ 9.625.624	€ 295.035

In de praktijk zijn de leeftijdsopbouw van de beplanting, de kwaliteit ervan en de eisen die eraan gesteld worden natuurlijk ook van belang voor het bepalen van de noodzakelijke vervangingen. Om te bepalen waar vervanging daadwerkelijk noodzakelijk is dient periodiek (ca. 2 – 4 jaar) dan ook een inventarisatie uitgevoerd te worden. Deze inventarisatie biedt aanvullende uitgangspunten om de budgetten voor de volgende jaren te bepalen.

Het opnemen van een jaarlijks vervangingsbudget in de begroting heeft de volgende voordelen:

- Door de vaste positie van vervangingen in de begroting wordt instandhouding van het kapitaalgoed verzekerd
- Kleine vervangingen kunnen op een heldere manier een plaats krijgen in de begroting, zonder omslachtige budgetaanvragen
- Onder normale omstandigheden blijven onverwachte kosten voor vervangingen uit

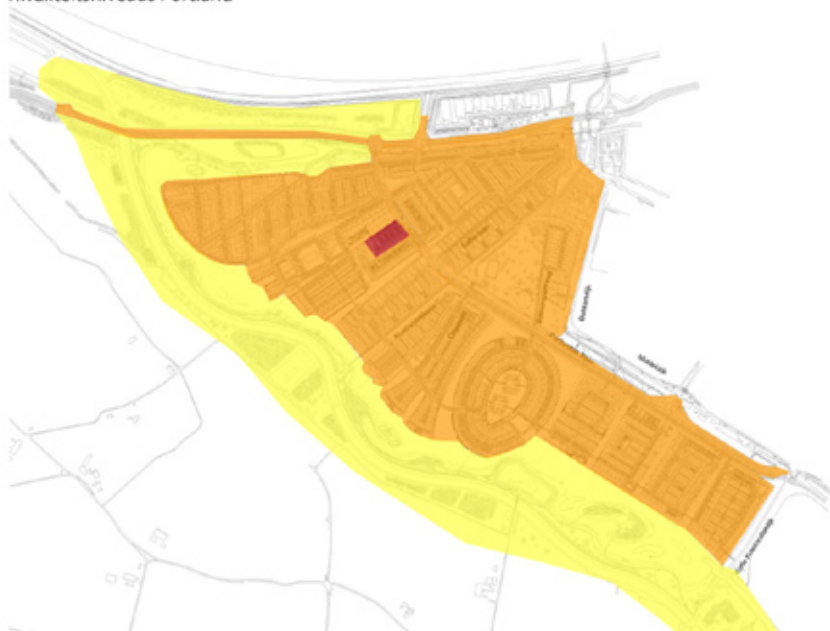
3.2 Zonering groenbeheer

Het onderhoud in de gemeente Albrandswaard kent een viertal kwaliteitsniveaus (sober, normaal, goed, uitstekend). Deze zijn niet afgestemd op de integrale aanpak van het beheer. Hierin is sprake van 3 onderhoudsgebieden, namelijk intensief, normaal en natuurlijk. Dit leidt tot verwarring. Het is aan te bevelen ook te gaan werken volgens drie kwaliteitsniveaus, zodat het gewenste beeld gekoppeld kan worden aan de onderhoudsgebieden. Hierdoor is het ook mogelijk dit beeld duidelijk te vertalen naar de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden per gebied. Het niveau uitstekend, waarbij geen onkruid of zwerfvuil wordt getolereerd, zou hierbij kunnen vervallen. Dit beeld is zeer moeilijk continu te waarborgen. Voor de gemeente zou dit een volgende indeling van kwaliteitsniveaus gekoppeld aan de onderhoudsgebieden betekenen:

Kwaliteitsniveau			
A Intensief	Goed	gericht op het behouden van de maximaal esthetische en architectonische waarde met een optimaal verzorgd beeld en het uitsluiten van afwijkingen en natuurlijke processen	dorpscentra, entrees, begraafplaatsen
B Normaal	Normaal	gericht op het realiseren van een net beeld waarbij afwijkingen en natuurlijke processen beperkt kunnen voorkomen	doogaande wegen, woonbuurten, bedrijventerreinen
C Natuurlijk	Sober	gericht op een acceptabel beeld waarin natuurwaarden en –processen een meerwaarde geven	buitengebied, bermen, grote groengebieden, randen sportparken

In het Beheerprogramma is de doelstelling voor het groenbeheer vastgelegd op kwaliteitsniveau A-B (normaal tot intensief). Door deze doelstelling gebiedsgericht uit te werken kan het functionele beheer daadwerkelijk op deze doelstelling worden afgestemd. In zoneringskaarten per kern is aan de hand van de bovenstaande indeling en de uitgangspunten uit de groenstructuur de indeling van de onderhoudsgebieden weer gegeven.

Kwaliteitsniveaus Portland

Centrumgebieden worden intensief onderhouden

Begraafplaatsen worden omwille van hun grote representatieve waarde intensief onderhouden

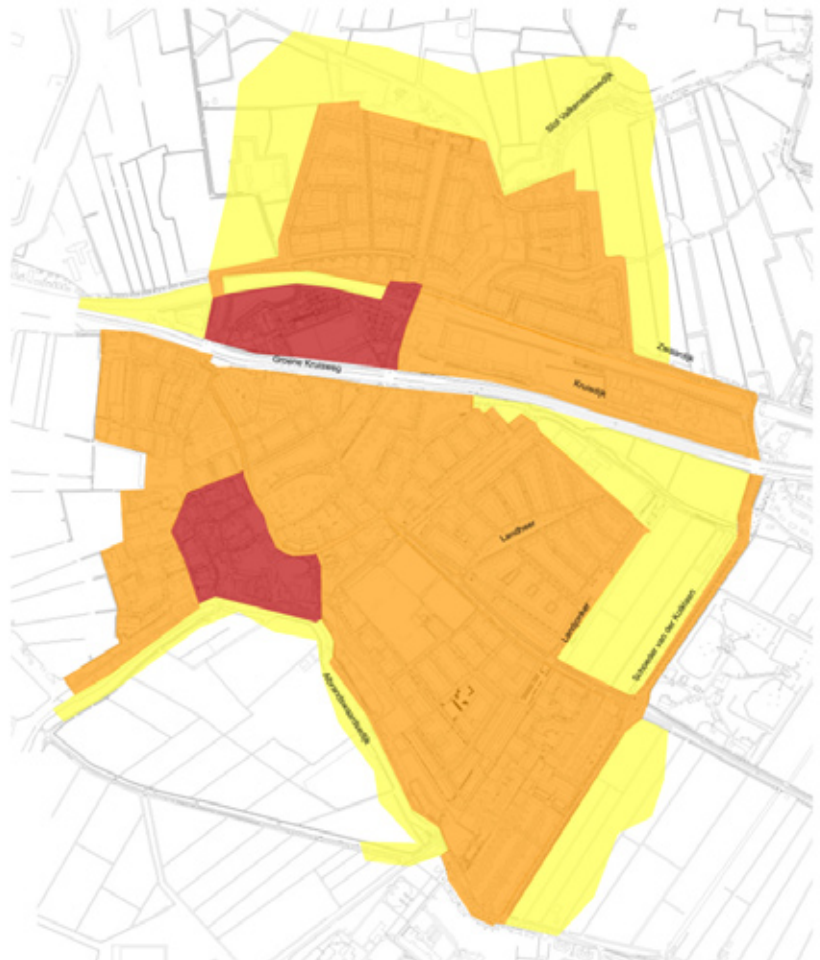

Groen in woonbuurten dient er netjes uit te zien

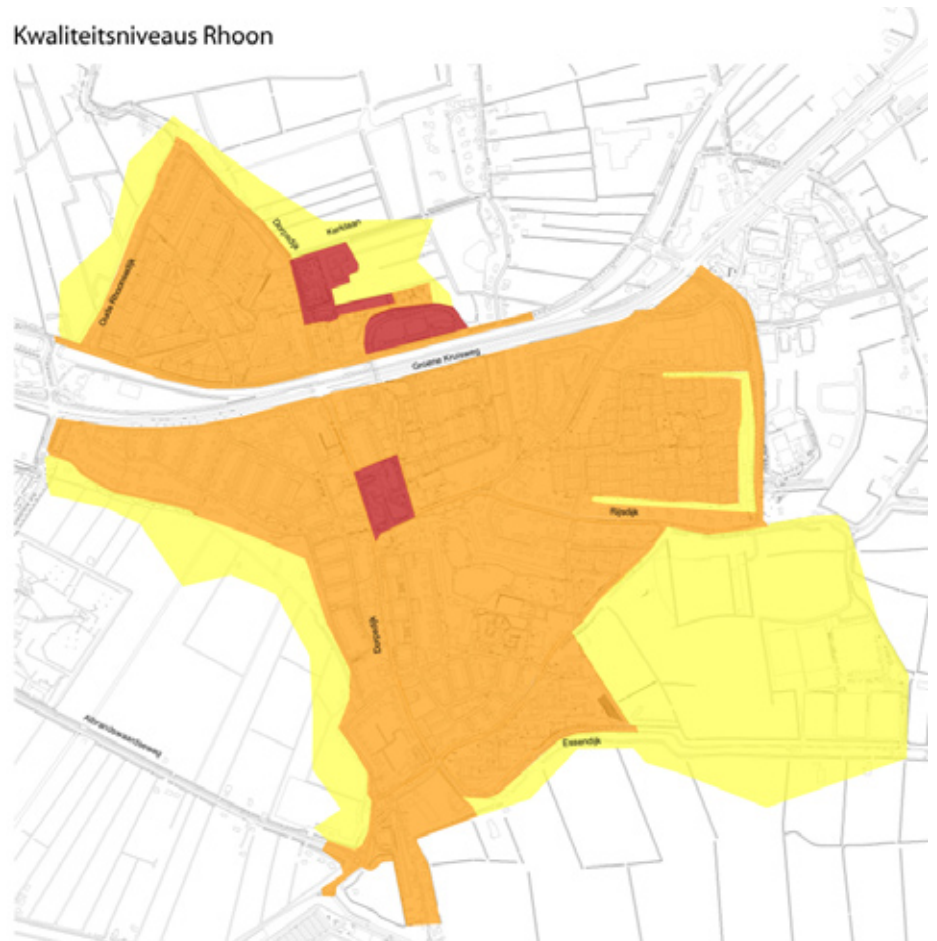

Groen rondom speelplekken kent een normaal kwaliteitsniveau

Kwaliteitsniveaus Poortugaal

Kwaliteitsniveaus Rhoon

ZONERING KWALITEITSNIVEAU

- intensief
- normaal
- natuurgericht

Het onderscheid in onderhoudswerkzaamheden in de diverse gebieden wordt gemaakt ten aanzien van de netheidswerkzaamheden, welke de kwaliteit van het beeld bepalen. Het beheer dat is gericht op het in stand houden van de kwaliteit van de beplanting is in alle gebieden gelijk.

Technisch beheer gericht op het in stand houden van de kwaliteit van de beplanting. Het betreft onder andere het terug zetten van heesterrozen en het snoeien van bomen. De frequentie waarmee deze werkzaamheden worden uitgevoerd is niet afhankelijk van de gewenste beeldkwaliteit.

Netheidbeheer gericht op het realiseren van een net en verzorgd beeld. Het betreft onder andere het verwijderen van onkruid en zwerfvuil. De frequentie waarmee deze werkzaamheden worden uitgevoerd is afhankelijk van de gewenste beeldkwaliteit.

De opzichter van de gemeente bepaalt uiteindelijk of met de onderhoudswerkzaamheden het beeld ontstaat dat voldoet aan de gestelde norm. Om te bepalen of deze normen voldoen kan met politiek en/of bewoners geschouwd worden. Hierdoor wordt het beheer van de openbare ruimte voor hen inzichtelijk gemaakt en wordt draagvlak verkregen voor het gevoerde beheer. Daarnaast biedt dit de mogelijkheid de discussie aan te gaan over de gehanteerde norm en hierin desgewenst aanpassingen te doen.

De groene omkadering van sportvelden wordt natuurgericht onderhouden

Langs watergangen zijn natuurlijke processen een meerwaarde

3.3 Chemische onkruidbestrijding

Uitgangspunt bij het beheer van de openbare ruimte is het realiseren van de streefbeelden zoals deze in het groenbeheerplan zijn vastgelegd. Om deze beelden te realiseren kunnen uit kostenoverweging chemische middelen worden gebruikt. De gemeente Albrandswaard gebruikt ten behoeve van de bestrijding van onkruiden chemische middelen in beplanting. Onkruid op verharding wordt daarentegen grotendeels mechanisch verwijderd. Alleen rond obstakels vindt chemische bestrijding plaats

Steeds vaker klinkt de vraag of chemische bestrijding wel noodzakelijk is en langzaam maar zeker neemt het draagvlak onder burgers voor gebruik van deze middelen af. Ook de landelijke overheid heeft al diverse beperkingen opgelegd ten aanzien van het gebruik van chemische middelen. Als overheidsinstelling heeft de gemeente een belangrijke voorbeeldfunctie en zal zij een standpunt moeten innemen over het al dan niet gebruiken van deze middelen.

Bestrijding onkruid op verharding

Eén van de beperkingen vanuit de landelijke overheid is dat het vanaf 1 januari 2007 voor professionele gebruikers (zoals de gemeente Albrandswaard) niet meer toegestaan is zonder meer chemische bestrijdingsmiddelen toe te passen op verharding. Bij de (beperkte) toepassing van chemische bestrijdingsmiddelen op verharding werkt de gemeente dan ook volgens de Duurzaam Onkruidbeheer-methode (DOB-methode), waarbij gebruik van chemische middelen op bepaalde voorwaarden is toegestaan.

In de ontwerpfase kan al aandacht worden besteed aan het voorkomen van onkruidgroei op verharding. Richtlijnen die onkruidgroei op verharding tegengaan zijn:

- Neem alleen verharding op wanneer deze functioneel wordt gebruikt: geen trottoirs van 4 meter breed of een overdaad aan parkeervakken;
- Aantal obstakels beperken: rond palen van verkeersborden en antiparkeerpaaltjes komt door de slechte aansluiting op de verharding veel onkruidgroei voor;
- Gebruik waar mogelijk gesloten verharding: onkruidgroei in gesloten verharding is niet mogelijk.
- Gebruik elementverharding met grote maat: dit beperkt voeg lengte en hiermee kans op onkruidgroei
- Voorkom onkruidgroei in middengeleiders: door een goede fundering en het toepassen van een voegvulmiddel of een laag dekasfalt wordt onkruidgroei tegen gegaan;

Verharding zonder functie verwijderen

Noodzaak onkruidbestrijding afhankelijk van acceptatie hoeveelheid onkruid

Bestrijding onkruid in beplanting

De noodzakelijke bestrijding van onkruid, al dan niet chemisch, in beplanting kan op een aantal manieren worden teruggedrongen. Op de eerste plaats kan het streefbeeld worden aangepast. Wanneer een hoger percentage onkruidgroei in beplanting is toegestaan, is de noodzaak van (chemische) onkruidbestrijding kleiner. Er is minder onderhoud noodzakelijk om het gewenste beeld te bereiken.

Ook kan het beheer op bepaalde locaties worden gericht op een meer natuurlijke uitstraling. Door hier beplantingstypen toe te passen waarin spontane ontwikkeling is toegestaan, is het bestrijden van onkruid en hiermee het gebruik van chemische middelen niet aan de orde. Op de zoneringskaarten in paragraaf 3.2 zijn deze gebieden globaal weer gegeven. De keuze voor geschikte beplantingstypen in de diverse zones is opgenomen in paragraaf 4.2. In het hoofdstuk landelijk groen wordt nader ingegaan op de mogelijkheden en kwaliteiten van deze beplantingstypen in de gemeente Albrandswaard.

Ten derde zal het bewust inrichten van cultureelrijke groenvakken het gebruik van chemische middelen terugdringen. Hierdoor wordt onkruidgroei tegengegaan en is het onkruid wat toch ontstaat gemakkelijk en snel te verwijderen zonder gebruik van chemische middelen. Het omvormen van beplanting zal in stappen moeten gebeuren. Nieuwe plantvakken of plantvakken die gerenoveerd worden, worden ingericht volgens onderstaande ontwerpcriteria.

Richtlijnen die onkruidgroei in beplanting tegengaan zijn:

- Gebruik van goed sluitende beplanting: in een goed gesloten plantvak komt minder licht op de ondergrond waardoor onkruiden niet kunnen ontkiemen;
- Toepassen van gazon in plaats van beplanting: in gazons wordt onkruid tot op zekere hoogte getolereerd;
- Toepassen van grote plantvakken in plaats van meerdere kleine: kleinere plantvakken zijn gevoeliger voor doorlopen, vernieling of uitval van beplanting. Daardoor is het in grotere vakken eenvoudiger een goed sluitende beplanting te krijgen;
- Tijdig vervangen versleten beplanting: onkruid krijgt geen kans zich in opvallende plantvakken te vestigen;
- Juiste soortkeuze: door de soortkeuze af te stemmen op de groeiplaats wordt een goede ontwikkeling van de beplanting bevorderd, waardoor onkruidgroei beperkt blijft.

Gebruik chemische middelen

Gerichte maatregelen zullen de groei van onkruid terugdringen. Ook de mate van acceptatie van onkruid bepaalt de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden. Om een zelfde beeld te bereiken bij het niet meer toepassen van chemische middelen zal ondanks bovenstaande oplossingsrichtingen in de beheerniveaus intensief en normaal altijd een aangepast beheerregiem met meer inspanningen noodzakelijk zijn. Bij de afweging om chemische middelen al dan niet toe te passen dient het kostenaspect dan ook altijd meegewogen te worden. De kosten van chemisch onkruidbeheer verhouden zich tot chemischvrij onkruidbeheer als 1:3.

3.4 Aanbesteding groenonderhoud

In het verleden werd het onderhoud van de openbare ruimte voornamelijk uitgevoerd door de eigen dienst. Heden ten dagen wordt een deel van het werk middels bestekken uitbesteed. De keuze voor een besteksvorm en de manier van aanbesteden zijn belangrijke onderdelen van dit uitbesteden.

Besteksvormen voor uitvoering van het groenonderhoud

Voor de uitvoering van het onderhoud wordt gebruik gemaakt van de RAW-bestekssystematiek. Hiervoor is het noodzakelijk dat de gemeente een duidelijke visie heeft op de kwaliteit van het openbaar groen en de areaalgegevens op orde heeft. Een bestekssystematiek kan vanuit twee methoden ontwikkeld worden:

- * **Frequentiebestek** waarin alle werkzaamheden qua handeling, frequentie en bewerkingspercentage exact worden omschreven. Deze bestekssystematiek wordt vooral toegepast bij harde samenwerkingsovereenkomsten en voor het uitvoeren van specifieke werkzaamheden waarvoor beeldnormen niet toereikend of overbodig zijn.

- * **Prestatie- en/of beeldnormen** waarin het beeld is opgenomen waaraan de openbare ruimte continu moet voldoen. Dit wordt omschreven door bijvoorbeeld een maximaal percentage onkruid en de maximale lengte van gazon. De prestatie en/of beeldnormen hebben als voordeel dat optimaal gebruik kan worden gemaakt van de kennis van de uitvoerende partij en dat tevens het toezicht eenvoudiger kan worden. Deze besteksvorm stelt hoge eisen aan de kwaliteit van de organisatie van de aannemer op het gebied van meedenkend en gekwalificeerd personeel en zelfcontrole. Landelijk worden beeldnormen en beeldbestekken steeds vaker toegepast met goede resultaten.

Naast deze twee besteksvormen is het ook mogelijk een combinatie van beide toe te passen waarbij bepaalde beheertypen op frequentie en andere op beeld worden omschreven.

Aanbesteding van het groenonderhoud

De daadwerkelijke aanbesteding zal plaats vinden volgens het Europees aanbestedingsbeleid waarbij alle aanbestedingsreglementen gebonden zijn aan de Europese richtlijnen. Binnen de Europese richtlijnen wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën: werken, diensten en leveringen. Voor elke categorie is een drempelbedrag vastgesteld. Bij een geraamde waarde boven deze drempelwaarde moet openbaar worden aanbesteed. Een uitzondering hierop vormt het groenonderhoud. Dit valt onder de zogenaamde B-diensten waarop de drempelwaarden niet van toepassing zijn. Dit betekent dat voor opdrachten in het groenonderhoud, ongeacht de omvang van het werk, onderhands kan worden aanbesteed mits dit achteraf wordt gepubliceerd in het Publicatieblad voor de Europese Unie. (*bron/ jurisprudentie o.a.: Vznr. Rb. Breda, 30 december 2004, LJV AS 3372*)

Het gunnen van het onderhoud kan plaatsvinden op basis van de laagst geboden prijs of op grond van een prijs/ kwaliteitsverhouding van de aanbieding. De zogenaamde EMVI (Economisch Meest Voordelige Inschrijving). Hierbij geeft de gemeente aan hoeveel waarde zij hechten aan eisen die in de opdracht zijn gesteld, door middel van een puntenbeoordeling. De gemeente kiest vervolgens op prijs en de van tevoren vastgestelde eisen/puntenbeoordeling welke partij het beste/ goedkoopste is en het onderhoud mag uitvoeren.

Actiepunten groenbeheer

Zonering groenbeheer op basis van 3 niveaus opnemen in nieuwe onderhoudsbestekken

Terugdringen gebruik chemische middelen door het toepassen van natuurlijk groen op specifieke locaties en het bewust inrichten van groenvakken

4 RICHTLIJNEN ONTWIKKELING GROENSTRUCTUUR

4.1 Doelstelling groenontwikkeling

Door de bouw van Portland neemt het areaal groen in de gemeente Albrandswaard aanzienlijk toe. Ook diverse in- en uitbreidingen in de kernen Poortugaal en Rhooen zullen in de toekomst voor nieuw groen zorgen. Bij de inrichting van deze in- en uitbreidingslocaties is (sportpark Poortugaal, Essendael Rhooen) het belangrijk dat groen in een vroeg stadium zijn plaats krijgt. Hiervoor is een aantal uitgangspunten opgesteld:

Bewust omgaan met de overgangen tussen dorp en buitengebied

Het landschap is een belangrijk gegeven aan de rand van een dorp of wijk. Door de randen en overgangen bewust vorm te geven worden deze als vanzelfsprekend ervaren.

Overgang tussen dorp en landschap bewust vorm geven

Balans tussen rood en groen creëren

Groen heeft in de bebouwde omgeving diverse functies. Om hieraan invulling te kunnen geven wordt landelijk een indicatieve norm van 75m² groen per woning gehanteerd. Door de gewenste hoeveelheid groen tijdig vast leggen in bijvoorbeeld bestemmingsplannen kan in de planfase een aantrekkelijke groenstructuur worden gerealiseerd die voor balans tussen rood en groen zorgt.

Landschapskarakteristiek opnemen in wijk

De karakteristiek van het omliggende landschap biedt uitgangspunten voor de groenstructuur van een wijk. Door deze karakteristiek terug te brengen vormt de nieuwe wijk een onderdeel van zijn omgeving. Deze aansluiting kan gezocht worden in water- en boomstructuren en het soortgebruik.

Landschapskarakteristieke elementen als een boomgaard opnemen in wijkstructuur

Historische structuur oppakken

Historische wegen en groenstructuren zorgen voor verweving van de nieuwe wijk met het bestaande dorp en het landschap. Door de historische structuren op te pakken en aan te sluiten op nieuwe structuren wordt een gelaagdheid van jonge en oude (groen)structuren gecreëerd.

Herkenbare wijkstructuur realiseren

Een herkenbare wijkstructuur legt de basis voor een groene wijk. Dit kan door de hoofdonsluiting met een laanbeplanting te benadrukken en ontsluitingsstructuren voor wandelaars en fietsers groen aan te kleden.

Herkenbare wijkstructuur benadrukt door laanbeplanting

Aantrekkelijke groenstructuur

Een aantrekkelijke en bruikbare groenstructuur kan worden gerealiseerd door het met andere functies te koppelen en het groen te bundelen. Groenzones gekoppeld aan functies als spelen en waterberging leveren een aantrekkelijke openbare ruimte op.

Ecologisch en cultureel groen

Natuurlijke processen vormen een meerwaarde in de bebouwde omgeving. Het gebruik van zowel natuurlijk als cultureel groen levert een aantrekkelijke en afwisselende woonomgeving op.

Volwaardige invulling groenstructuur bij inbreidingen

Bij inbreidingen is de ruimte voor groen vaak beperkt. Dit komt de kwaliteit van de openbare ruimte niet ten goede. Aansluiting op de aanwezige groenstructuur in de wijk en ruimte voor een volwaardige groene inrichting dragen bij aan een groene uitstraling en aansluiting op de aanwezige bebouwing. Hierdoor maakt de inbreiding volwaardig deel uit van de omgeving.

Om invulling te geven aan deze doelstellingen dient de groenbeleidsmedewerker van de gemeente tijdig bij de plannen te worden betrokken. Hij kent de specifieke situatie in de gemeente en kan hierdoor tijdens de planvorming een nuttige inbreng leveren. Daarnaast kan hij het plan toetsen aan de richtlijnen zoals deze in de volgende paragraaf zijn opgenomen, zodat een beheerbare groenstructuur ontstaat. Middels een beheerparagraaf in het inrichtingsplan kan direct een concrete stap worden gezet tussen het ontwerp en het uiteindelijke beheer. Hiermee wordt enerzijds voorkomen dat door het beheer niet het beeld ontstaat dat de ontwerper voor ogen had. Anderzijds kunnen mogelijke beheerproblemen in een vroegtijdig stadium worden gesignaleerd, zodat hiermee in de ontwerpfase eventueel rekening gehouden kan worden. Kortom, *beheerbewust ontwerpen* en *ontwerpbewust beheren*.

4.2 Richtlijnen voor toepassing en dimensionering

Zowel bij nieuwbouw als herinrichting is het van belang een goede afweging te maken van de toe te passen beplantingstypen. Enerzijds is dit van belang om de gewenste, karaktervolle uitstraling te realiseren. Anderzijds met het oog op het toekomstige beheer. De algemene richtlijnen gaan in op de beplantingskeuze in de ontwerpfase. De technische richtlijnen hebben betrekking op een duurzame ontwikkeling van de beplanting, zodat deze gedurende haar levensduur voorspoedig kan ontwikkelen.

Op de eerste plaats zijn algemene richtlijnen opgenomen.

Eenheid in beplanting leidt tot een rustig beeld

Door herhaling van groentypen en soorten is het mogelijk binnen een wijk of woonstraat een eenduidige groenstructuur te creëren. Het toepassen van streekeigen soorten vergroot hierbij de herkenbaarheid van de groenstructuur.

Toepassen beheertypen op geschikte locaties

Groen bepaalt de uitstraling van de openbare ruimte. Het gewenste beeld verschilt per locatie. In centrumgebieden komen wisselbeplanting en leilinden goed tot hun recht. Deze groentypen passen omwille van hun intensieve beheer en cultureurlijke uitstraling echter niet in een landschappelijke beplanting. Door de keuze voor bepaalde groentypen af te stemmen op de plaats in de groenstructuur en de hiermee samenhangende zonering van beeldkwaliteitsniveaus ontstaat een karaktervolle en beheerbare groenvoorziening.

	Intensief	Normaal	Natuurgericht
Bos			X
Bosplantsoen		X	X
Sierheesters	X	X	
Bodembedekkers	X	X	
(Blok)hagen	X	X	X
Vaste planten	X		
Perk- en struikrozen	X		
Wisselperken	X		
Bloembakken	X		
Gazons en trapvelden	X	X	
Bermen	X	X	X
Vijvers	X	X	X
Watergang	X	X	X

De ruimtelijke richtlijnen bieden houvast bij de inrichting van de openbare ruimte. De richtlijnen zijn op de eerste plaats opgesteld om overlast of onveilige situaties te voorkomen. Beplanting die over verharding hangt leidt tot onveilige situaties. Daarnaast kan hoge beplanting langs voet- en fietspaden een onveilig gevoel geven. Door hiermee in de ontwerpfase rekening te houden worden ongewenste situaties in een later stadium voorkomen.

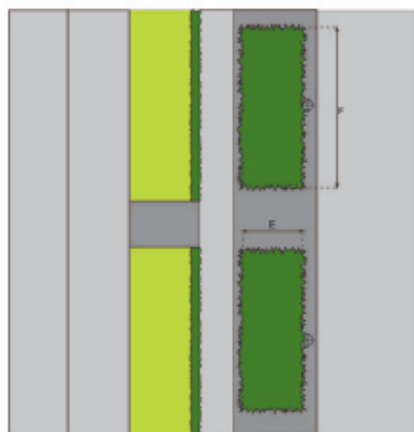
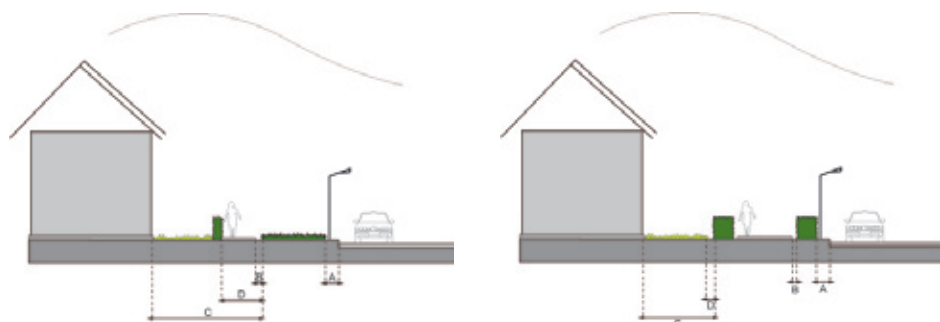
In vakken met de aangegeven minimale maat heeft de beplanting voldoende ruimte zich volwaardig te ontwikkelen tot een duurzame beplanting. Dit voorkomt dat beplanting in verval raakt. Kale plekken of onkruidgroei zijn ongewenst. De aangegeven omvang van de vakken is daarnaast noodzakelijk om een effectief beheer mogelijk te maken.

Op de eerste plaats wordt een plantafstand van de beplanting tot de rand van het beplantingsvak geadviseerd. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de minimale maat die een beplantingsvak van een bepaald groentype dient te hebben.

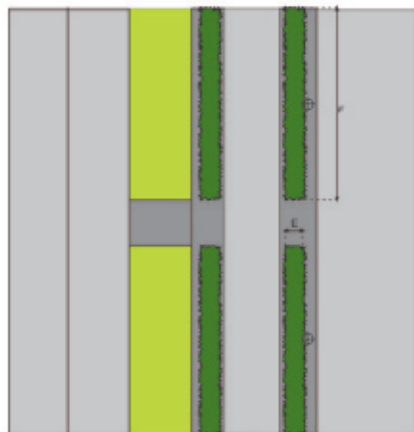

Bij toekomstige reconstructie bieden ruimtelijke richtlijnen een leidraad voor de omvang van de beplantingsvakken

		<i>bosplantsoen</i>		<i>sierheesters en heesterrozen</i>		<i>Bodembedekkende heesters</i>		<i>botanische rozen en bloemperken</i>		<i>hagen</i>		<i>gras</i>	
bovengrondse ruimte													
A	minimale afstand tot rijbaan	2.50	m	0.50	m	0.30	m	0.20	m	0.50	m	nvt	
B	minimale afstand tot fiets/voetpad	3.50	m	0.50	m	0.30	m	0.20	m	0.30	m	nvt	
C	minimale afstand tot gevel	2.50	m	2.50	m	nvt		nvt		0.50	m	nvt	
D	minimale afstand tot kavelgrens	nvt		nvt		nvt		nvt		0.50	m	nvt	
E	minimale vakbreedte	5.00	m	2.00	m	1.00	m	1.00	m	0.50	m	2.00	m
F	minimale vaklengte	10.00	m	4.00	m	2.00	m	1.00	m	3.00	m	3.00	m
	minimale oppervlakte	50.00	m ²	8.00	m ²	2.00	m ²	5.00	m ²	nvt		6.00	m ²
	maximale oppervlakte	nvt		200.00	m ²	100.00	m ²	50.00	m ²	nvt		5000.00	m ²

Richtlijn sier- en bodembedekkende heesters en heester- en botanische rozen

Richtlijn hagen

Te kleine vakken zijn gevoelig voor beschadiging

Bosplantsoen komt in parkgebieden goed tot zijn recht

Sierheesters kleden plantvakken in de directe woonomgeving aan

Rozen hebben tijdens de bloei een hoge sierwaarde

Grote gazons vormen het hart van het J.C.-park

4.3 Streefbeelden per beheergroep

Naast de plaats in de groenstructuur spelen ook andere factoren een rol bij de keuze voor bepaalde beheergroepen en de exacte inrichting van het beplantingsvak. Voor de diverse beheergroepen gelden de volgende streefbeelden en aandachtspunten:

Bos/Bosplantsoen

Deze beheertypen zijn toepasbaar bij het inrichten van grote oppervlaktes. In dat geval kunnen deze beheergroepen dienen ter afscherming van visueel onaantrekkelijke elementen. De ecologische potenties van deze beheergroepen zijn gebaat bij een toepassing van inheemse soorten. Voor fauna zijn deze soorten met het oog op de voedselvoorziening namelijk het meest waardevol.

Sierheesters en botanische rozen

De beheergroepen worden gebruikt als invulling in grote plantvakken of als solitaire bij bodembedekkers. De sierheesters en botanische rozen hebben een sierwaarde door bijvoorbeeld besdracht, bloemkleur en/of herfstverkleuring. De gebruikte soorten hebben een hoog herstelvermogen en beschikken over voldoende groeikracht om snel het plantvak dicht te groeien.

Bodembedekkers

Door de lage groeiwijze is dit beplantingstype zeer goed toe te passen op locaties waar beplanting het zicht van bijvoorbeeld verkeer niet mag wegnemen. Daarnaast is het goed mogelijk deze beplanting in smalle vakken toe te passen. Vanuit beheer oogpunt is het hierbij aantrekkelijk dat deze beheergroep uitlopers vormt, waardoor het beplantingsvak binnen enige tijd volledig bedekt is. Dit voorkomt ongewenste onkruidgroei en het hiermee samenhangende noodzakelijke beheer.

(Blok)hagen

Hagen worden toegepast als structurerende elementen. Met een haag is het mogelijk voet- en fietspaden te begeleiden en speelplaatsen en -velden af te schermen van de openbare weg. Het betreft in dit geval lijnvormige elementen met een breedte tot ca. 1.00 m. Blokhagen worden toegepast als vakbeplanting, waardoor zij door hun robuuste uitstraling een structurerende werking hebben.

Vaste planten en Perk- en struikrozen

Deze beheergroepen dienen te worden toegepast op representatieve locaties, omdat de beheerinspanningen ten behoeve van een representatief beeld voor deze beheergroep hoog zijn. Met hun uitbundige bloei zorgen vaste planten en perk- en struikrozen ervoor dat hun omgeving er fleurig uit ziet.

Wisselperken/Bloembakken

Deze beheergroep, die alleen op representatieve locaties toegepast dient te worden, versterkt door continue bloei het groene karakter van een plek. Een stenige omgeving is met behulp van enkele bloembakken als accent toch groen en kleurrijk aan te kleden.

Gazons en trapvelden

Gazons en trapvelden hebben op de eerste plaats een gebruiksfunctie. Ten behoeve van spelen en verblijven zijn gazons aantrekkelijke elementen in de openbare ruimte. Trapvelden hebben daarnaast een specifieke sportfunctie. Ten behoeve van deze functies dient het gazon vlak te zijn en grotendeels begroeid met gras. Enkele kale plekken of onkruiden zijn in gazons met een gebruiksfunctie acceptabel.

Bermen

Bermen hebben op de eerste plaats een verkeersfunctie. De begroeiing van de berm mag geen nadelige gevolgen hebben voor het verkeer. Het doorgaande karakter van de bermen maakt dat deze ook een belangrijke corridor voor fauna vormen. Een begroeiing van de bermen met grassen en kruiden is voor deze functie het meest waardevol. Dit type begroeiing maakt het voor de berm ook mogelijk zijn functie als infiltratiezone langs een weg te vervullen.

Watergangen

De watergangen hebben op de eerste plaats een functie als waterberging en -afvoer. Het beheer is erop gericht deze functie ten volle te kunnen benutten. Daarnaast hebben watergangen een hoge ecologische waarde, waarbij een geleidelijke overgang tussen watergang en aangrenzende berm/beplanting de voorkeur geniet. Hierdoor krijgen diverse beplantingstypen de kans zich in en rond de watergang te vestigen en ontstaat een gevarieerde begroeiing.

Kruidenrijke bermen begeleiden dit fietspad

Watergangen hebben op de eerste plaats een functie als waterberging en -afvoer

5 LANDSCHAPPELIJK GROEN

5.1 Landschappelijk groen

Onder de rook van Rotterdam is de gemeente Albrandswaard een landelijke, groene gemeente. De ontwikkelingen in de polders rondom de kernen, waarbij recreatie en natuur belangrijke speerpunten zijn, versterken de kwaliteiten van het landschappelijke karakter. Dit karakter biedt ook uitgangspunten voor de inrichting en het onderhoud van het groen op de overgangen van het landschap naar de kern en van daaruit de kern in.

Rondom het voormalige kasteel Valkensteijn aan de noordzijde van de gemeente is ingezet op bosontwikkeling. Voor de polder Kijvelanden, ten zuidwesten van Poortugaal, wordt een ontwikkelingsplan uitgewerkt. De polder tussen Poortugaal en Rhooen dient als buffer tussen beide kernen zijn open karakter te behouden. Deze polder is in RR2020 aangewezen als zoeklocatie voor landelijk wonen. In het kader van de PKB Project Mainport Rotterdam is in de polders tussen Rhooen en Portland de planvorming gestart voor het 600 hectare tellende Landschapspark Buytenland. Ook hier staat een groene inrichting van deze polders voorop.

Ook binnen de kernen liggen kansen natuurlijke processen toe te staan. Door hierbij aansluiting te zoeken bij het landschappelijke groen ontstaat een netwerk van groen dat aantrekkelijk is voor flora en fauna. Het directe contact tussen mens en natuur en de educatieve waarde hiervan voor met name kinderen is hierbij de belangrijkste reden. Het voorkomen van bijzondere of zeldzame soorten staat in de kernen niet voorop. Het groen kan hier wel dienst doen als verbindingsstructuur tussen de diverse groengebieden.

Natuurlijk groen zal niet worden toegepast in de directe woonomgeving, aangezien dit kan leiden tot verrommeling en aanstootgevend zou kunnen werken. De dorpsranden kunnen wel op een natuurlijke wijze worden beheerd. Vanuit de dorpsranden kan via grotere groengebieden, doorgaande water- en dijkstructuren en de nieuwe landschappelijke/ecologische verbinding langs het nieuwe sportpark in Poortugaal natuurlijk groen de kernen in worden gebracht.

De kwaliteiten en belevingswaarde van dit groen dienen door de gemeente te worden uitgedragen. Gerichte voorlichting over de doelstellingen van het gevoerde beheer en de zichtbare resultaten zorgt voor draagvlak en betrokkenheid. Hierbij kan de gemeente samenwerken met andere partijen zoals scholen, IVN en Bomenridders.

5.2 Watergangen

Naast de dijken vormen de watergangen herkenbare structuren in de kernen. Ze zijn mede bepalend voor de ruimtelijke opbouw en de uitstraling van de kernen. Tevens bieden de watergangen goede mogelijkheden tot recreatief gebruik en de ontwikkeling van natuurwaarden.

Een watergang verscholen achter dichte bosschages of rietkragen draagt niet bij aan het ruimtelijke beeld. Een zichtbare watergang is zowel met het oog op de belevingswaarde als de veiligheid in de directe woonomgeving het meest aantrekkelijk. Met grasbermen en/of een kruidenrijke begroeiing kan hieraan invulling worden gegeven. Bomen dienen in verband met het beheer op voldoende afstand van de watergang te worden geplaatst.

Bij meer afgelegen watergangen speelt de veiligheid een minder grote rol. Het ecologische aspect is voor deze watergangen leidend. Naarmate er meer gradiënten (van

Ook cultureel groen trekt insecten zoals vlinders de bebouwde kom in

Eenden in het J.C.-park versterken de natuurbeleving in de directe woonomgeving

Een rietkraag voorkomt zicht op het water, wat de beleefbaarheid niet ten goede komt

droog naar nat) zijn, neemt ook in de directe woonomgeving de ecologische kwaliteit toe. Geleidelijke oevers zijn hier ten behoeve van gevarieerde plantengroei gewenst. Dit betekent veelal het verlagen van de beschoeiing en een verflauwing van het talud. Wanneer dit niet mogelijk is kan langs de oever een beplantingsrand minder frequent worden gemaaid (een baard laten staan). Hierdoor krijgen meer kruiden de kans zich te ontwikkelen. Ook het plaatselijk aanwezig zijn van houtige begroeiingen langs de watergang komt de diversiteit ten goede.

Door de ruimtelijke en ecologische kwaliteiten van de watergangen te ontwikkelen worden deze ook recreatief interessant. Wandelpaden langs de watergangen en visgelegenheden stimuleren het recreatieve gebruik van de watergangen. Op deze manier maken de watergangen een volwaardig onderdeel uit van de openbare ruimte.

5.3 Ecologische doelen en beheer

Op diverse locaties in de gemeente Albrandswaard biedt groen de mogelijkheid ecologische potenties te benutten. Dit betekent dat het groen dusdanig wordt ingericht en beheert dat zowel flora als fauna zich er kunnen vestigen of dat fauna het groen als verblijfs- of foerageergebied kan gebruiken.

Bermen en dijktafsluitingen bieden uitstekende mogelijkheden voor een kruidenrijke begroeiing. Door deze één of twee maal per jaar te maaien en het maaisel af te voeren ontstaat, mede door verschralling van de berm, een kruidenrijke begroeiing. Met name vlinders, libellen en andere insecten hebben hier baat bij. Zij kunnen hier foerageren en vinden er schuilmogelijkheden voor de winterperiode.

Bosplantsoenstroken, al dan niet met aansluitende kruidenrijke begroeiing, zijn interessant voor kleine zoogdieren en vogels. Door een geleidelijke overgang te creëren (kernmantel-zoom ofwel bosplantsoen-ruigte-kruiden) worden deze zones ook waardevol voor vlinders en andere insecten. Het beheer dient continu afgestemd te zijn op deze overgangen. Het is hierbij noodzakelijk dat het bosplantsoen periodiek wordt gedund. De ruigte wordt (twee)jaarlijks gemaaid, de kruidenbegroeiing met een hogere frequentie.

Water- en oevervegetaties zijn interessant voor watervogels en diverse amfibieën. Een gevarieerde kruidenrijke oeverbegroeiing vergroot de kans dat dieren zich hier vestigen. Door geleidelijke oevers of plasbermen wordt een gevarieerde begroeiing gestimuleerd. Ook het gefaseerd maaien van de oevervegetatie vergroot de variatie.

Boomstructuren in de kern zijn met name van belang als oriëntatiemogelijkheid voor vleermuizen. Deze vinden in oude bomen of gebouwen in de kern een verblijfsplaats. Via boomstructuren, maar ook watergangen, vinden zij hun weg naar foerageergebieden in de polders en de omgeving van de Oude Maas.

Om de ecologische waarden te vergroten is een gericht beheer noodzakelijk. Het maaien en afvoeren van het maaisel bij bermen en het middels beheer creëren van een kernmantel-zoom zijn concrete voorbeelden van gerichte onderhoudswerkzaamheden. In de zonering van kwaliteitsniveaus zijn de zones met ecologische potenties reeds

Actiepunten landschappelijk groen

Belevingswaarde van natuurlijk groen in samenspraak met andere partijen onder de aandacht brengen

In nieuwe bestekken de onderhoudswerkzaamheden afstemmen op de potentiële ecologische mogelijkheden, met name in de zones natuurgericht waar natuurlijke processen een meerwaarde zijn

Direct aan de oever wordt minder frequent gemaaid

6 BETROKKEN BURGERS

6.1 Kwaliteit uitdragen

Een aantrekkelijke openbare ruimte, waarin groen een nadrukkelijke plaats heeft, is een belangrijk thema voor de gemeente Albrandswaard. Het is voor de gemeente dan ook van belang dit uit te dragen richting haar bewoners. De kwaliteit van de openbare ruimte dient onder de aandacht gebracht te worden. Daarnaast kunnen bewoners bij de inrichting en het beheer worden betrokken.

Op de eerste plaats heeft de gemeente een informerende taak. Specifieke onderhoudswerkzaamheden, zoals het snoeien of rooien van bomen, kunnen middels een publicatie in de lokale krant en/of op de website onder de aandacht worden gebracht. Daarnaast is het mogelijk extra informatie over de specifieke kwaliteit van het groen in Albrandswaard onder de aandacht te brengen, zodat mensen geënthousiasmeerd worden.

Tevens kan de gemeente bewoners naar hun mening vragen over de gang van zaken. Zo kan periodiek overleg met belangengroepen zoals IVN en Bomenridders worden gevoerd. Middels een schouw met bewoners of de raad is het mogelijk direct naar de meningen te peilen en eventuele knelpunten of wijzigingen in het beheer toe te lichten.

6.2 Inspraak bij inrichting

Bewoners beleven en maken gebruik van het groen in hun straat. Het is dan ook belangrijk dat de (her)inrichting aansluit bij de wensen van de bewoners. Middels inspraak is het mogelijk hen in een vroeg stadium bij de inrichting te betrekken.

Dit kan door op de eerste plaats door bewoners te vragen welke inrichting zij graag zouden zien. Middels een enquête of een opiniërende informatieavond kan de mening van de bewoners worden gevraagd. Tijdens de planvorming kunnen de uitkomsten worden verwerkt.

Daarnaast kan de gemeente een planuitwerking of enkele keuzemogelijkheden voorleggen aan de bewoners.

Zij kunnen hun voorkeur aan de hand van concrete voorstellen uitspreken, waarbij de eisen die de gemeente stelt in de voorstellen zijn verwerkt. De inrichting van de oevers in Poortugaal-Zuid is een goed voorbeeld van een inrichtingsproces dat in samenspraak met bewoners is uitgevoerd.

Uiteindelijk draagt inspraak er zorg voor dat in goed overleg de openbare ruimte dusdanig wordt ingericht dat deze de bewoners aanspreekt. Dit bevordert het gebruik en voorkomt klachten in een later stadium.

6.3 Adoptie gemeentelijk groen

Adoptie heeft tot doel bewoners bij de inrichting en het beheer van hun wijk te betrekken. Dit leidt tot meer betrokkenheid bij het beeld van de wijk en versterkt de sociale saamhorigheid in de wijk. Wanneer men samen verantwoordelijk is en beheert werkt men immers samen om te komen tot het gewenste beeld.

Uitgangspunt bij adoptie is dat de bewoner zorgdraagt voor het beheer van het groen. Bij aanvang van het project wordt in overleg met de gemeente, mogelijk door keuze uit een vastgesteld assortiment, de inrichting bepaald. Vervolgens zorgt de bewoner ervoor dat het groen er netjes en verzorgd uit ziet. De gemeente blijft verantwoordelijk voor grootschalige ingrepen, zoals het snoeien van bomen.

Adoptie van groen stelt wel eisen aan de gemeentelijke organisatie. Een goede begeleiding is noodzakelijk om ongewenste situaties, zoals onvoldoende beheer of illegaal gebruik, te voorkomen. Zeker bij aanvang dient de bewoner met raad en daad te worden bijgestaan. Daarnaast is een goede registratie noodzakelijk. De gemeente moet inzichtelijk hebben welke percelen ter adoptie zijn uitgegeven. Alvorens tot adoptie over te gaan is een vastgoedregistratiesysteem noodzakelijk waarin de noodzakelijke informatie wordt opgenomen.

De gemeente is voornemens in de toekomst adoptiebeleid op te stellen. Gezien de prioritering van de werkzaamheden die de gemeente wenst uit te voeren, vindt het opstellen van dit adoptiebeleid niet direct plaats. Voorgesteld wordt dit beleid op een later moment vorm te geven en in de gemeente toe te passen.

7 AFSTOTEN RESTPERCELEN

7.1 Beleid gemeentelijke eigendommen

Openbaar groen levert een belangrijke bijdrage aan de uitstraling en het functionele gebruik van de openbare ruimte. Het belangrijkste groen is opgenomen in de hoofd- en nevenstructuur. Dit groen is van belang voor het groene beeld van de kernen. Het betreft onder andere diverse parkgebieden en het groen in centrumgebieden.

Er zijn echter ook gemeentelijke groeneenheden met een beperkte gebruiks- en belevingswaarde. Wanneer de gemeente het verzoek van bewoners krijgt om gemeentelijk eigendom te verkopen, dient dit te worden afgewogen. Daarnaast kan de gemeente zelf percelen te koop of te huur aanbieden.

7.1.1 Huidig uitgiftebeleid

Uitgifte vindt momenteel plaats aan de hand van het groenstructuurplan uit 1998 en een daarbij behorende overzichtskaart. Deze overzichtskaart is echter verouderd.

Daarnaast bestaat ten aanzien van diverse percelen onduidelijkheid over eigendomsverhoudingen en gebruik.

Uitgifte vindt dan ook momenteel nauwelijks plaats. Bewoners die een verzoek tot aankoop indienen dat op dat moment niet gehonoreerd kan worden, worden geïnformeerd dat het beleid momenteel wordt herzien. Hun wordt aangegeven dat zij na actualisatie worden geïnformeerd. Hun eventuele nieuwe verzoek zal dan worden getoetst aan de nieuwe kaders.

7.1.2 Beleidskaders uitgifte

Alvorens tot uitgifte over te gaan dient de gemeente enkele keuzes ten aanzien van het uitgiftebeleid te maken. Het betreft de keuzes tussen een passief en actief uitgiftebeleid en het verkopen en/of verhuren van gemeentelijke eigendommen.

Uitgiftebeleid

De uitgifte van restpercelen kan op twee manieren worden uitgevoerd, actief en passief. Bij een actief uitgiftebeleid probeert de gemeente zo snel mogelijk groenobjecten aan burgers uit te geven. Burgers die in aanmerking komen voor aankoop van openbaar groen dat grenst aan hun eigendom worden benaderd en gevraagd of zij interesse hebben deze grond te kopen. Bij een passief uitgiftebeleid zal de gemeente geen actie ondernemen om het voornemen tot uitgifte bekend te maken. De gemeente zal afwachten tot burgers zelf met verzoeken tot uitgifte komen.

	Voordelen	Nadelen
Actief beleid	<ul style="list-style-type: none">Binnen korte tijd wordt duidelijk welke groenobjecten verkocht worden	<ul style="list-style-type: none">Arbeidsintensief omdat alle aanvragen gelijktijdig binnen komen.Afschrikken van burgers door de actieve benadering
Passief beleid	<ul style="list-style-type: none">Door de verspreiding van de aanvragen is het voor de gemeente minder arbeidsintensief.	<ul style="list-style-type: none">Het initiatief gaat uit van de burgers waardoor het langer duurt voordat het gewenste resultaat is bereikt.

Een combinatie van beide methode is ook mogelijk. Hierbij stelt de gemeente haar inwoners middels een huis-aan-huis-blad en/of een folder op de hoogte van het feit dat zij voornemens is restpercelen uit te geven. De gemeente zal in dit geval echter niet overgaan tot het actief benaderen van inwoners die in aanmerking komen voor de aankoop van restpercelen.

De gemeente Albrandswaard voert een passief uitgiftebeleid. Alleen bewoners die onlangs een aanvraag hebben gedaan worden benaderd. De gemeente informeert hen over de gemaakte overzichtskaart en de mogelijkheid een nieuwe aanvraag in te dienen.

Verkoop/verhuur

De gemeente Albrandswaard kan onder bepaalde voorwaarden restpercelen verkopen of verhuren. De voor- en nadelen van verkoop en verhuur zijn in onderstaande tabel toegelicht.

	Voordelen	Nadelen
Verkoop	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Directe opbrengsten ▪ Geen beheerkosten voor gemeente 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De gemeente heeft geen zeggenschap wat er met de grond gebeurt
Verhuur	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Groen kan in later stadium voor bijvoorbeeld reconstructie worden teruggenomen (tijdelijke situatie) ▪ Geen beheerkosten voor gemeente 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Na verhuur dient herinrichting plaats te vinden zodat de inrichting aansluit op overige openbare groen, waarmee aanzienlijke kosten gemoeid zijn ▪ Hoge administratieve lasten

In de gemeente Albrandswaard worden restpercelen alleen verkocht. Verhuur vindt niet plaats met uitzondering van lopende huurovereenkomsten. In het geval een huurovereenkomst eindigt door opzegging van de huurder kan het perceel worden toegevoegd aan het openbaar groen, worden verkocht aan de aangrenzende eigenaar of worden verhuurd aan een nieuwe huurder. De laatste mogelijkheid kan zich voordoen wanneer een perceel deel uitmaakt van een groter verhuurd geheel. Alleen eigenaren van aangrenzende percelen kunnen de restpercelen kopen. Aan huurders van percelen (+ woningen) wordt geen groen verkocht. In een aantal situaties is het wel mogelijk de grond te verkopen aan de verhuurder (doorgaans een woningbouwvereniging o.i.d.).

7.1.3 Uitgifte met nieuwe overzichtskaart

Om uitgifte gestructureerd te laten verlopen is een actuele overzichtkaart gemaakt. Aan de hand van de in dit plan bepaalde hoofd- en nevgroenstructuur is een groot aantal percelen uitgesloten van uitgifte. Ook speelplekken in de wijken en groen met gemeentelijke bomen en lantaarnpalen komt niet voor verkoop in aanmerking. Dit groen bepaalt het woongenot in de kernen en heeft tevens een gebruiksfunctie. Het is derhalve niet op de overzichtskaart opgenomen.

De overige gemeentelijke eigendommen zijn beoordeeld. Bij deze beoordeling is rekening gehouden met ruimtelijke kaders, zodat de uitgifte niet leidt tot ongewenste situaties ten aanzien van onder andere beheer en (toekomstige) inrichting. Het betreft de volgende kaders:

- Uitgifte groeneenheden leidt niet tot het onbereikbaar worden van andere groeneenheden. Dit geldt zowel voor private als publieke eenheden.

- Uitgifte groeneenheden leidt niet tot verdere versnippering. Uitgifte vindt alleen plaats per stedenbouwkundige eenheid of woningblok om de effectiviteit van het beheer van het resterende openbaar groen te behouden. Indien het perceel grenst aan de percelen van meerdere eigenaren, worden deze gevraagd of zij geïnteresseerd zijn. Zij worden in de gelegenheid gesteld een (evenredig) deel snippergroen aan te schaffen. Aan de hand van het aantal geïnteresseerden dat zich meldt wordt de grond verdeeld.
- Uitgifte mag niet ten koste gaan van het efficiënt onderhouden en beheren van het openbare groen. Het resterende openbare groen dient in verband hiermee een bepaalde minimale breedte en omvang te behouden. De exacte richtlijnen zijn opgenomen in par. 4.2. Richtlijnen dimensionering groenvoorzieningen in dit groenbeleidsplan
- Uitgifte zal niet plaats vinden wanneer hierdoor de sociale veiligheid of het algemene gevoel van veiligheid wordt aangetast. Te denken valt aan ongewenste versmalling van het straatprofiel, plaatsing van hoge schuttingen of minder openbare verlichting.
- Uitgifte van groen mag niet leiden tot verkeersonveilige situaties.
- Wanneer sprake is van een hoge parkeerdruk wordt groen niet uitgegeven wanneer dit kan worden aangewend voor de realisatie van parkeerplaatsen.
- Uitgifte van grond met (toekomstige) gemeentelijke/openbare doeleinden, bijvoorbeeld woningbouw, bedrijventerreinen, wegen of andere te verwachten toekomstige bestemmingen vindt niet plaats.

Op basis van de beoordeling is op de overzichtkaart aangegeven welke percelen mogelijk voor uitgifte in aanmerking komen, afhankelijk van de aanwezigheid van kabels en leidingen. De delen die niet op de kaart zijn aangegeven, zijn niet uitgeefbaar. Aan de hand van de actuele overzichtskaart beoordeelt de gemeente bij een koopaanvraag van een bewoner of het betreffende perceel op de kaart als uitgeefbaar is aangemerkt.

Naast het beoordelen van actuele aanvragen, benadert de gemeente ook bewoners die in het verleden een aanvraag hebben gedaan. Zij kunnen een nieuwe aanvraag indienen. Aan de hand van de kaart wordt hun nieuwe aanvraag beoordeeld.

Ten derde wordt betracht de lopende huurovereenkomsten en mondelinge overeenkomsten in beeld te brengen. Een heldere en overzichtelijke registratie, bij voorkeur in een vastgoed registratiesysteem, voorkomt dat dergelijke acties in de toekomst nogmaals noodzakelijk zijn. Ook voor deze percelen geldt dat aan de hand van de overzichtskaart wordt bekeken of verkoop mogelijk is.

In het geval dat aan een te verkopen perceel water grenst, is het in Albrandswaard gebruikelijk dat van dat water 1 meter om niet wordt mee verkocht. Wanneer er tussen 2 particuliere percelen een strook water in gemeentelijk eigendom over blijft, is het gewenst om die strook water om niet over te dragen aan beide particulieren.

7.2 Handhaving illegaal gebruik

Op diverse locaties zijn gemeentelijke eigendommen in gebruik genomen door bewoners. De gemeente heeft geen beleid om dit illegale gebruik uit te bannen. Het illegale gebruik wordt momenteel dan ook gedoogd.

Het uitbannen van het illegale gebruik heeft een aantal redenen:

- rechtsongelijkheid ten opzichte van inwoners die wél een aanvraag indienen om grond te mogen kopen;
- het recht op terugvordering na een gebruik van vele jaren verjaard. In het overgrote deel van de gevallen betreft deze verjaringstermijn 20 jaar.

Nadat verjaring is aangetoond; aan de hand van overgelegde bewijsstukken wordt bekeken of genoegzaam is aangetoond dat verjaring zich inderdaad heeft voorgedaan en kan worden ingestemd met de overgang eigendomsrecht (via een notariële akte respectievelijk inschrijving bij het Kadaster) op grond van verjaring, heeft de nieuwe eigenaar zeggenschap over de grond. Hierdoor neemt de kwaliteit van de openbare ruimte af, aangezien de grond niet meer bijdraagt aan een aantrekkelijk woon- en leefklimaat in de wijk. Daarnaast kan de gemeente in de toekomst bij eventuele reconstructie of herinrichting van de wijk geen gebruik maken van de grond. Wanneer dit wel wenselijk is dient de gemeente de grond terug te kopen.

Het illegaal gebruik van gemeente-eigendom moet dan ook worden uitgebannen. Hiertoe dient het handhavingsbeleid planmatig te worden aangepakt en duidelijk te worden vastgelegd. Dit heeft een aantal voordelen:

- Het handhaven of gedogen van een illegale situatie kan beter worden gemotiveerd. Er kan namelijk naar het handhavingsbeleid worden verwezen;
- Minder risico op een juridische procedure. Wanneer wordt gehandeld volgens een vastgesteld beleid zal minder snel een beroep kunnen worden gedaan op willekeur en handelen in strijd met het zorgvuldigheids- en vertrouwensbeginsel;
- In het handhavingsbeleid kunnen prioriteiten worden vastgelegd. Er kan doelgericht en doeltreffend worden opgetreden. Om dat ook daadwerkelijk te kunnen doen is het noodzakelijk om voldoende menskracht in te kunnen zetten, zowel buiten (B.O.A.'s) als binnen (juristen);
- Gepubliceerd beleid biedt de burger duidelijkheid, wat een politieke en maatschappelijk draagvlak voor handhaving creëert;
- Consistent en consequent uitgevoerd handhavingsbeleid werkt preventief.

De illegaal gebruikte percelen zijn opgenomen op de overzichtskaart. Aan de hand van deze kaart kan de gemeente het illegale gebruik wijkgericht aanpakken.

Actiepunten restpercelen

Bewoners die in het verleden een aanvraag hebben ingediend die niet beoordeeld is, worden aangeschreven. Zij krijgen de mogelijkheid een nieuwe aanvraag in te dienen

Lopende huurovereenkomsten en mondelinge overeenkomsten worden in beeld gebracht. Met behulp van de overzichtskaart wordt bekeken of de betreffende percelen voor verkoop in aanmerking komen

Illegaal gebruik wordt wijkgericht aangepakt

Karakter voor dijk en dorp

Bomenstructuurplan gemeente Albrandswaard

Gemeente
Albrandswaard

maart 2007

BTL

Advies

COLOFON

Opgesteld d.d. 30 maart 2007, Barendrecht

Opgesteld door **BTL Advies BV.**
Lübeck 26
2993 LK Barendrecht
t 0180 692 355
f 0180 692 350
e adviesbarendrecht@btl.nl

Opdrachtgever Gemeente Albrandswaard
Hofhoek 5
3176 PD Poortugaal
t 010 50 61 111
f 010 50 18 180

Projectnummer 237107

Voorwoord

In het collegewerkprogramma 2006 – 2010, “Met daadkracht, midden in de samenleving” is melding gemaakt van de wens om een nieuw groenstructuurplan te realiseren. Als eerste onderdeel van dat plan kunnen wij hier het bomenstructuurplan, “Karakter voor dijk en dorp” presenteren.

In dit bomenstructuurplan komt de noodzaak van een goed beheer van de bomen binnen de gemeente Albrandswaard naar voren. Het gaat dan niet alleen om solitaire bomen maar zeker ook om groepen en rijen bomen. Alle bomen tezamen vormen de structuur, het hart, van onze groene gemeente.

Laten we leren van het verleden, leven in het heden en de blik richten op de toekomst. Het spreekwoord “Boompje groot, plantertje dood” geldt nog altijd voor ons allen, ook al bestaat elk college maximaal 4 jaar. Laat de langere termijn als richting gelden voor ons handelen.

De doelstelling van dit bomenstructuurplan is dan ook:

“In stand houden en ontwikkelen van een duurzaam en veilig bomenbestand, waardoor een waardevolle en karakteristieke bomenstructuur in Albrandswaard gewaarborgd is.”

Namens uw college,

G.A.D. Brussaard,

Wethouder Ruimtelijke Ordening, Beheer Openbare Ruimte en Financiën

Inhoud

Colofon	3
Voorwoord	5
1 Inleiding	9
1.1 Albrandswaard: bomen als drager van een groene gemeente	9
1.2 Wettelijk kader en beleidskader	10
1.2.1 Nationale wetgeving	10
1.2.2 Gemeentelijke beleid	11
1.3 Leeswijzer	11
2 Richtlijnen	13
2.1 Duurzame, veilige en vitale bomen	13
2.2 Duurzaamheid verschillende soorten	13
2.3 Richtlijnen	14
2.3.1 Algemene richtlijnen	14
2.3.2 Ruimtelijke richtlijnen	15
2.3.3 Groeiplaatsinrichting	17
3 Bomenstructuur	21
3.1 Status en beleid bomenstructuur	21
3.2 Algemene uitgangspunten	22
3.2.1 Historie	22
3.2.2 Landschap	23
3.2.3 Infrastructuur	25
3.2.4 Stedenbouwkundige structuur	26
3.2.5 Uitgangspunten bomenstructuur	27
3.3 Bomenstructuur Poortugaal	29
3.3.1 Huidige bomenstructuur	29
3.3.2 Uitgangspunten	29
3.3.3 Gewenste bomenstructuur	31
3.3.4 Verbetervoorstellen	31
3.4 Bomenstructuur Rhoon	33
3.4.1 Huidige bomenstructuur	33
3.4.2 Uitgangspunten	35
3.4.3 Gewenste bomenstructuur	35
3.4.4 Verbetervoorstellen	35
3.5 Bomenstructuur Portland	37
3.5.1 Huidige bomenstructuur	37
3.5.2 Uitgangspunten	37
3.5.3 Gewenste bomenstructuur	39
3.5.4 Verbetervoorstellen	39

4	Bomenbeheer	41
4.1	Regulier beheer	41
4.2	Eenmalige beheermaatregelen	43
4.3	Boomveiligheidscontroles	43
4.4	Ziekten en plagen	44
5	Waardevolle bomen	47
5.1	Bescherming bomen	47
5.2	Lijst waardevolle bomen	47
5.3	Bescherming bomen bij werkzaamheden	48
6	Bomen en bewoners	49
6.1	Klachten	49
6.2	Communicatie voor draagvlak	51
7	Aanbevelingen	53
Bijlage 1	Literatuurlijst	55
Bijlage 2	Verklarende woordenlijst	57
Bijlage 3	Voorbeeld scoreberekening bomen	59

1 Inleiding

1.1 ALBRANDSWAARD: BOMEN ALS DRAGER VAN EEN GROENE GEMEENTE

Bomen dragen bij aan een aantrekkelijke, groene leefomgeving. Middels blad, bloei en herfstverkleuring verfraaien bomen de buitenruimte en dragen bij aan de beleving van de seizoenen. Daarnaast bieden de bomen beschutting en voeding aan allerlei fauna in het dorp, welke de woonomgeving verlevendigd.

Door het breken van de wind en het zorgen voor schaduw hebben bomen tevens een positieve invloed op het stadsklimaat. Ook het filteren van de lucht, doordat stofdeeltjes hechten aan het blad, draagt bij aan een positief klimaat in de bebouwde omgeving. De stofdeeltjes worden na een regenbui weggespoeld.

Bomen hebben daarnaast een stedenbouwkundige functie. Door onderscheid te maken in boombeplantingen worden bepaalde elementen in het dorp herkenbaar. Hiermee hebben bomen een structurerende werking. Dit gebeurt door de geleiding van wegen en het maken van onderscheid tussen diverse wijken.

Ook in Albrandswaard vervullen bomen deze functies. Zo versterken bomen zowel binnen als buiten de kern de herkenbaarheid en beleefbaarheid van de dijken en zorgen bomen voor een groen beeld van de diverse wijken. De bomen dragen hierdoor bij aan de groene, dorpse uitstraling en het hoogwaardige woon-, werk- en leefklimaat van Albrandswaard.

Bomen krijgen echter niet altijd de mogelijkheid om tot volle wasdom te komen. Juiste aanplant en goed beheer zijn hiervoor noodzakelijk. De groeirimte is echter vaak beperkt, waardoor bomen onder druk staan. Een goed bomenbeleid draagt bij aan het realiseren van het gewenste eindbeeld.

De doelstelling van dit bomenstructuurplan is dan ook:

In stand houden en ontwikkelen van een duurzaam en veilig bomenbestand, waardoor een waardevolle en karakteristieke bomenstructuur in Albrandswaard gewaarborgd is.

Duurzaam: bomen kennen een lange levensduur. In dit bomenstructuurplan wordt gestreefd naar een toekomstgerichte bomenstructuur. Er wordt voornamelijk ingezet op bomen die kunnen uitgroeien tot volwassen en monumentale afmeting, zodat een duurzaam bomenbestand gewaarborgd blijft en wordt ontwikkeld.

Veilig: doordat bomen vaak in woonwijken of langs wegen staan is de veiligheid van het bomenbestand een belangrijk doel bij het beheer van bomen.

herfstverkleuring draagt bij aan een aantrekkelijke woonomgeving

volwassen bomen filteren veel (fijn)stof uit de lucht

boomstructuur begeleidt ontsluitingsweg

Waardevol: de bomenstructuur moet door haar verschijningsvorm en standplaats een positieve bijdrage leveren aan het woongenot en de kwaliteit van de dagelijkse woon- en werkomgeving. Daarnaast kan een bomenstructuur haar waarde ontleen aan een ecologische of representatieve betekenis.

Karakteristiek: de bomenstructuur moet bijdragen aan de identiteit en herkenbaarheid van de verschillende dorpen, wijken en landschapstypen van de gemeente Albrandswaard. Door de verschillen in open en dichte, natte en droge, uniforme en afwisselende gebieden te versterken met de bomenstructuur wordt vervlakking tegengegaan.

1.2 WETTELIJK KADER EN BELEIDSKADER

Nationale wetgeving en gemeentelijke (beleids)plannen bieden kaders voor dit bomenstructuurplan. Deze zijn als randvoorwaarde gehanteerd bij het opstellen van dit plan.

1.2.1 NATIONALE WETGEVING

flora en faunawet

In de flora- en faunawet worden vele inheemse planten- en diersoorten beschermd. Soorten die zijn aangewezen als beschermde of streng beschermde soorten mogen niet worden verstoord. De verblijfplaatsen en leefgebieden mogen niet worden vernietigd of verstoord.

Voor bomen houdt dit veelal in dat snoeiwerkzaamheden en het rooien van (oudere) bomen niet in het broedseizoen, globaal van 15 maart tot en met 15 juli, mogen worden uitgevoerd wanneer in de bomen nesten aanwezig zijn. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van vleermuizen, die oude holtes kunnen gebruiken als winterverblijf of kraamlocatie. Indien werkzaamheden uitgevoerd moeten worden die verstoring van vleermuizen of vernietiging van de verblijfsplekken tot gevolg hebben, moet een ontheffing hiervoor worden aangevraagd. Bij dergelijke werkzaamheden dient derhalve ruimschoots voor aanvang van de werkzaamheden een deskundig onderzoek plaats te vinden.

monumentenwetgeving

In de monumentenwet kunnen groenobjecten, waaronder bomen en tuinen, worden beschermd wanneer deze in de beschrijving van het object zijn vermeld. In de gemeente Albrandswaard is de tuin, met daarin onder andere een lindelaan, van het boerderijcomplex ten oosten van de Rijdsdijk hiervan een voorbeeld. De bomen bij kasteel Rhooon zijn niet in de beschrijving opgenomen. Afzonderlijke groenobjecten, zoals bomen of boomgroepen, kunnen niet als rijksmonument worden geregistreerd.

monumentale bomen

De Bomenstichting beheert het Nationaal Register van Monumentale Bomen. Deze bomen vallen niet onder de monumenten wetgeving. Het betreft zowel gemeentelijke bomen als bomen in eigendom van derden. In Albrandswaard is een Ginko biloba aan de F. v.d. Poest-Clementlaan in dit register opgenomen. Tevens zijn een tweetal Beatrixbomen vermeld. Deze bomen, aangeplant ter ere van koningin Beatrix, zijn geplant op de hoek F. van de Poest-Clementlaan/Groene Kruisweg in Poortugaal en het Staminskiplein in het centrum van Rhooon.

karakteristieke knotsen op dijk

rijksmonument kasteel Rhooon

1.2.2 GEMEENTELIJKE BELEID

Groenstructuurplan

Het huidige groenstructuurplan van de gemeente Albrandswaard dateert uit 1996. In het plan wordt de gewenste groenstructuur vastgelegd. In het plan is met betrekking tot bomen met name aandacht voor de bomen op de diverse dijken. Daarnaast is aandacht geschonken aan het behoud van bomen, in het bijzonder de monumentale bomen.

Groenbeheerplan

Het groenbeheerplan (1997) gaat in op het gewenste beeld van het groen en de hiertoe uit te voeren maatregelen. Met betrekking tot de bomen is de kwaliteit van het bomenbestand beschreven. Vervolgens worden enkele aanbevelingen gedaan om deze kwaliteit te behouden en verbeteren.

Algemene plaatselijke verordening (APV)

In de APV is niets opgenomen ten aanzien van het kappen van bomen. Een kapvergunning is derhalve niet noodzakelijk.

1.3 LEESWIJZER

Hoofdstuk 2: In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de richtlijnen die in acht moeten worden genomen bij de aanplant van bomen. Door deze richtlijnen op te volgen, wordt de bomen een groeiplaats geboden die ook in de toekomst voldoende groeiruimte biedt. Deze gegevens kunnen door de gemeente en projectontwikkelaars als naslagwerk en toetsingskader worden gebruikt bij de inrichting van de openbare ruimte.

Hoofdstuk 3: De hoofd- en nevenstructuur voor de kernen Poortugaal, Rhooen en Portland is aangegeven. Dit gebeurt op basis van de landschappelijke en stedenbouwkundige structuur en de wegenstructuur. Tevens wordt aangegeven waar deze structuur aangepast en versterkt dient te worden. Aan de hand van deze kaarten kan de gemeente bepalen welke structuren behouden moeten worden en waar ontwikkeling van de structuur wenselijk is.

Hoofdstuk 4: Het onderhoud van het bomenbestand is gericht op een duurzaam en veilig bomenbestand. Dit onderhoud bestaat naast snoeiwerkzaamheden ook uit een periodieke controle van de bomen. Voor een duurzaam bomenbestand is het onderhoud en de controle van de bomen door de gemeente van groot belang.

Hoofdstuk 5: De gemeente is verantwoordelijk voor de bescherming van bomen. Om de waardevolle exemplaren te beschermen, kan een waardevolle bomenlijst te worden opgesteld. Het beschermen van bomen bij werkzaamheden moet voorkomen dat bomen (onherstelbaar) beschadigd raken.

Hoofdstuk 6: Communicatie richting bewoners met betrekking tot bomen en het afhandelen van klachten draagt bij aan een positieve kijk van de bewoners ten aanzien van de bomen. Dit is belangrijk voor het draagvlak ten aanzien van bomen en de instandhouding van het gewenste beeld.

In de diverse hoofdstukken zijn *cursief* gedrukte regels opgenomen. Deze gelden als uitgangspunt voor het realiseren van de gewenste boomstructuur.

2 Richtlijnen

2.1 DUURZAME, VEILIGE EN VITALE BOMEN

Bomen worden vooral gewaardeerd om hun bovengrondse delen blad, takken, bloemen en vruchten. Maar voor de ontwikkeling en levensvatbaarheid van de boom zijn de ondergrondse delen even belangrijk. Zij zorgen voor verankering en de aanvoer van water en voedingsstoffen. De wortels reiken hierbij vaak tot buiten de kroonprojectie.

Een goede, ruime groeiplaats is noodzakelijk om een boom volledig uit te laten groeien en zo het gewenste, vooraf bepaalde beeld te bereiken. Wanneer bomen onvoldoende groeiruimte krijgen, zal de vitaliteit afnemen. Dit vraagt om extra controle en onderhoud, om te voorkomen dat bomen voor onveilige situaties zorgen. Uiteindelijk zal de boom vervangen moeten worden voordat het gewenste beeld wordt bereikt.

Niet alleen een goede groeiplaats is belangrijk om het gewenste beeld te bereiken. Structureel beheer is noodzakelijk voor een goede ontwikkeling van de boom. Tijdige snoei begeleidt de bomen naar het gewenste eindbeeld. Wanneer niet tijdig wordt ingegrepen neemt de kwaliteit van de boom af en wordt de levensduur beperkt.

Een slechte groeiplaats en slechte snoei resulteren in een korte omlooptijd. Bomen met een korte omlooptijd zijn relatief duur. De kosten van aanplant en vellen worden over een kortere periode 'afgeschreven'. Alle investeringen leiden uiteindelijk niet of onvoldoende tot de gewenste functievulling. Het loont derhalve te investeren in een goede groeiplaats en duurzaam beheer.

2.2 DUURZAAMHEID VERSCHILLENDE SOORTEN

De levensduur is, naast de standplaats en het gevoerde onderhoud, afhankelijk van de boomsoort. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in bomen van 1ste, 2de en 3de grootte:

1 ^e grootte:	bomen die bij uitgroei tot hun natuurlijke habitus groter worden dan 20 meter, voorbeelden zijn plataan, zomereik, linde, gewone beuk, es, paardenkastanje;
2 ^e grootte:	bomen met een omvang tussen 8 en 20 meter, zoals haagbeuk en zwarte els;
3 ^e grootte:	bomen kleiner dan 8 meter blijven, zoals meidoorn, sierappel en lijsterbes.

Boomsoorten van de 1ste grootte kunnen gemakkelijk 100 jaar en ouder worden. Soorten van 2de en 3de grootte hebben een kortere levensduur (40 tot 60 jaar). Het vervangen van deze bomen brengt extra kosten met zich mee.

Niet alle bomen van 1ste grootte gaan even lang mee. Soorten als eik en linde zijn duurzamer dan wilg of populier. Wilgen en populieren hebben maar een levensduur van maximaal 60 tot 80 jaar. In Albrandswaard nemen deze soorten circa 20% van het areaal in. Met name langs dijken en binnen grotere groeneenheden komen deze soorten goed tot hun recht.

aan de rand van de kern komen populieren goed tot hun recht

wilgen begeleiden ontsluitingsweg

In de directe woonomgeving zijn deze soorten echter niet geschikt. Met het oog op een duurzame groene inrichting en het beperken van de kosten is een andere soortkeuze wenselijk.

In de directe woonomgeving dient terughoudend te worden omgegaan met de aanplant van populieren en wilgen.

2.3 RICHTLIJNEN

Bij her(in)richting vormen de richtlijnen het uitgangspunt voor de aanplant van bomen. Tevens kunnen de standplaatsen van de reeds aanwezige bomen aan de hand van de richtlijnen worden beoordeeld.

Op de eerste plaats zijn algemene richtlijnen opgenomen. Hierin worden richtlijnen gegeven ten aanzien van keuzes bij de aanplant van bomen. In de ruimtelijke richtlijnen wordt aangegeven hoeveel ruimte noodzakelijk is om een boom een goede groeiplaats te bieden. Ten derde worden richtlijnen voor de groeiplaatsinrichting van bomen in gras, beplanting en verharding gegeven.

2.3.1 ALGEMENE RICHTLIJNEN

Geen bomen planten die er eigenlijk niet kunnen staan

Bomen hebben een bepaalde groeiruimte nodig. Deze technische en ruimtelijke criteria zijn vanuit vakkennis en ervaring ontstaan. Bij aanplant moet worden bepaald of gedurende de levensduur van de boom aan deze criteria kan worden voldaan. Wanneer dit niet het geval is, is aanplant niet wenselijk. Bomen die erg breed worden bijvoorbeeld staan mooi in een park maar passen niet in een smalle woonstraat.

Soms geen bomen planten versterkt de ervaring van de bomen die er wel staan

Het beleven van een open landschap of een stenige wijk kan een contrast oproepen met besloten of bosachtige delen en beplante dijken. Deze contrasten kunnen voor de beleving van een dorp of landschap zeer waardevol zijn.

Beter één grote, duurzame boom dan meerdere kleine

Bomen van eerste grootte kunnen uitgroeien tot imposante, grote en monumentale bomen en zijn daarom het meest waardevol. Kleinere bomen zijn over het algemeen eerder aan vervanging toe, wat tot extra kosten leidt. Aanplant van bomen van eerste grootte heeft dan ook de voorkeur.

Bomen bij voorkeur in beplanting of gras

Ongeacht de groeiplaats die bomen in verharding geboden wordt, gedijen bomen het best als ze in beplanting of gras staan. De betere vochthuishouding en beluchting van de wortels alsmede het ontbreken van grote druk zorgen voor betere groeiomstandigheden. Een standplaats in gras heeft daarbij als nadeel dat stamschade op kan treden als gevolg van maaierwerkzaamheden.

Bewuste toepassing vormbomen

Leibomen, knotbomen en gekandelaberde bomen vragen gedurende het gehele leven van de boom extra onderhoud. Dit onderhoud vormt een extra kostenpost.

de beschikbare ruimte is onvoldoende voor deze bomen

stenige uitstraling straat contrasteert met groene uitstraling wijk

geen vormbomen toepassen wanneer er andere mogelijkheden zijn

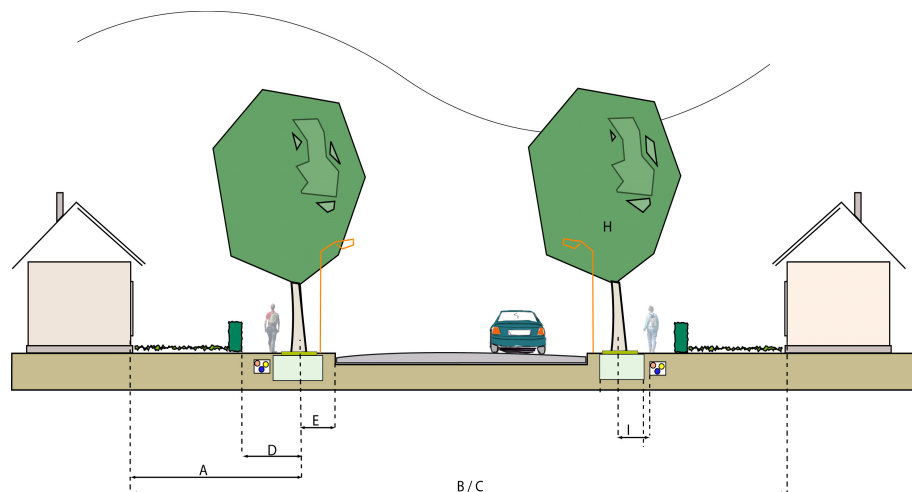
knotwilgen horen van oorsprong in het gebied thuis

Het toepassen van vormbomen dient dan ook alleen te geschieden op locaties waar deze extra kosten verantwoord zijn, zoals centrumgebieden of nabij monumenten. Het knotten en kandelaberen van bomen als maatregel om overlast en klachten te bestrijden, dient voorkomen te worden.

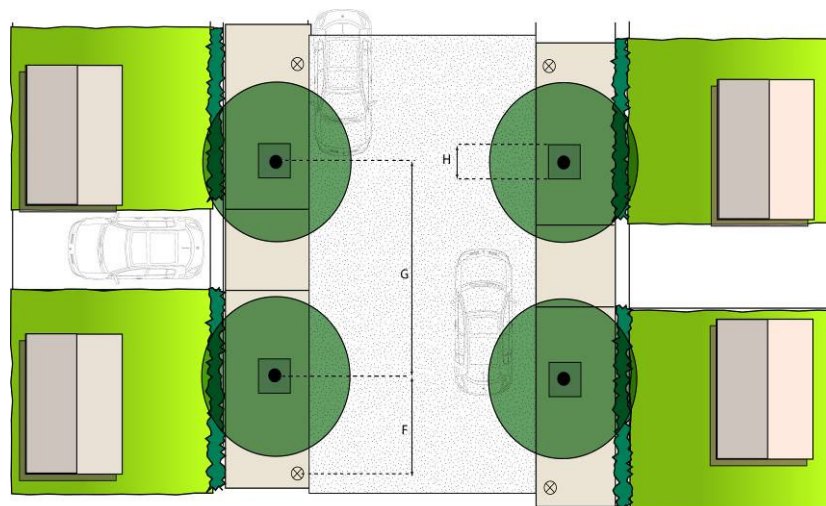
Een uitzondering vormen knotlanen, welke vanuit landschappelijk oogpunt in dit gebied voor komen. Deze kunnen op specifieke locaties als landschappelijke beplanting (bijv. langs watergangen) worden toegepast.

2.3.2 RUIMTELIJKE RICHTLIJNEN

Onderstaande richtlijnen zijn primair bedoeld als richtlijn voor de aanplant van bomen, maar kunnen tevens worden gebruikt bij de beoordeling van de duurzaamheid van bestaande bomen en de afhandeling van klachten. Door tijdens planvorming en bij de aanplant de ruimtelijke richtlijnen voor te schrijven wordt bomen een geschikte groeiplaats geboden. Hiermee wordt voorkomen dat bomen in een later stadium voor overlast zorgen.

Doorsnede straatprofiel met technische en ruimtelijke richtlijnen

Bovenaanzicht straatprofiel met technische en ruimtelijke richtlijnen

De benodigde ruimte is mede afhankelijk van de uiteindelijke omvang van de boom. Hiertoe wordt in de richtlijnen onderscheid gemaakt in de drie groottes.

De richtlijnen zijn gebaseerd op bomen met een ovale of eironde kroonvorm. Voor bomen met afwijkende kroonvormen, zoals zuilvormige kronen of juist brede platte kronen, en voor vormbomen dient afhankelijk van het eindbeeld de benodigde groeiruimte te worden bepaald.

		1 ^e	2 ^e	3 ^e	grootte
bovengrondse ruimte					
A	afstand tot gebouw/gevel uitgegaan wordt van de halve hoogte van de uiteindelijke boom als minimale afstand	> 10,00	> 7,50	> 4,00	m1
B	breedte straatprofiel voor één rij uitgaande van bovengrondse maat van gevel tot gevel; deze afstand is twee maal de minimale afstand tot gevel	> 20,00	> 15,00	> 8,00	m1
C	breedte straatprofiel voor twee rijen uitgaande van bovengrondse maat van gevel tot gevel; maat is berekend op basis van twee maal afstand tot gevel en minimale tussenmaat (bij driehoeksverband)	> 25,00	> 19,00	> 10,00	m1
D	afstand tot kavelgrens wettelijke minimale maat is voor gemeentelijke bomen niet gedefinieerd; gegeven maat is een gemeentelijke richtlijn	> 3,00	> 2,50	> 1,00	m1
E	afstand tot rijbaan bij doorgaande wegen tevens afhankelijk van opkroonhoogte	> 2,00	> 2,00	> 2,00	m1
F	afstand tot openbare verlichting uitgezonderd situaties waarbij de onderzijde van de kronen zich boven de armatuur bevindt	> 7,00	> 6,00	> 5,00	m1
G	onderlinge afstand afstand in de rij, gebaseerd op uitgroeimogelijkheden tot natuurlijke habitus	> 10,00	> 7,50	> 4,00	m1
beschikbare ondergrondse ruimte					
I	afstand tot kabels en leidingen richtlijn is gebaseerd op behoud van een acceptabel en veilig wortelgestel wanneer een sleuf gegraven wordt ten behoeve van kabels en leidingen geldt niet voor bijzondere kabels en leidingen zoals hoogspanningstracés en transportleidingen	> 4,50	> 2,50	> 1,50	m1

bomen 1ste grootte ontnemen lichtinval woningen

bomen 1ste grootte op voldoende afstand van woningen

boom 1ste grootte in nieuwbouw-wijk te dicht op gevel

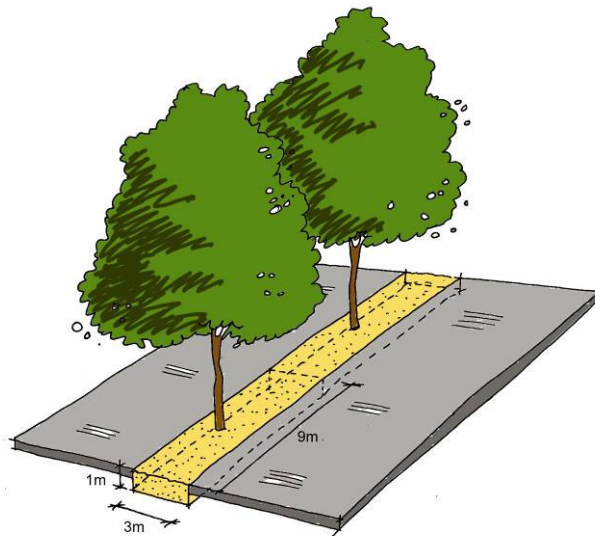

onvoldoende afstand tot verharding; voldoende ruimte beschikbaar

2.3.3 GROEIPLAATSINRICHTING

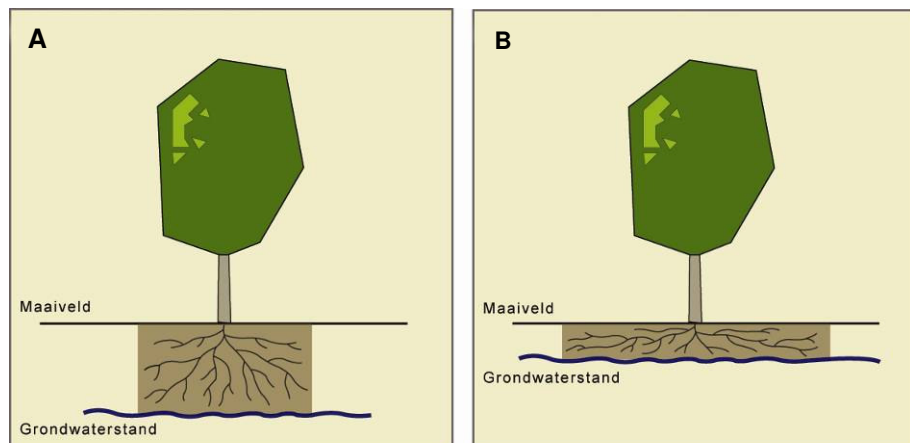
Bomen stellen bepaalde eisen aan hun groeiplaats. Voldoende voeding, lucht en vocht zijn noodzakelijk voor een goede ontwikkeling. Bij de inrichting van de groeiplaats moeten de voorwaarden geschapen worden voor een uiteindelijke goede standplaats. Specifieke inrichting van de groeiplaats maakt het ook mogelijk bomen in verharding te planten.

Om tot volle wasdom te komen hebben bomen, afhankelijk van hun uiteindelijke omvang, een bepaalde hoeveelheid doorwortelbare ruimte nodig om voeding, water en lucht uit te halen. In onderstaande afbeelding is de minimaal benodigde ondergrondse groei ruimte van een boom van 1ste grootte in verharding weer gegeven.

De beworteling van bomen in beplanting of gras bevindt zich over het algemeen onder de gehele kroonprojectie, kortom kroonprojectie is gelijk aan wortelprojectie (A). Wanneer de groei ruimte hier beperkt is, zal de boom ook buiten de kroonprojectie geschikte groei ruimte zoeken (B).

De groei ruimte kan worden beperkt door de grondwaterstand. Wanneer de grondwaterstand laag is, zal de boom dieper wortelen en derhalve op maaiveldniveau minder aanwezig zijn. Wanneer sprake is van een hoge grondwaterstand, zal de boom wortelen tot aan de gemiddeld hoogste grondwaterstand. De beworteling zal derhalve vrij oppervlakkig zijn. Het al dan niet oppervlakkig wortelen van bomen is overigens mede afhankelijk van de soort.

Bomen in gras en beplanting

Bomen hebben een bepaalde groeiruimte nodig, waarbij vocht en lucht tot de bodem toe kunnen treden. Deze ruimte kan het best geboden worden aan bomen met een standplaats in gras of beplanting.

De standplaats kan eventueel worden verbeterd door het aanbrengen van bomengrond. Bomengrond bestaat uit een ideale mix van zand en humus waardoor lucht- en watertoetreding en voedselvoorziening zijn gegarandeerd. In veel gevallen volstaat echter het spitten van de standplaats, aangezien een voedselrijke ondergrond aanwezig is.

richtlijn	1 ^e	2 ^e	3 ^e	grootte
Bomen in gras/ beplanting				
minimale benodigde hoeveelheid doorwortelbare ruimte grondwaterprofiel	30	15	8	m3
te spitten groeiplaats	16	8	4	m2
afstand tot verharding	>1	>1	>1	m1

Waardes zijn indicatief. In specifieke situaties en bij specifieke soortkeuze zal van de richtlijn worden afgeweken.

Het aanbrengen van maaipaaltjes bij bomen in gras voorkomt dat stamschade ontstaat als gevolg van maaierwerkzaamheden.

Bomen in verharding

In de oudere wijken zijn weinig bomen in verharding aanwezig. In de nieuwbouwwijken worden echter wel veel bomen in verharding toegepast. De groeiplaats vraagt in dat geval om extra aandacht.

Om bomen in verharding een goede groeiplaats te bieden kan op de eerste plaats bomenzand worden gebruikt. Bomenzand is in voldoende mate te verdichten voor verhardingen met een beperkte belasting (voet- en fietspaden). In het bomenzand zijn echter voldoende voedingsstoffen aanwezig om de boom de eerste 10 jaar van voedingsstoffen te voorzien. Na deze tijd zal gronduitwisseling of regelmatige bemesting noodzakelijk zijn.

richtlijn	1 ^e	2 ^e	3 ^e	grootte
Bomen in verharding				
minimale benodigde hoeveelheid doorwortelbare ruimte grondwaterprofiel	30	15	8	m3
minimale hoeveelheid aan te brengen bomenzand	16	8	4	m3
H boomspiegel bij standplaats in verharding	> 4,00	> 2,25	> 1,00	m2

Waardes zijn indicatief. In specifieke situaties en bij specifieke soortkeuze zal van de richtlijn worden afgeweken.

Wanneer het gebruik van bomenzand niet mogelijk is kan in specifieke situaties een groeiplaatsconstructie worden aangelegd. Middels boombunkers, watershells of boomkratten wordt als het ware een tweede maaiveld gecreëerd. Deze constructies kunnen de nodige belasting weerstaan. Op de constructie kan dan ook verharding worden aangebracht, waardoor gebruik als parkeervoorziening of fietspad mogelijk is. Ondergronds kan lucht toetreden en wordt bomengrond aangebracht, waardoor de boom een goede groeiplaats krijgt.

bomen bij voorkeur in beplanting of gras

voldoende ruimte reserveren bij nieuwbouw voorkomt bomen in verharding

boombunker

plaatsing watershells, welke met bomengrond worden gevuld

boombeschermingsbeugels
voorkomen aanrijshade

Het gebruik van boomroosters voorkomt betreding van de boomspiegel. Een goede zuurstof- en watertoetreding blijft dan gewaarborgd. Daarnaast kan een beluchttingsdrain bijdragen aan een goede zuurstoftoetreding in de bodem. Op parkeerplaatsen en in parkeerstroken is bescherming tegen aanrijshade van belang. Het aanbrengen van boomkorven, boombeschermingsbeugels of palen voorkomt aanrijshade.

Toepassing bomenzand bij bomen in verharding is noodzakelijk.

3 Bomenstructuur

3.1 STATUS EN BELEID BOMENSTRUCTUUR

De gewenste bomenstructuur in de gemeente Albrandswaard wordt in dit hoofdstuk vastgelegd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen bomenrijen en boomgroepen. Het doel van het vaststellen van een bomenstructuur is het beschermen van de bestaande structuren en het ontwikkelen van de gewenste bomenstructuur. Door een onderscheid te maken in hoofd- en nevenstructuur kunnen prioriteiten worden aangegeven in onderhoud en ontwikkeling.

Door de belangrijkste bomenstructuren te benoemen worden deze beeldbepalende elementen van de gemeente Albrandswaard vastgelegd. Bij toekomstige ontwikkelingen is vooraf duidelijk welke structuren moeten worden behouden en beschermd. Dit biedt de gelegenheid om deze structuren zorgvuldig in nieuwe plannen in te passen.

	hoofdstructuur	nevenstructuur	overige bomen
bescherming	duurzame bescherming	duurzame bescherming	aanpasbaar aan wensen bewoners
prioriteit acties/onderhoud	hoog	gemiddeld	laag
inspraak bewoners	zeer beperkt	beperkt	goed mogelijk

Ten aanzien van de vastgelegde structuren geldt handhaven, behoudens onveilige situaties of niet passende soorten, als uitgangspunt. Bij kap en uitval dient direct herplant plaats te vinden, waarbij invulling wordt gegeven aan de gewenste structuren zoals in dit hoofdstuk aangegeven. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de in hoofdstuk 2 opgenomen richtlijnen. Zo wordt een duurzame bomenstructuur ontwikkeld welke de komende decennia mede het beeld van Albrandswaard kan bepalen

De aangegeven structuren zijn binnen de bebouwde kom grotendeels eigendom van en in beheer bij de gemeente Albrandswaard. Daarnaast is een deel van de structuren eigendom van en in beheer bij Waterschap de Hollandse Delta. Middels dit plan wordt aangegeven hoe de gemeente met bomen om wenst te gaan. In overleg met het waterschap kan het gewenste beeld worden gerealiseerd.

Het is niet in alle gevallen mogelijk de gewenste structuur te realiseren in de huidige terreininrichting. Het profiel van de weg of de aanwezigheid van kabels en leidingen kan de aanplant van bomen in het huidige profiel onmogelijk maken. De gewenste bomenstructuur is bepaald aan de hand van de ruimte binnen het profiel van gevel tot gevel. Bij reconstructie of herinrichting kan het profiel worden aangepast, waarbij ruimte wordt gereserveerd voor bomen. De gewenste bomenstructuur is dan ook een toekomstbeeld dat door middel van beheer en reconstructie kan worden bereikt.

Om de realisatie van de gewenste structuur dichterbij te brengen, is een aantal concrete verbetervoorstellen omschreven. De verbetervoorstellen geven een indicatie van de mogelijkheden. De voorstellen zijn gericht op het versterken van de aanwezige structuren, het realiseren van nieuwe structuren en het accentueren van specifieke locaties.

3.2 ALGEMENE UITGANGSPUNTEN

3.2.1 HISTORIE

Het gebied rond Rhoon en Poortugaal is afwisselend perioden bebouwd en overstroomd geweest. Beide kernen lagen oorspronkelijk op een eiland in de Maas en konden zich pas duurzaam ontwikkelen toen dit eiland werd voorzien van een dijk. Het is dan ook niet verwonderlijk dat zowel Rhoon als Poortugaal zijn ontstaan als dijkdorpen. Beide kernen kennen een eigen specifieke ontstaansgeschiedenis. De geschiedenis van het huidige Poortugaal begint rond 1170. In die periode begonnen de bewoners zichzelf te beschermen tegen de rivier door de aanleg van dijken. Zo ontstond een ringpolder van ongeveer 95 ha. Tegen de zuidelijke dijk ontstond het dorp Poortugaal.

De geschiedenis van Rhoon begint bij Biggo Duyveland, die in 1199 een plaat in de Oude Maas ter beschikking krijgt als leengoed. De plaat wordt ingedijkt om het land te beschermen tegen het rivierwater. Vervolgens wordt een kasteel gebouwd, dat bij de sint Elisabethvloed verloren is gegaan. Het huidige kasteel van Rhoon is op dezelfde plek herbouwd. Het dorp Rhoon heeft zich gaandeweg ontwikkeld aan de Oude Zeedijk, de huidige Dorpsdijk.

In het begin van de veertiende eeuw wordt in Poortugaal kasteel Valckesteyn gebouwd. Het kasteel had een belangrijke militaire waarde en was bovendien een gevangenis. In de negentiende eeuw is het kasteel gesloopt. Nu groeien op die plek de bomen van bos Valckesteyn.

Door de stedelijke en industriële ontwikkeling in en rond Rotterdam raakte de ontwikkeling van zowel Poortugaal als Rhoon in een stroomversnelling. Toch blijft het landelijke karakter van beide dorpen tot op heden gewaarborgd.

uitsnede Kaart Hollandt 1539

Portland

De laatste uitbreiding binnen de gemeente Albrandswaard bestaat uit de Vinexwijk Portland. Deze wijk vormt een deel van de kern Rhoon en bestaat uiteindelijk uit 2.700 woningen. Zowel vanuit de historie als vanuit de landschappelijke ligging bezien is de connectie tussen deze nieuwe wijk enerzijds en Rhoon en Poortugaal anderzijds zeer beperkt. De bebouwing van Portland zoekt eerder aansluiting bij het bebouwde gebied van Barendrecht.

Huis te Rhoon, A. Langejan
gemeente archief Rotterdam

beeld Biggo Duyveland
gemeente Albrandswaard

Kasteel Valckesteyn, J. Verheul
Gemeente archief Rotterdam

3.2.2 LANDSCHAP

Rhoon, Poortugaal en Portland liggen in de regio IJsselmonde, ten noorden van de Oude Maas. Onder de rook van het verstedelijkte Rotterdam wordt dit gebied juist gekenmerkt door kleinschaligheid en een landelijk karakter. Dit landschap staat in het teken van de wisselwerking tussen land en water en wordt gekenmerkt door dijken, stroomruggen, terpen, kreken en rivierarmen. Het gebied kent veel landschappelijke kwaliteiten. Bijvoorbeeld de verhoogde woonheuvels uit de vroege middeleeuwen in en om Rhoon en Poortugaal. In de polders tussen de dijken zijn gedeeltelijk nog de eeuwenoude agrarische cultuurpatronen herkenbaar. Vooral ten zuiden van Poortugaal kent het agrarische landschap veel diversiteit. Met name dijkbermen en slootranden spelen in deze diversiteit een belangrijke rol.

Naast de tegenstelling land en water wordt het landschap ook gekenmerkt door de tegenstelling open en gesloten. Het noordelijke deel, met name tussen de kernen en de snelweg, bestaat in toenemende mate uit bos. Ten zuiden van Rhoon en Poortugaal heeft het landschap een open karakter met polders, grasland en dijken. Rond de Oude Maas wordt het landschap gekarakteriseerd door de rivier met haar groene oevers. De Oude Maas is van oorsprong een getijdenrivier met een opvallend groen karakter.

De huidige Oude Maas vormde de monding van de Maas, maar is nu nog slechts een benedenloop van de Rijn. Een kenmerk van een getijdenrivier is de overstroming van de buitendijkse gronden met vloedwater, twee keer per dag. Na afsluiting van de Haringvliet bleef de getijdenwerking in beperkte vorm bestaan. De vegetatie langs de rivier kenmerkt zich door griendbossen, ruigten, rietkragen en biezenvelden.

In het landelijke gebied tussen Rhooen en Portland wordt het karakter nu nog bepaald door open agrarisch landschap. In de toekomst wordt hier het landschapspark Buytenland ontwikkeld. Hierbij wordt de diversiteit in het gebied vergroot. Het deel boven de Essendijk wordt variabel en meer besloten van karakter, terwijl het deel ten zuiden van de Essendijk overwegend open blijft. Deze ontwikkeling sluit aan bij het eerder geconstateerde contrast tussen het besloten noorden en het open zuiden van de gemeente Albrandswaard.

De dijken vormen een prominent onderdeel van het landschap van Albrandswaard. Niet alleen in het landelijk gebied maar ook binnen de kernen vormen de dijken een fysieke herinnering aan een vroeger landschap. Veel oude dijken zijn in het huidige landschap opgenomen. Vooral in het buitengebied zijn de meeste nog duidelijk als dijk herkenbaar. Binnen de bebouwde kom zijn de dijken soms minder eenvoudig te herkennen. In eerste instantie is een dijk het gemakkelijkst te herkennen aan het grondlichaam, het hoogteverschil. Vaak zijn dijken beplant met bomenrijen. Deze beplanting kan een aanwijzing voor een oude dijk zijn. Net als beplanting kunnen ook begeleidende sloten op de aanwezigheid van een oude dijk wijzen, hetzelfde geldt voor oude bebouwingslinten. Als laatste kan een oude dijk vaak nog worden herkend aan de straatnaam.

dijkbeplanting

dijktaalud met bomen

dijksloot

dijkbebouwing

dijknaam

3.2.3 INFRASTRUCTUUR

De dijken vormen al eeuwen de doorgaande wegen van Nederland. Dit is goed te zien in het landschap van Albrandswaard. Niet alleen hebben de dorpen Rhooen en Poortugaal zich aan dijken ontwikkeld, de meeste historische infrastructurale lijnen worden door dijken gevormd. Deze dijken vormden voorheen de meest voor de hand liggende verbinding met de omliggende kernen.

Met de ontwikkeling van de technische mogelijkheden veranderde de schaal van de infrastructurale lijnen. Het huidige landschap van Albrandswaard wordt doorsneden door de snelweg A15 in het noorden, gevolgd door de metrolijn en de Groene Kruisweg. Deze laatste twee lijnen doorsnijden de kernen Rhooen en Poortugaal en het oude landschappelijke patroon van dijken. De laatste infrastructurale toevoeging is de verbindingsweg tussen Portland en Rhooen. Deze weg voert overwegend door open landschap met beplantingsaccent bij beide kernen.

3.2.4 STEDENBOUWKUNDIGE STRUCTUUR

Beide kernen zijn van oorsprong dijkdorpen. De diverse dijken spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van beide kernen. Niet alleen vormen de dijken de verbinding tussen de kern en het omliggende land, ook de uitbreiding vindt langs en tussen deze linten plaats. Gaandeweg worden de lagere gronden tussen de dijken opgevuld met nieuwe woonbuurten. Opvallend is dat de dijkstructuur in Rhooen beduidend fijnmaziger is dan die in Poortugaal. Ook zijn de dijken binnen de kern nadrukkelijker aanwezig. De woonbuurten tussen de dijken vormen in beide kernen een afspiegeling van de tijd waarin ze zijn ontwikkeld. Zo vormt de woonwijk tussen de Tijsjesdijk en de Essendijk in Rhooen een duidelijk voorbeeld van een hofjeswijk uit de jaren zeventig van de vorige eeuw. Een naar binnen gekeerde wijk met veel groen, vooral in de randen. De wijk rond de Landheer in Poortugaal is een typisch voorbeeld van een wijk uit de jaren negentig uit de twintigste eeuw. Een heldere sterke opzet met een centrale groenstructuur en veel (kleine) bomen. Ook de nieuwe wijk Valkensteyn in het noorden van Poortugaal kent een heldere, overzichtelijk opzet met een sterke centrale groenstructuur. Voor beide kernen geldt dat de uitbreidingsmogelijkheden voor de toekomst beperkt zijn. De nieuwe wijk Kasteeltuinen op het sportcomplex aan de Albrandwaardseweg in Poortugaal biedt ruimte aan een bescheiden hoeveelheid nieuwe woningen. In Rhooen zijn er plannen de nieuwbouwlocatie Essendael te ontwikkelen tussen de kern en het sportcomplex De Omloop.

Portland is de nieuwe Vinexwijk bij de kern Rhooen. Door de schaal en ligging fungeert Portland als een zelfstandige kern. De stedenbouwkundige structuur van Portland wordt gekenmerkt door een eenduidige en planmatige opzet. Iedere buurt is gesitueerd op een eigen eiland. De centrale ontsluitingsstructuur wordt ondersteunt door bomen. De overgang tussen Portland en het buitengebied wordt gevormd door een landschappelijke groenzone.

3.2.5 UITGANSPUNTEN BOMENSTRUCTUUR

De diverse structuren in de vorige paragrafen bepalen het huidige beeld van de gemeente Albrandswaard. Door deze structuren te ontrafelen, ontstaat een helder beeld van de opbouw van de gemeente Albrandswaard. De gewenste bomenstructuur wordt op deze structuren afgestemd. Hierdoor ontstaat een waardevolle en karakteristieke bomenstructuur die past binnen de kernen van de gemeente Albrandswaard.

Van oudsher zijn de dijken bepalend geweest voor het aanzicht van dit gebied. De dijken markeren de (oude) scheidingslijnen tussen land en water. Bovendien vormen ze de basis voor de ontwikkeling van dit gebied.

Voor de landschappelijke structuur van Albrandswaard zijn vooral de verschillende gradiënten bepalend. Van open naar besloten, van droog naar nat, van historisch tot hedendaags. Tussen al die gradiënten vormen de dijken het verbindende element in het landschap. De bomenstructuur sluit hierop aan door het versterken van de dijken en polderlijnen met bomen, de toepassing van losse en strakke structuren (boomgroepen, korte bomenrijen en solitair) en het toepassen van soorten die passen bij de landschappelijke ondergrond.

De wegenstructuur geldt als belangrijk uitgangspunt. In het categoriseringsplan zijn de belangrijkste ontsluitingswegen voor de kernen opgenomen. Door deze wegen te begeleiden met een herkenbare structuur wordt het belang van de weg als ontsluiting benadrukt. Samen met de oude wegenstructuur, grotendeels overeenkomstig met het dijkenpatroon, vormen deze lijnen een belangrijke onderligger voor de bomenstructuur.

Uit de stedenbouwkundige structuur blijkt het belang van de oude dijken voor de ontwikkeling van de kernen. Niet alleen vormen de dijken vaak de grens tussen verschillende wijken, ze bieden tevens de verbinding tussen kern en buitengebied en vormen een groen lint tussen de bebouwing. Binnen de wijken sluit de bomenstructuur aan op de ontsluitingsstructuur. Hiermee wordt eveneens de stedenbouwkundige structuur ondersteund.

Uit het bovenstaande kunnen de volgende uitgangspunten voor de bomenstructuur worden afgeleid:

- versterken van de dijkstructuur,
- gelijktijdig versterken van de historische structuur,
- versterken van de infrastructuurle lijnen,
- ondersteunen van de stedenbouwkundige structuur,
- versterken van de polderstructuur.

In de kernen dijken en ontsluitingswegen waar mogelijk voorzien van een doorgaande laanbeplanting. In het buitengebied worden de dijken her en der voorzien van laanbeplanting (verspringende structuur), waardoor doorzichten naar het landschap ontstaan. De nevenstructuur aansluitend op stedenbouwkundige structuur van de wijken versterken.

polderlijn begeleidt door essen

oude dijk beplant met lindes

bocht geaccentueerd met bomen

nevenstructuur Landheer benadrukt wijkontsluiting

3.3 BOMENSTRUCTUUR POORTUGAAL

3.3.1 HUIDIGE BOMENSTRUCTUUR

Hoofdstructuur

Kenmerkend voor Poortugaal zijn op de eerste plaats de jonge bosgebieden in het noorden. In de toekomst krijgt de dorpsrand van Poortugaal een meer besloten en groen karakter. De oude dijken krijgen extra aandacht door begeleidende bomenrijen. Op vergelijkbare wijze worden de polderlijnen en recentere infrastructuur lijnen benadrukt. Vanaf de dijken ten zuiden van de kern ontvouwt zich een fraai uitzicht over het open landschap.

Kenmerkende onderdelen van de hoofdstructuur:

- Oude dijken; met name de Albrandswaardsedijk en de Slot Valkensteinsedijk worden gekenmerkt door een kleinschalig, divers karakter. Korte rijen of clusters worden afgewisseld met verspreide solitair. Langs de dijken worden overwegend es en wilg toegepast.
- Regionale infrastructuur; de metrolijn en de Groene Kruisweg worden omgeven door veel bomen in bosplantsoen. Het betreft diverse soorten, zoals els, es, linde en eik.
- Polderlijnen; de oude ontginningsassen Albrandswaardseweg en Schroeder van der Kolklaan vormen lange lijnen in de structuur van Poortugaal. De bomen langs de Albrandswaardseweg en de Schroeder van der Kolklaan maken deel uit van de hoofdstructuur. Het betreft overwegend essen van variabele leeftijd. Langs de Schroeder van der Kolklaan staan voornamelijk oude exemplaren, delen van de Albrandswaardseweg zijn recent aangeplant.
- Kern; in de kern is een versnipperde structuur aanwezig. De oude lijnen zijn gedeeltelijk beplant met bomenrijen en boomclusters. Ook de huidige hoofdontsluiting is slechts gedeeltelijk beplant. De bomenstructuur benadrukt hierdoor onvoldoende de belangrijkste ontsluitingswegen, met name in de omgeving van de F. van de Poest-Clementlaan.

Nevenstructuur

De nevenstructuur bestaat uit bomen die de structuur in de wijken ondersteunen. Iedere wijk heeft hierbij een eigen structuur.

- Rond het centrum van Poortugaal is een kleinschalige structuur aanwezig. Boomgroepen en korte rijen staan in grasveldjes en beplanting.
- De oude boomgaard bij de Kamperfoelie vormt het groene hart van het zuid-westelijk deel van Poortugaal. In de wijk wordt het beeld bepaald door losse structuren van boomgroepen.
- De wijkontsluitingswegen van de jongste uitbreidingen worden begeleidt door een herkenbare structuur. De lus gevormd door de Landheer en de Blaakse Wetering/Oostdorpseweg vormen een duidelijke structuur binnen de wijk.

3.3.2 UITGANGSPUNTEN

De oude dijken en polderlijnen vormen de basis voor een herkenbare structuur. De bomenstructuur ondersteunt de ontsluitingsstructuur. Binnen de kernen gebeurt dit waar mogelijk door bomenrijen. Wanneer de ruimte voor een bomenrij ontbreekt kan met een herhaling van boomgroepen een herkenbare structuur worden gecreëerd. Op wijkniveau wordt de structuur ondersteund met bomenrijen en boomgroepen.

3.3.3 GEWENSTE BOMENSTRUCTUUR

De gewenste structuur sluit aan op de historische onderlegger van dijken en polderlijnen en de stedenbouwkundige structuur van de diverse wijken.

Hoofdstructuur

- De dijken versterken als dragers van de hoofdstructuur in de kernen. De dijken zorgen tevens voor de verbinding met het buitengebied. Het kleinschalige en diverse karakter van de oude dijken behouden en versterken door plaatselijk bomen aan te planten.
- Regionale lijnen (metro en Groene kruisweg) benadrukken met bomen. Langs de Groene Kruisweg wordt dit vorm gegeven door bomenrijen.
- De doorgaande polderlijnen welke de hoofdontsluiting vormen, worden benadrukt door begeleiding met bomenrijen. Langs de Albrandswaardseweg dient deze structuur te worden uitgebreid.
- De entrees worden benadrukt door bomen als accent.

Nevenstructuur

- Ondersteunen en versterken van de wijkstructuur.
- Lijnen vanuit de onderliggende polderstructuur kunnen extra geleding tussen de woonwijken realiseren.

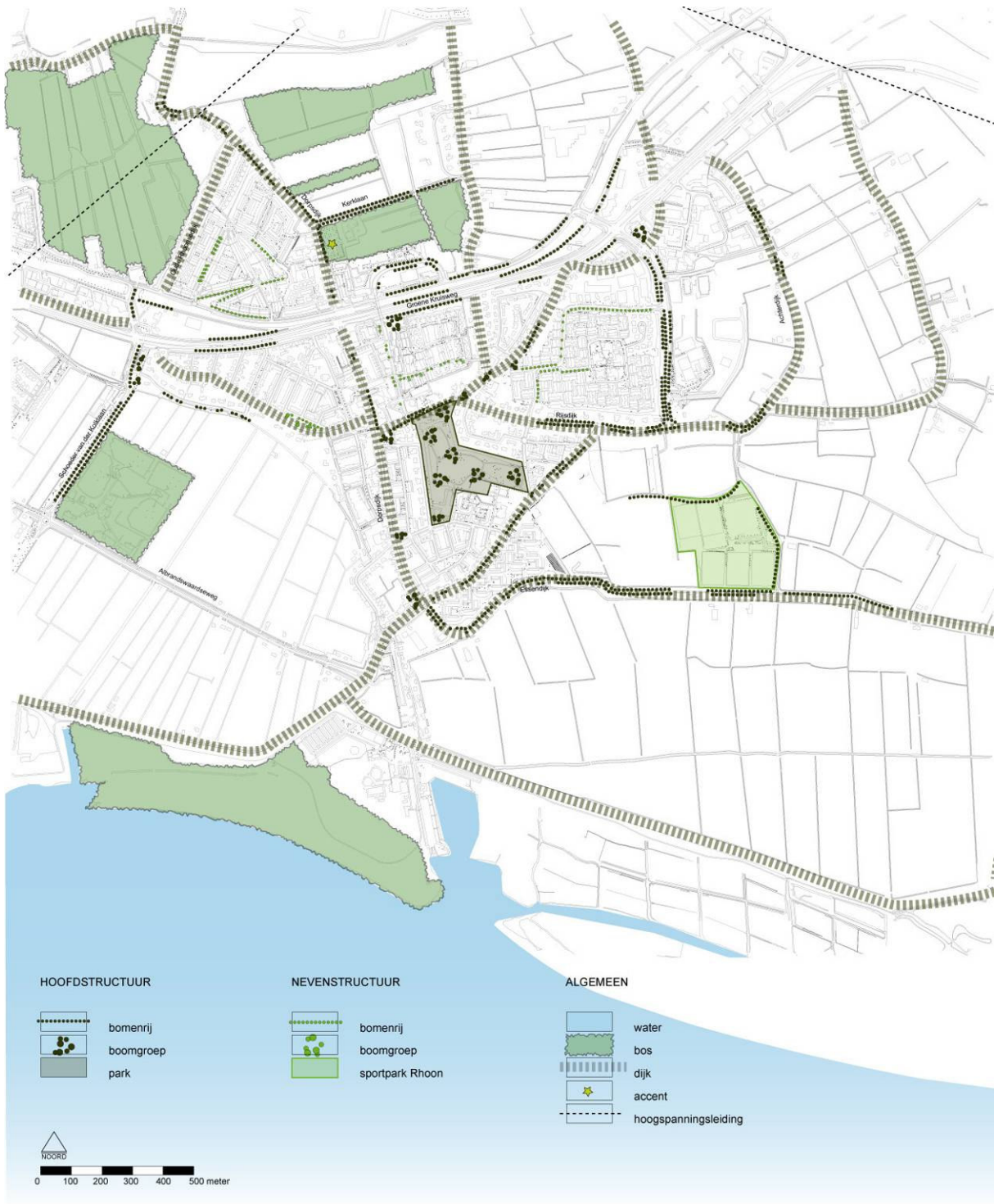
3.3.4 VERBETERVORSTELLEN

De gewenste boomstructuur is ten dele aanwezig. De verbetervoorstellen hebben betrekking op het versterken van de aanwezige structuren, door bijvoorbeeld bomenrijen aan te vullen en specifieke locaties (entree, historische locaties) te benadrukken.

- Bomenrijen langs de Groene Kruisweg en de spoorlijn aanvullen, waardoor een doorgaande bomenrij langs de groene kruisweg en een taludbeplanting met bomen en bosplantsoen langs de spoorlijn ontstaat.
- Bomenrij langs de Albrandswaardseweg doorzetten in de polder (4).
- Versterken hoofdstructuur in de dorpskern door verspreide solitaire toe te passen (1).
- Benadrukken van de entrees aan de Groene Kruisweg met boomaccenten.
- Landschappelijke inpassing van het nieuwe sportterrein met stroken singelbeplanting en bomenrijen (3).
- Benadrukken bijzondere locatie in het historische centrum zoals de terpen.
- Nevenstructuur aanwenden ter geleding van woonwijken zoals bij de nieuwe woonwijk op de locatie van het huidige sportterrein (2).

verspreide solitaires als structuurversterkende maatregel

3.4 BOMENSTRUCTUUR RHOON

3.4.1 HUIDIGE BOMENSTRUCTUUR

De groene aankleding van kasteel Rhoon, het centraal gelegen J.C.-park en het sportpark zijn drie grote groengebieden, die de groene uitstraling van Rhoon bepalen. Daarnaast spelen de dijken, veelal voorzien van bomenrijen, een belangrijke rol.

Hoofdstructuur

De huidige bomenstructuur van Rhoon wordt bepaald door :

- Oude dijken; het fijnmazige netwerk van dijken wordt door enkel- en dubbelzijdige bomenrijen benadrukt. Het betreft voornamelijk essen en lindes. Deze dijken zijn ook in de kern sterk beleefbaar. Bomenrijen maken de dijken in de kern nog beter zichtbaar.
- Regionale infrastructuur; de metrolijn en de Groene Kruisweg worden gedeeltelijk begeleid door bomenrijen
- Groenvlakken; het landgoed rond het kasteel van Rhoon en het park zijn herkenbare groenvlakken in de hoofdstructuur. De volwassen bomenrijen en boomgroepen zijn sterk beeldbepalend. Rond kasteel Rhoon wordt het beeld bepaald door strakke boomvlakken met linde en beuk. De boomgroepen in het park bestaan voornamelijk uit treurwilg en plataan.
- Kern; de bomenstructuur binnen de kernen ligt met name op de dijken. Het gaat hierbij om zowel bomenrijen, boomgroepen en verspreide solitaire.

Nevenstructuur

De bomen van de nevenstructuur ondersteunen de ontsluitingsstructuur en de stedenbouwkundige structuur van de verschillende wijken.

- Rond het centrum liggen enkele rechtlijnig opgezette wijken. De bomenstructuur sluit hier middels begeleidende bomenrijen gedeeltelijk op aan.
- Het zuidelijk deel van Rhoon bestaat met name uit hofjes en kleine groengebiedjes. Boomgroepen, veelal met beperkte groeirimte, zorgen voor een groene aankleding.
- Het groen in de wijk Ghijseland bestaat uit brede berm met bomen. Het betreft zowel bomen van eerste (wilg) als derde grootte (appel, meidoorn)

Tijesdijk met fraaie rij lindes

boomgroepen in park behoren tot de hoofdstructuur

brede bermen bieden een goede groeiplaats

beperkte ruimte bomen centrum Rhoon

3.4.2 UITGANGSPUNTEN

Oude dijken met bomenrijen vormen de basis. Deze dijken behoren in veel gevallen tot de ontsluitingsstructuur. Binnen de wijken wordt de hoofdontsluiting ondersteund door bomen.

3.4.3 GEWENSTE BOMENSTRUCTUUR

Hoofdstructuur

- Oude dijken versterken met bomenrijen, inclusief Dorpsdijk. De dijkbeplanting in Rhoon heeft een minder kleinschalig karakter als de dijkbeplanting in Poortugaal. In Rhoon kenmerkt de dijkbeplanting zich voornamelijk door rijen essen en lindes.
- Regionale lijnen versterken door de bestaande bomenrijen aan te vullen.
- Het landgoed rond het kasteel van Rhoon en het J.C.-park vormen de grote structurele groene vlakken in de kern Rhoon.
- Entree en centrumgebied accentueren met bomen. Bij de herinrichting van het centrum moeten de mogelijkheden van bomen in het centrumplan nadrukkelijk worden bekeken.

Nevenstructuur

- Bomenrijen ondersteunen de infrastructuur van de wijken. De wijkontsluitingswegen worden voorzien van een begeleidende bomenrij passend binnen de beschikbare ruimte en overeenkomstig met de maat en schaal van de straat.

3.4.4 VERBETEROORSTELLEN

De verbetervoorstellen zijn enerzijds gericht op de hoofdstructuur, waarbij de nadruk ligt op het versterken van de dijken. Daarnaast worden in de wijken de wijkontsluitingen benadrukt door het toepassen van korte rijen of verspreide solitair.

- Bomenrijen aanvullen langs de Groene Kruisweg en de spoorlijn, waardoor een doorgaande bomenrij langs de Groene Kruisweg en een taludbeplanting langs de spoorlijn ontstaat.
- De nieuwe verbindingsweg tussen Rhoon en Portland bij binnenkomst van de kern begeleiden met een rij bomen (4).
- Dorpsdijk opnieuw beplanten met een stevige bomenrij (2).
- Accenten aanbrengen bij entree en winkelcentrum door middel van een bijzondere beplanting (1).
- Verhelderen wijkstructuren door het toevoegen van bomenrijen langs wijkontsluitingswegen (3).
- Waar mogelijk de oude dijken accentueren (5).

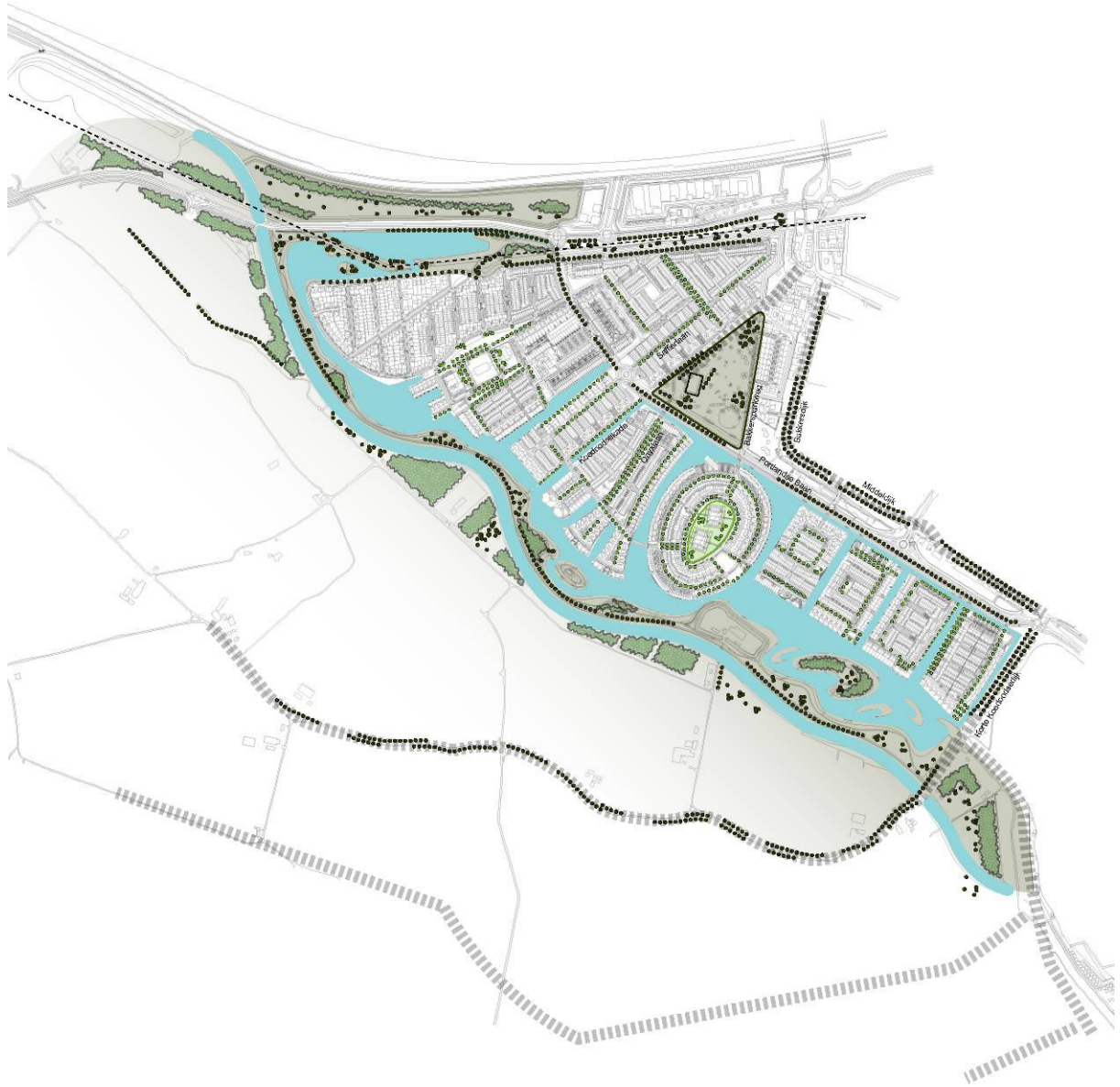
dorpsdijk opnieuw voorzien van een stevige boomstructuur

wijkontsluiting versterken

oude dijk accentueren met een enkele boom

HOOFDSTRUCTUUR

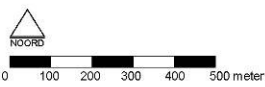
- bomenrij
- boomgroep
- wijkpark Portland

NEVENSTRUCTUUR

- bomenrij
- boomgroep
- buurtpark

ALGEMEEN

- water
- bos
- dijk
- accent
- hoogspanningsleiding

3.5 BOMENSTRUCTUUR PORTLAND

3.5.1 HUIDIGE BOMENSTRUCTUUR

Hoofdstructuur

In de kern Portland speelt water een belangrijke structurerende rol. Van de oude polderstructuren resteren nog de Koedood en een aantal oude dijken. De zone rond de Koedood vormt in de toekomst de landschappelijke overgangszone tussen wijk en buitengebied. De kern is opgebouwd uit verschillende eilanden, gekoppeld aan een centrale ontsluitingsas. Deze as is gemarkeerd met een bomenrij en een vaart.

Nevenstructuur

Een deel van de wijken van Portland ligt letterlijk op een eigen eilandje. Ieder eilandje heeft een eigen structuur welke wordt onderstreept met een eigen bomenstructuur. Deze bestaat enerzijds uit een begeleidende structuur van bomen langs de waterkant. Daarnaast komen in de buurten diverse wegbegeleidende structuren van boomgroepen en bomenrijen voor. Deze bomenrijen hebben in veel gevallen een beperkte groeiruimte in de verharding. In de jongste uitbreidingen is meer ruimte voor bomen, al komen ook hier bomenrijen voor met een zeer beperkte groeiruimte. De meeste bomen staan echter in beplanting of gras. Naast de langgerekte structuren worden hier boomgroepen in gras toegepast.

3.5.2 UITGANGSPUNTEN

De diverse wijken worden omgeven door water en dijken. Zij zijn de belangrijkste structuurdragers binnen de kern Portland. De landschappelijke zone Koedood en de watergangen in de wijk worden begeleid door boomgroepen en bomenrijen. De enkele dijken in deze kern zijn beplant met bomenrijen. De centrale as is beplant met een enkele rij bomen. In de wijken vormen de bomen een eigen structuur, waarbij de groeiruimte van bomen een belangrijk aandachtspunt is.

beperkte ruimte belemmert de ontwikkeling van de boom

ontsluitingsweg Portland begeleidt door linde en plataan

HOOFDSTRUCTUUR

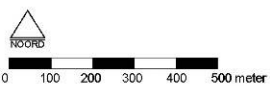
- bomenrij
- boomgroep
- wijkpark Portland

NEVENSTRUCTUUR

- bomenrij
- boomgroep
- buurtpark

ALGEMEEN

- water
- bos
- dijk
- accent
- hoogspanningsleiding
- verbetervoorstellen

Koedoodzone beplant met losse structuur boomrijen

3.5.3 GEWENSTE BOMENSTRUCTUUR

Hoofdstructuur

- Versterken van de polderstructuur door het accentueren van de oude dijken.
- De Koedood zone ontwikkelen als landschappelijke overgangszone tussen kern en buitengebied.
- De accentuering van de centrale as met een enkele boomrij doorzetten. De rotondes op deze centrale as accentueren.
- De entrees vanuit Barendrecht en Rhoon accentueren met bomen.
- De nieuwe weg tussen Rhoon en Portland bij de entree van de kern accentueren met een boomrij.

Nevenstructuur

- Nevenstructuur ondersteunt de eilandbenadering van de kern. De ontsluitingswegen van de buurten worden waar mogelijk begeleidt met bomen. Hierbij dient meer aandacht te worden besteed aan een ruime groeiplaats.

3.5.4 VERBETERVOORSTELLEN

- Oude dijken beplanten met boomrijen zoals aanvulling van de boomstructuur op de dijk in wijkpark Portland (2).
- Accenten aanbrengen bij rotondes en entrees.
- Boomrij langs centrale as doorzetten.
- De nieuwe weg tussen Rhoon en Portland bij de entree van de kern accentueren met een enkele rij essen (1).

accentueren nieuwe weg bij entree kern

aanvullen knotwilgen op de dijk in park Portland

4 Bomenbeheer

4.1 REGULIER BEHEER

Regulier beheer omvat de werkzaamheden welke met een bepaalde regelmaat terugkeren. Door deze werkzaamheden op het juiste moment uit te voeren, wordt achterstallig onderhoud voorkomen.

Alvorens het gewenste eindbeeld te bereiken doorloopt de boom een aantal levensfasen. De fase waarin de boom verkeert wordt bepaald door omvang, plantjaar, vitaliteit, standplaats en duurzaamheid. Een snelgroeiende boom als de populier is eerder volgroeid dan een duurzamere boom als de eik.

jeugdfase

halfwasfase

volwasfase

eindfase

Levensfase en onderhoud	
Jeugdfase	In deze fase vertonen de bomen met name lengtegroei. Het onderhoud (begeleidingssnoei) is intensief, zodat de boom zich voorspoedig kan ontwikkelen. Hierbij worden allereerst de takken verwijderd welke een verkeerde groei vertonen (dubbele toppen, zuigers, plakoksels, takparen). Het betreft frequente ingrepen met een beperkte omvang.
Halfwasfase	De lengtegroei maakt in deze fase steeds meer plaats voor diktegroei. Het onderhoud bestaat uit begeleidingssnoei, waarbij de nadruk ligt op het opkronen van de boom.
Volwasfase	Tot deze fase behoren alle bomen waarvan de gehele kroon tot de definitieve kroon behoort (niet meer opkronen). De omvang van de kroon neemt echter nog wel toe, zij het in een lager tempo. Middels onderhoudssnoei wordt de boom verder begeleid. Probleemtakken en dood hout worden hierbij verwijderd. Zware ingrepen zijn niet gewenst, maar kunnen in geval van achterstallig onderhoud noodzakelijk zijn.
Eindfase	De omvang van de boom neemt niet meer toe. Doordat de flexibiliteit van de boom afneemt, is extra aandacht noodzakelijk. Onderhoudssnoei wordt dan ook geleidelijk vervangen door veiligheidssnoei. Wanneer de kroon te zwaar wordt ten opzichte van de draagkracht van de boom, wordt de kroon ingenomen of uitgelicht.

Tijdig en regelmatig snoeien is van groot belang voor het ontwikkelen van een duurzame bomenstructuur. Momenteel wordt aan de hand van de levensfase waarin de boom zich bevindt, bepaald met welke frequentie de boom gesnoeid dient te worden. Met name jonge bomen dienen frequent (1 keer per 3 tot 5 jaar) te worden gesnoeid. Deze zogenaamde begeleidingssnoei moet ervoor zorgen dat de boom het gewenste eindbeeld bereikt en zo in de toekomst niet voor overlast zorgt.

In de toekomst is het wenselijk voor het onderhoud uit te gaan van het gewenste eindbeeld ofwel boomtype. Aan de hand van dit gewenste eindbeeld en het huidige boombeeld kunnen in dat geval de snoeimaatregelen worden bepaald. Door het boombeheer te baseren op het boombeeld, kan het ontstaan van achterstallig onderhoud worden voorkomen.

In de oudere wijken van Poortugaal en Rhoon komen bomen voor met een achterstallig of verwaarloosd boombeeld. Dit uit zich in de aanwezigheid van zuigers, plakoksels en dikke takken laag in de kroon bij oudere bomen. Waarschijnlijk is dit het gevolg van onvoldoende snoei. Het is belangrijk deze gebreken in de toekomst in een vroeg stadium te voorkomen, zodat de levensduur van de bomen wordt vergroot.

Door de jongste uitbreidingen kent Albrandswaard een relatief grote hoeveelheid bomen waarbij begeleidingssnoei noodzakelijk is. Om een duurzame bomenstructuur te ontwikkelen, is gedegen onderhoud in deze fase zeer belangrijk. Zo kan ook worden voorkomen dat zware (dure) ingrepen in de toekomst noodzakelijk zijn.

Het snoeionderhoud dient planmatig te worden uitgevoerd. Tot op heden werd dit uitgevoerd door de eigen dienst. In 2008 zal het reguliere snoeionderhoud worden uitbesteed aan de hand van een RAW-bestek. Dit bestek zal mede worden gebaseerd op het beheeradvies dat aan de hand van een VTA-inspectie, waarbij ook de beheertoestand van de bomen wordt bekeken, in 2007 wordt opgesteld.

Het bomenbestand van de gemeente Albrandswaard omvat circa 9500 bomen. Het reguliere beheer van deze bomen is afhankelijk van de levensfase waarin de boom zich bevindt. De jaarlijkse kosten per boom zijn derhalve ook afhankelijk van de levensfase. Deze bedragen gemiddels €8,- per boom per jaar. De totale reguliere kosten voor het onderhoud worden geraamd op €76.000,-¹.

In deze raming zijn een aantal aannames gedaan. De verdeling van het bomenbestand in de diverse fasen is ingeschat aan de hand van een veldbezoek. In alle fasen zijn de snoeiwerkzaamheden opgenomen, waarbij afhankelijk van de fase 1*/3 jaar tot 1*/7 jaar wordt gesnoeid. In jeugdfase is ook het verwijderen van waterlot en de controle/verwijderen van boompaal en –band opgenomen. Een VTA-inspectie is opgenomen voor de halfwas-, volwas- en eindfase. De VTA-inspectie zal 1 keer per 3 jaar worden uitgevoerd. Eenmalige kosten ten behoeve van het vervangen en inboeten van bomen alsmede het water geven van jonge bomen is niet in deze raming opgenomen.

Jonge bomen Portland vragen om begeleidingssnoei

¹ Kosten zijn incl. staartkosten, excl. btw, prijspeil maart 2007

doorgaande stam ontbreekt, dikke taken dicht opeen

bomen in laan kort opeen geplant

grote groep bomen, dunnen niet meer mogelijk

bomen in krappe boomspiegel leiden tot opdruk verharding

4.2 EENMALIGE BEHEERMAATREGELEN

Op diverse locaties komen onvolkomenheden voor, welke middels een eenmalige ingreep kunnen worden opgeheven.

- Doordat onvoldoende beheer heeft plaats gevonden, treedt momenteel achterstalligheid in onderhoud op. De vitaliteit van de bomen kan hierdoor afnemen, waardoor in de toekomst gevaarlijke situaties kunnen ontstaan. Per boom met een achterstallig of verwaarloosd boombeeld moet door een boomverzorger worden beoordeeld welke takken alsnog weggenomen moeten/kunnen worden. Takken die gevaar opleveren moeten altijd weggenomen worden. Wanneer deze maatregelen eenmalig zijn uitgevoerd, kunnen de bomen worden opgenomen in het reguliere beheer.
- In de kernen Rhooen en Poortugaal zijn bomen vaak kort opeen geplant. Lanen en boomgroepen in parken bestaan vaak uit te veel bomen. De bomen kunnen hierdoor niet vrij uitgroeien en vragen extra onderhoud. Per situatie moet worden afgewogen of de bomen gedund moeten worden. Door te dunnen neemt het aantal te beheren bomen af en krijgen de gehandhaafde bomen meer groeiruimte. Dit leidt tot een fraaiër beeld. Dit is echter niet in alle gevallen mogelijk. Soms bestaat een boomgroep uit te veel bomen of is te lang gewacht met dunnen. In deze gevallen levert dunnen geen fraai beeld op en is derhalve niet wenselijk.
- In Portland komen veel bomen in verharding voor. Het betreft vaak kleine boomspiegels (<1 m²). In de toekomst zal hier, mede door de keuze voor bomen van eerste grootte, opdruk van de verharding gaan plaats vinden. Het verruimen van de boomspiegel kan een oplossing bieden. In veel gevallen is dit vanwege de beperkt beschikbare ruimte echter niet mogelijk.

4.3 BOOMVEILIGHEIDSCONTROLES

Wanneer bomen schade aanrichten bij of aan derden, zal de eigenaar van de boom bij onvoldoende zorg voor de boom aansprakelijk worden gesteld. De eigenaar heeft namelijk een zorgplicht ten aanzien van de bomen.

Op de eerste plaats heeft de boomeigenaar een algemene zorgplicht. Dit houdt in dat de bomen regelmatig en systematisch op deskundige wijze worden beoordeeld.

Op plaatsen met een verhoogde gevaarzetting dienen bomen jaarlijks gecontroleerd te worden, de zogenaamde verhoogde zorgplicht. Verhoogde gevaarzetting is onder andere afhankelijk van de verkeersdrukte (stadscentrum, rijksweg), omvang van de boom en de toestand waarin de boom verkeerd.

Wanneer tijdens een controle uitwendige gebreken of symptomen van inwendige gebreken worden vastgesteld, geldt de onderzoeksplicht. In dat geval moet worden onderzocht welke maatregelen noodzakelijk zijn om de risico's te minimaliseren. Deze zijn uiteraard afhankelijk van de aard en ernst van de gebreken.

In Albrandswaard wordt de algemene zorgplicht ingevuld middels een visuele beoordeling volgens de VTA-methode. Tijdens deze beoordeling wordt enerzijds gelet op de conditie van de boom (blad, scheutlengte, aantastingen e.d.). Anderzijds wordt de breukgevoeligheid (verzwakkingssymptomen, beschadigingen e.d.) en de stabiliteit (scheefstand, wortelaanzetten) beoordeeld. Deze VTA-controle wordt uitgevoerd door een gespecialiseerd bedrijf. Aan de hand van de inspectie kan worden bepaald voor welke bomen eventueel een verhoogde zorgplicht of onderzoeksplicht geldt.

Structureel budget beschikbaar stellen om bomen periodiek middels de VTA-methode te controleren.

4.4 ZIEKTEN EN PLAGEN

Diverse ziekten en plagen tasten bomen aan. Om verspreiding van de ziekte en overlast voor bewoners te voorkomen dient bij signalering van de ziekte direct te worden ingegrepen.

De volgende ziekte en plagen verdienen in Albrandswaard de aandacht:

Kastanjemineermot

De kastanjemineermot zorgt voor een bruine verkleuring van de bladeren en vroegtijdige bladval. De kastanjemineermot overwintert in het afgevallen blad aan de voet van de boom. Het jarenlang kaalvreten heeft vooral conditieverval bij de bomen tot gevolg.

Bestrijding:

- Afgevallen blad zoveel mogelijk afvoeren. Dit voorkomt dat het insect overwintert. Bij zwaar aangetaste locaties binnen de dorps- en wijkstructuur wordt daarom aanbevolen intensiever blad te ruimen.
- Biologische bestrijding is nog niet mogelijk. Wel lijken verschillende mezensoorten en sluipwespen de kastanjemineermot te eten.

Bloedingsziekte

Op de stam en gesteltakken van de paardenkastanje ontstaan roestbruine vlekken welke een donkerbruine stroperige vloeistof afscheiden. In de nazomer stopt deze vochtafscheiding en drogen deze vlekken in. In het daarop volgende jaar verdroogt de bast rond de vlekken en sterft af.

De kastanjabomen aan de Dorpsdijk-zuid te Rhoon zijn omwille van deze ziekte geveld.

Bestrijding:

- Bomen niet snoeien. Wanneer bomen toch gesnoeid moeten worden dient het gereedschap na elke boom te worden ontsmet.
- Zieke bomen hoeven niet direct te worden gerooid. Wanneer de bomen een gevaar voor hun omgeving vormen, moeten ze worden verwijderd. Het restmateriaal kan worden verbrand bij een vuilverbranding of worden gecomposteerd.

Iepziekte

Iepziekte wordt veroorzaakt door een schimmel die zich via de iepenspintkever en via wortelcontract kan verspreiden. De schimmel verspreidt zich door de houtvaten, waarop de boom de vaten afsluit. Door het afsluiten van de houtvaten verdroogt de boom en sterft af.

Bestrijding:

- Jaarlijkse controle iepen om tijdig eventuele aantasting te signaleren.
- Aangestaste bomen dienen te worden geveld en ontschorst. De schors dient te worden vernietigd.

Watermerkziekte

De watermerkziekte komt voor bij veel wilgensoorten. Door toedoen van de bacterie *Brenneria salicis* verwelken takken of delen van de kroon als gevolg van verstopping van de houtvaten. De bruine bladeren blijven meestal enkele weken aan de boom zitten. De takken hebben een waterachtige, doorzichtige, oranjebruine kleur. Uit de aangestaste takken komt kleverig, waterig vocht dat zwart opdroogt. Uiteindelijk breidt de ziekte zich over de gehele kroon uit, waardoor de boom afsterft.

Bestrijding:

- Aangestaste bomen zo snel mogelijk verwijderen.

Lindenbladluis

De bladluizen voeden zich met sappen van bladeren en jonge scheuten van bomen. Door het spijsverteringsorgaan van de luis wordt honingdauw geproduceerd. De honingdauw trekt schimmels aan, waardoor roetdauw ontstaat. Deze dauwsoorten veroorzaken een kleverige plaklaag op de bladeren. Dit leidt tot 'drup', wat als hinderlijk wordt ervaren, doordat het een soort plaklaag vormt die terecht komt op auto's die onder de linde geparkeerd staan.

Bestrijding:

- Preventief aantasting voorkomen door soorten aan te planten die niet gevoelig zijn, zoals T. euchlora en T. tomentosa 'Brabant'. Probleembomen kunnen beter niet worden toegepast boven parkeerplaatsen.
- Bestrijding kan beperkt geschieden door het uitzetten van lieveheersbeestjes.

5 Waardevolle bomen

5.1 BESCHERMING BOMEN

beschermen bomen voorkomt ongewenste kap

waardevolle bomen in de kern Poortugaal

onder andere vanuit cultuurhistorisch oogpunt waardevolle leilinden

In de gemeente Albrandswaard is het niet noodzakelijk een kapvergunning aan te vragen voor de kap van een boom. Bewoners, bedrijven en instanties zijn vrij in het kappen van bomen welke op hun eigendom staan. Dit houdt tevens in dat waardevolle (monumentale) bomen geen bescherming kennen. Deze bomen zijn, samen met de vastgelegde structuren, beeldbepalend voor de gemeente Albrandswaard. Het is dan ook belangrijk deze bomen te behouden.

Ook zonder het vaststellen van een kapbeleid kunnen waardevolle bomen worden beschermd. Zo kunnen monumentale bomen worden aangemeld bij de Bomenstichting. De Bomenstichting plaatst deze bomen op een lijst, waardoor de meest waardevolle bomen van Albrandswaard voor iedereen zichtbaar zijn. Deze lijst biedt echter geen garanties voor het behoud van de bomen.

Tevens kunnen waardevolle bomen worden beschermd middels een kapvergunning of het bestemmingsplan. De standplaats van de boom kan in het bestemmingsplan worden aangemerkt als groeiplaats van een waardevolle boom. Op deze manier is de locatie beschermd tegen andere ontwikkelingen op de betreffende locatie.

Waardevolle bomen beschermen door standplaats op te nemen in het bestemmingsplan.

5.2 LIJST WAARDEVOLLE BOMEN

In de gemeente Albrandswaard zijn op diverse locaties fraaie, volledig uitgegroeide bomen aanwezig. Om inzicht te krijgen in het aantal en de diversiteit van deze waardevolle bomen is het aan te raden een lijst met waardevolle bomen op te stellen.

Diverse criteria zijn bepalend voor het feit of een boom op de lijst waardevolle bomen wordt opgenomen. Met behulp van een puntensysteem kan de afweging worden gemaakt of de diverse criteria voor een bepaalde boom zwaar genoeg wegen om deze op te nemen op de waardevolle bomenlijst.

De criteria welke in het puntensysteem worden opgenomen zijn afhankelijk van de lokale situatie en de wensen van de gemeente Albrandswaard. Hiervoor is geen standaard.

Voorbeelden van deze criteria zijn:

- Boomsoort
- Omvang van de boom
- Levensverwachting
- Groeivorm
- Cultuurhistorische waarde
- Zichtbaarheid/beeldbepalendheid van een boom

De diverse criteria kunnen ten opzichte van elkaar verschillend worden gewaardeerd. Aan de hand van een wegingsfactor per criterium kunnen deze onderling worden afgewogen. Uiteindelijk komt voor iedere boom een bepaalde score tot stand. Door een grenswaarde vast te stellen, kan worden bepaald welke bomen als waardevol worden aangemerkt. In bijlage 3 is een voorbeeld scoreberekening opgenomen.

5.3 BESCHERMING BOMEN BIJ WERKZAAMHEDEN

Diverse type werkzaamheden kunnen hierbij schade aan bomen veroorzaken. Te denken valt aan:

- Graafwerkzaamheden, bijvoorbeeld ten behoeve van kabels en leidingen
- Grondwaterstandsverlaging ten behoeve van bouwwerkzaamheden
- Ophogen of afgraven van het terrein
- Opslag van bouwmaterialen
- Plaatsing van containers en bouwketen

Uitgangspunt bij werkzaamheden is dat in de kroonprojectie niet gewerkt mag worden. Dit is echter niet in alle gevallen mogelijk. Wanneer werkzaamheden binnen de kroonprojectie noodzakelijk zijn, zal de gemeente erop toe moeten zien dat deze werkzaamheden geen nadelige gevolgen hebben voor de boom.

Dit toezicht kan worden uitgevoerd aan de hand van een lijst met voorschriften die gehanteerd moeten worden bij werkzaamheden. De lijst wordt verstrekt bij de verlening van de bouwvergunning. Deze voorschriften kunnen betrekking hebben op:

- Bescherming van stam en wortels
- Vrijhouden van de kroonprojectie van bouwverkeer, schadelijke stoffen, opslag bouw materiaal en keten
- Beperking van schade bij aanleg van kabels en leidingen
- Grondwaterstandwijziging rond de boom
- De inrichting van het terrein rond de boom

Deze voorschriften kunnen ook worden opgenomen in bestekken van de gemeente, zodat bomen voldoende worden beschermd bij bijvoorbeeld reconstructies van wegen.

Bij bouwwerkzaamheden rond (waardevolle) bomen welke behouden dienen te worden, kan van de aanvrager van een bouwvergunning een Boom Effect Analyse (BEA) worden verlangd. Hierin wordt de groeiplaats van de boom, en de gevolgen van de werkzaamheden op deze groeiplaats, onderzocht. Vervolgens worden aanbevelingen gedaan hoe de boom tijdens en na de werkzaamheden duurzaam in stand kan worden gehouden. Hierdoor kunnen bomen ook na de werkzaamheden bijdragen aan het groene beeld. Deze BEA kan verplicht worden gesteld in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV), bijvoorbeeld voor de bomen opgenomen in een waardevolle bomenlijst.

onbeschermd boom bij bouwwerkzaamheden

6 Bomen en bewoners

6.1 KLACHTEN

Bomen leveren op diverse gebieden een positieve bijdrage aan de uitstraling van de gemeente Albrandswaard en het leefgenot van haar inwoners. Deze inwoners kunnen echter ook overlast ervaren van de aanwezige bomen. Voor de gemeente is het zaak adequaat met klachten ten aanzien van bomen om te gaan. Enerzijds betekent dit dat de gemeente klachten behandelt en een constructieve oplossing zoekt. Anderzijds betekent dit dat de gemeente consequent met de klachten om gaat, zodat alle inwoners gelijk worden behandeld.

Wanneer een bewoner een klacht ten aanzien van bomen bij de gemeente indient, maakt de gemeente de afweging hoe met deze klacht om te gaan. Door voor de diverse voorkomende klachten vast te stellen hoe (uitzonderingen daar gelaten) met deze klachten wordt omgegaan, kan een consequente afweging worden gemaakt.

In de tabel op de volgende pagina zijn mogelijke klachten naar aard in een drietal groepen samengebracht. Afhankelijk van de waarde van de boom en de ernst van de klacht kan worden bepaald hoe de klacht wordt weggenomen.

In het ontwerptraject kunnen preventieve maatregelen worden genomen om klachten in een later stadium te voorkomen. Met name de soortkeuze is hierbij van belang. De volgende klachten kunnen worden voorkomen door een juiste soortkeuze:

- Drup
- Vruchtval
- Opdrukken verharding
- Allergie

Daarnaast kunnen klachten worden voorkomen door de ruimtelijke richtlijnen, opgenomen in hoofdstuk 2, in acht te nemen. Hierdoor kunnen klachten als gevolg van bomen te dicht bij een gebouw worden voorkomen.

Soort klachten	Voorbeelden	Acties
Seizoensgebonden klachten	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bladval ▪ Vallende vruchten ▪ Druipen van lindebomen ▪ Niet schadelijke insecten ▪ Allergieklachten 	<p>De klachten zijn geen reden om de boom te kappen. Door extra onderhoudsmaatregelen uit te voeren kan schade en/of overlast beperkt worden.</p> <p>Voorbeelden:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Extra blad/ vuil ruimen bij veel bladval/ vruchten ▪ Inzetten lieveheersbeestjes tegen luis in lindebomen
Klachten door uitgroei van bomen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Beperkte toetreding zon/ licht ▪ Belemmering uitzicht (niet verkeerstechnisch) ▪ Schade door wortels (bijv. opdruk) ▪ Laaghangende takken ▪ Vallende takken ▪ Schadelijke insecten 	<p><i>Bomen in bomenstructuur:</i> Deze bomen moeten behouden blijven. Daarom worden de klachten met structurele onderhoudsmaatregelen beperkt/ opgelost.</p> <p>Voorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Snoeien van laaghangende/ gevaarlijke takken ▪ Insectenbestrijding <p><i>Geen bomen in bomenstructuur:</i> Er wordt afgewogen of de onderhoudsmaatregelen structureel zijn en de kosten opwegen tegen de baten. Zijn de onderhoudsmaatregelen niet structureel genoeg of te kostbaar dan kan de boom verwijderd worden.</p>
Klachten door (levens)gevaarlijke situaties	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bomen groeien tegen gebouwen ▪ Belemmering uitzicht (verkeerstechnisch) 	<p><i>Bomen in bomenstructuur:</i> Deze bomen moeten behouden blijven maar kunnen in uitzonderlijke situaties gekapt worden. Daarom worden de klachten allereerst met structurele onderhoudsmaatregelen opgelost.</p> <p>Voorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Snoeien van de kroon ▪ Wortelsnoei ▪ Plaatsen van wortelschermen <p>Wanneer structurele maatregelen geen oplossing bieden zal de boom verwijderd worden.</p> <p><i>Geen bomen in bomenstructuur:</i> De schade/overlast wordt opgelost door het verwijderen van de boom</p>

6.2 COMMUNICATIE VOOR DRAAGVLAK

Door bewoners te betrekken bij hun leefomgeving wordt het draagvlak voor ontwikkelingen in de openbare ruimte vergroot. Positieve communicatie over het belang en de waarde van bomen levert een positieve bijdrage aan het beeld van bewoners ten aanzien van bomen.

Door informatie te verstrekken over het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden en het planmatige karakter hiervan neemt het draagvlak bij bewoners voor deze maatregelen toe. Ook het kappen van bomen en het behoud van monumentale bomen zijn onderwerpen waarover de bewoners goed geïnformeerd dienen te worden. Middels de gemeentelijke website en/of de plaatselijke krant kunnen bewoners op de hoogte worden gehouden.

Bij herinrichting of reconstructie kunnen bewoners actief worden betrokken bij de inrichting van hun straat. Het behoud van of de inrichting met bomen speelt hierbij vaak een rol. Aan de hand van de in dit bomenstructuurplan opgenomen richtlijnen kan met de bewoners worden gecommuniceerd over de (on)mogelijkheden van bomen in hun straat. Op deze manier kan een uitvoerbaar en aantrekkelijk ontwerp worden gerealiseerd.

7 Aanbevelingen

In dit bomenstructuurplan zijn diverse thema's behandeld. Ten aanzien van deze thema's dient de gemeente acties te ondernemen, om de kwaliteit van het bomenbestand te behouden en ontwikkelen. Deze acties zijn in onderstaande tabel opgesomd.

Richtlijnen
Algemene, ruimtelijke en technische richtlijnen toepassen bij de inrichting van de openbare ruimte.
Bomenstructuur
Aanwezige structuren behouden. Gewenste structuur middels gerichte ingrepen aan de hand van kaarten gewenste structuur ontwikkelen
Bomenbeheer
Opstellen bestek ten behoeve van het reguliere beheer van de bomen
Vaststellen periodieke VTA-controle zodat hiervoor structureel budget gereserveerd kan worden
Bescherming bomen
Opstellen waardevolle bomenlijst. Aan de hand van vooraf vast te stellen criteria wordt bepaald welke bomen als waardevol worden aangemerkt en op de lijst worden geplaatst.
Beschermen waardevolle bomen in bestemmingsplan
Verplichting tot het opstellen van een Boom Effect Analyse (voor waardevolle bomen) opnemen in Algemene Plaatselijke Verordening
Bomen en bewoners
Klachten gestructureerd afhandelen aan de hand van in het bomenstructuurplan opgenomen schema.

Bijlage 1 Literatuurlijst

Stadsbomen Vademecum 1

Beleid en Planvorming

J. Atsma

Praktijkschool Arnhem, 1990

Stadsbomen Vademecum 2

Groeiplaats en aanplant

J. Atsma en Y. in 't Velt

Praktijkschool Arnhem, 1992

Stadsbomen Vademecum 3b

Boomcontrole en onderzoek

G. van Prooijen

IPC de Groene Ruimte, 2002

Bomenwerk

kosten en techniek 2006

J.L.M. te Riele, G.J.J. Hendriks en A.B.E.M. Schwartz

Reed Business Information Bouw & Infra bv, 2006

Bijlage 2 Verklarende woordenlijst

<i>Boombunker:</i>	Betonnen constructie welke het aanplanten van bomen in verharding mogelijk maakt.
<i>Bomengrond:</i>	Voedzame grond welke bij de aanplant van de boom kan worden toegepast om de groeiplaats te verbeteren.
<i>Bomenzand:</i>	Toepasbaar onder verharding met matige belasting, waarbij de boom voor de eerste 10 jaar voldoende voeding wordt geboden
<i>Boomspiegel</i>	Een aan de voet van de stam uitgespaarde ruimte die uit open grond bestaat. Deze ruimte kan ook beplant zijn of bedekt zijn met een metalen of betonnen rooster.
<i>Kroonprojectie:</i>	Projectie van de kroon op het maaiveld.
<i>Opkronen:</i>	Het verwijderen van de laagste takken van een boom ten behoeve van een vrije onderdoorgang voor het verkeer.
<i>Plakoksel</i>	Tak is als het ware tegen de stam geplakt. De tak gaat steil omhoog en vergroeit slecht met de stam, omdat zich tussen de stam en de tak een laag ingesloten bast bevindt. Een tak met plakoksel loopt op latere leeftijd kans om uit te scheuren.
<i>Watershells:</i>	Kunststof draagconstructie welke de toepassing van geschikte grond (bomengrond) onder de verharding mogelijk maakt.
<i>Zuiger</i>	Een zuiger is een steil omhoog groeiende tak, die andere zijtakken onderdrukt.

Bijlage 3 Voorbeeld scoreberekening bomen

BOOMWAARDERING		PUNTEN WAARDERING (dienst)	WEGINGSFACTOR (dienst & politiek)	DUAAL VOORSTEL (politiek)
1	PLAATSBEPALING			
2	BOOMSOORT		2x	
a	duurzaamheid			
	- snelgroeiend / niet duurzaam	0		
	- normaal	1		
	- traaggroeiend / duurzaam	2		
b	boomgrootte			
	- 3e orde	0		STATUS A totaalscore >waardevol
	- 2e orde	1		
	- 1e orde	2		
c	herkomst			
	- niet inheems	0		STATUS B totaalscore >zeer waardevol
	- inheems	1		
d	dendrologische waarde			
	- algemeen	0		
	- zeldzaam	1		
3	STAMDIAMETER (cm)		3x	
	< 60	0		
	60 - 70	1		
	70 - 80	2		
	80 - 90	3		
	90 - 100	4		
	> 100	5		
4	LEVENSVERWACHTING		3x	
	< 10 jaar	0		
	> 10 jaar	5		
5	GROEVORM (habitus)		1x	
	- slecht	0		
	- soorteigen / opgekrond	3		
	- soorteigen	5		
	- bijzondere leivorm	5		
6	RUIMTELIJKE BETEKENIS		1x	
	- niet zichtbaar van openbare weg	0		
	- zichtbaar	3		
	- zichtbaar en aansluitend op groene wijkstructuren	4		
	- van alle zijden zichtbaar	5		
	- zichtbaar en aansluitend op groene hoofdstructuur	5		
7	CULTUURHISTORISCHE BETEKENIS		2x	
	- geen (zie definitie)	0		
	- streekeigen beplanting (zie defenitie)	2		
	- bijzondere betekenis (zie definitie)	5		